

Europeiska unionens officiella tidning

C 311

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

sextiotredje årgången

18 september 2020

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

RESOLUTIONER

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 552:a plenarsession (+ telekonferens Interactio), 10.6.2020–11.6.2020

2020/C 311/01	Resolution om EESK:s förslag till återuppbyggnad och återhämtning efter covid-19-krisen: "EU måste vägledas av principen om att betraktas som en gemenskap med en gemensam framtid" som bygger på arbetet inom Underkommittén för återhämtning och återuppbyggnad efter covid-19-krisen	1
---------------	---	---

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 552:a plenarsession (+ telekonferens Interactio), 10.6.2020–11.6.2020

2020/C 311/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om En inre marknad för alla (förberedande yttrande)	19
2020/C 311/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Kampanjers effekter på deltagandet i det politiska beslutsfattandet (förberedande yttrande på begäran av det kroatiska ordförandeskapet)	26
2020/C 311/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Finansiering av övergången till en koldioxidneutral ekonomi och utmaningarna med att finansiera klimatanpassningen (förberedande yttrande)	36

SV

III Förberedande akter

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 552:a plenarsession (+ telekonferens Interactio), 10.6.2020–11.6.2020

2020/C 311/05	Yttrande från Sektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Unionens årliga arbetsprogram för europeisk standardisering 2020 (COM(2019) 486 final)	45
2020/C 311/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (kodifiering) (COM(2020) 48 final – 2020/0029 (COD))	52
2020/C 311/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1628 vad gäller dess övergångsbestämmelser för att hantera konsekvenserna av covid-19-krisen (COM (2020) 233 final – 2020/0113 (COD)) . . .	53
2020/C 311/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning (COM(2020) 22 final – 2020/0006 (COD)) och om ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering (COM(2020) 23 final – 2018/0196 (COD))	55
2020/C 311/09	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Investeringsplanen för ett hållbart Europa – Investeringsplanen inom den gröna given (COM(2020) 21 final)	63
2020/C 311/10	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 575/2013 och (EU) 2019/876 vad gäller anpassningar mot bakgrund av covid-19-pandemin (COM(2020) 310 final – 2020/0066 (COD)) . .	71
2020/C 311/11	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU för att åtgärda det akuta behov av att skjuta upp vissa tidsfrister för inlämning och utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som följer av covid-19-pandemin (COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS)), om Förslag till rådets beslut om ändring av direktiven (EU) 2017/2455 och (EU) 2019/1995 vad gäller dag för införlivande och dag för tillämpning till följd av covid-19-utbrottet (COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS)) och om Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/2454 vad gäller dag för tillämpning till följd av covid-19-utbrottet (COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS))	76
2020/C 311/12	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1305/2013 vad gäller särskilda åtgärder för att ge exceptionellt tillfälligt stöd inom ramen för Ejflu för att hantera covid-19-utbrottet (COM(2020) 186 final – 2020/0075 (COD))	79
2020/C 311/13	Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning (kodifiering) (COM(2020) 49 final – 2020/0022 (CNS))	81

2020/C 311/14	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 223/2014 vad gäller införandet av särskilda åtgärder för att hantera covid-19-krisen (COM(2020) 223 – 2020/0105 (COD))	82
2020/C 311/15	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller medlen för den särskilda tilldelningen för sysselsättningsinitiativet för unga (COM(2020) 206 <i>final</i> – 2020/0086 (COD))	83

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

RESOLUTIONER

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 552:a PLENARSESSION (+ TELEKONFERENS INTERACTIO), 10.6.2020–11.6.2020

Resolution om EESK:s förslag till återuppbyggnad och återhämtning efter covid-19-krisen: "EU måste vägledas av principen om att betraktas som en gemenskap med en gemensam framtid" som bygger på arbetet inom Underkommittén för återhämtning och återuppbyggnad efter covid-19-krisen

(2020/C 311/01)

Föredragande: **Petr ZAHRADNÍK (Gr. I)**

Stefano PALMIERI (Gr. II)

Jan DIRX (Gr. III)

Vid sin plenarsession den 10–11 juni 2020 (sammanträdet den 11 juni) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande resolution med 221 röster för, 0 röster emot och 6 nedlagda röster.

1. Inledning

1.1 EESK välkomnar och stöder kommissionens förslag: planen "Next Generation EU" och EU:s övergripande budget för perioden 2021–2027. I detta uttalande redogör vi för vad förslagen om återhämtning och återuppbyggnad efter coronaviruskrisen, i vår mening, bör uppnå. Följande fyra punkter är centrala för oss:

1.2 Kommittén är övertygad om att återhämtningen från effekterna av coronaviruskrisen endast kommer att lyckas om vi samtidigt bygger upp vårt samhälle på nytt: vi måste fokusera på såväl återuppbyggnad som återhämtning. Vi kan inte bara återställa det som fanns tidigare, utan vi måste återuppbbygga och förbättra det. För EESK måste återuppbyggnaden och förbättringarna utgå från de principer som ligger till grund för allt vårt arbete: att skydda de mänskliga och sociala rättigheterna, demokratiska värdena och rättsstatsprincipen, utnyttja den inre marknadens fulla potential, uppnå målen för hållbar utveckling, skapa en cirkulär ekonomi och uppnå klimatneutralitet i EU senast 2050. Vi måste också säkerställa god samhällsstyrning och demokratisk ansvarsskyldighet. Det är också absolut nödvändigt att förstå varför vissa samhällsgrupper kom att bli mer sårbara under krisen, både i fråga om otillräckligt smittskydd och förlorade försörjningsmöjligheter, och att arbeta för att begränsa sådan sårbarhet i framtiden.

1.3 Den europeiska planeringsterminen kommer att få en allt viktigare roll i övervakningen och utvärderingen av insatserna inom ramen för Next Generation EU. I detta sammanhang anser EESK att näringslivets, arbetsmarknadens och det civila samhällets organisationer bör erkännas som viktiga aktörer i denna process.

1.4 I denna nya återhämtnings- och återuppbyggnadsprocess hoppas EESK att den kommande konferensen om EU:s framtid kan utgöra ett tillfälle att stärka och fördjupa EU:s institutionella struktur och att åstadkomma en verklig nystart för EU-projektet, så att unionen kan möta de kommande decenniernas utmaningar.

1.5 Investeringarna inom ramen för de kortsiktiga ekonomiska stimulansåtgärderna bör antingen vara neutrala i förhållande till, eller påskynda, den strukturella omställningen av den europeiska ekonomin till nollutsläpp, återställande av den biologiska mångfalden och klimatneutralitet senast 2050.

1.6 Om alla medborgare deltar, genom arbetsmarknadsparternas och det civila samhällets organisationer, blir det möjligt att reformera ekonomin och samhället. Medlemsstaterna och EU måste därför säkerställa att ingen hamnar på efterkälken i denna komplexa process.

1.7 Framför allt är en av de viktigaste lärdomarna av coronakrisen att hälso- och sjukvårdssystemen i nästan alla europeiska länder måste stärkas genom inrättandet av en "hälsounion för EU".

2. Covid-19-krisen: en extern symmetrisk chock för EU som påverkar EU-medlemsstaterna i olika hög grad

2.1 Covid-19-krisen och dess konsekvenser för EU

2.1.1 Samtidigt som det är allt för tidigt att bedöma covid-19-pandemins fullständiga effekt vid tidpunkten för utarbetandet av denna resolution, står det redan klart att detta är den värsta ekonomiska chocken för Europas ekonomier sedan andra världskriget. Vägen tillbaka kommer troligen att vara lång och svår. IMF:s och kommissionens prognos bekräftar att denna kris har påverkat alla EU-medlemsstater olika mycket⁽¹⁾, och är en kris som inte bara utmanar våra beteenden utan även våra produktions-, konsumtions- och sysselsättningsmönster.

2.1.2 Det är en allvarlig kris eftersom den drabbat EU under en period av utbredd ekonomisk och politisk svaghet. I vissa länder kvarstår fortfarande de negativa effekterna av den tidigare ekonomiska och finansiella krisen (2008–2010), och deras ekonomier är än i dag relativt känsliga, bräckliga och sårbara för chocker. Likaledes har vissa samhällsgrupper, även i de rikare medlemsstaterna, ännu inte återhämtat sig från inverkan av den senaste ekonomiska krisen. Detta gäller till exempel personer med funktionsnedsättning⁽²⁾. Dessutom har krisen inträffat vid en avgörande tidpunkt för EU, nämligen i ett skede där vi håller på att ställa om till en digital ekonomi med utgångspunkt i ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet.

2.1.3 Detta är en kris som har en omvälvande inverkan ur ett ekonomiskt och socialt perspektiv, och det viktigaste är att alla verksamheter och politiska åtgärder får våra liv, våra ekonomiska, sociala och miljömässiga system och våra organisationer att återgå till ett "nytt normaläge".

2.1.4 Krisen kommer att bli ett allvarligt stresstest för Europeiska unionen som helhet, för vårt ekonomiska system och våra sociala modeller, våra värderingar och vår demokrati.

2.2 Ekonomiska effekter

2.2.1 I motsats till under den tidigare krisen har vi nu upplevt en omedelbar och total nedstängning av många verksamheter, som har lett till en kraftigt minskad produktion, en snabb ökning av arbetslösheten och försämrad levnadsstandard (minskad realinkomst, otrygga anställningar, begränsad rörlighet), en drastisk minskning av utrikes-handelsomsättningen både inom EU och med tredjeländer och en kraftig försämring av indikatorerna för de offentliga finanserna.

⁽¹⁾ Georgieva, C., 2020, *The Great Lockdown: Worst Economic Downturn Since the Great Depression*. Pressmeddelande från IMF, nr 20/98.

⁽²⁾ Uppgifter från EU Statistics on Income and Living Condition (EU SILC) visar att fattigdomen och den sociala utestängningen ökade för personer med funktionsnedsättning under 2010–2018 i Estland, Luxemburg, Tyskland, Sverige, Irland, Tjeckien, Litauen, Italien, Nederländerna, Malta och Spanien.

2.2.2 Baserat på en tillgänglig analys av covid-19-krisens inverkan på den ekonomiska tillväxten, som förutspådde att BNP-tillväxten skulle minska med omkring 8 % ⁽³⁾, kommer den globala arbetslösheten att öka med 24,7 miljoner. Denna situation av otrygghet kommer att påverka mellan 13 och 36 miljoner arbetstillfällen ⁽⁴⁾. För EU förväntas arbetslösheten öka från 6,7 % (2019) till 9,0 % (2020) ⁽⁵⁾. Denna kris är också en allvarlig utmaning för i) systemet med små och medelstora företag som utgör ryggraden i det europeiska produktionssystemet, ii) konkurrenskraften hos systemet med stora europeiska företag, iii) överlevnaden för vissa ekonomiska sektorer såsom hotell- och turismnäringen, transportsektorn och kulturbranschen.

2.2.3 Beräkningarna för 2021 ⁽⁶⁾ är mycket mer optimistiska, med en villkorad återhämtning som dock kommer att vara beroende av följande parametrar: De restriktiva åtgärderna kommer redan att ha upphävts, pandemin kommer att förbli under kontroll och de penningpolitiska, finanspolitiska och lagstiftningsmässiga åtgärder utan motstycke som medlemsstaterna och EU har antagit kommer att visa sig vara effektiva när det gäller att lindra krisens omedelbara ekonomiska och sociala konsekvenser och mildra de långvariga skadorna på ekonomiska och sociala förbindelser och globala värdekedjor.

2.2.4 Ur EU:s perspektiv har den inre marknaden praktiskt taget paralyserats. Dessutom har medlemsstaternas krispaket gett upphov till en risk för ojämlika villkor, som snarast måste åtgärdas. Osäkerheten kring framtida investeringar ökade dramatiskt och ledande indikatorer som privata låneförsäkringar, eller företags- och konsumentförtroendet, nådde historiskt låga nivåer.

2.2.5 De mest djupgående ekonomiska och sociala konsekvenserna kommer därför sannolikt att noteras under det andra kvartalet detta år, beroende på hur pass intensivt de olika sektorerna drabbas. Under andra hälften av 2020 kan vi förvänta oss en viss ekonomisk återhämtning, även om typen av återhämtning kan skilja sig från land till land.

2.2.6 Vad som är ännu allvarligare är att chocken har lett till att våra vanliga livsstilval och planer helt har avbrutits och förändrats. Som en del av förberedandet för återhämtning och omstart kan vi inte bara fokusera på att få igång ekonomin. Vad som kanske är ännu mer akut och viktigt är att inge hopp och fånga möjligheten att anpassa våra liv till det "nya normalläget", i full överensstämmelse med principerna för hållbar utveckling.

2.3 Sociala effekter

2.3.1 Covid-19 kommer att få långtgående konsekvenser för arbetsmarknaden. Utöver de akuta farhågorna om arbetstagarnas och deras familjers hälsa kommer viruset och den efterföljande ekonomiska chocken att påverka arbetslivet på tre avgörande sätt: 1) antalet arbetstillfällen (både arbetslöshet och undersysselsättning), 2) kvaliteten i arbetet och 3) effekterna på särskilda grupper som är mer sårbara för negativa förändringar på arbetsmarknaden. Vissa kategorier av arbetstagare påverkas mer eftersom de saknar sociala skyddsnet: ungdomar med osäkra anställningar, äldre arbetstagare, arbetstagare med funktionsnedsättning, kvinnor (eftersom de är överrepresenterade i de mer allvarligt drabbade sektorerna eller eftersom de stannar hemma för att ta hand om familjemedlemmar), egenföretagare eller plattformarbetare, lågavlönade arbetstagare, migrerande arbetstagare och så kallade osynliga arbetstagare, dvs. personer med odeklarerat arbete. Fattigdomen bland förvärvsarbetande kommer sannolikt också att öka avsevärt ⁽⁷⁾.

2.3.2 Att skydda sysselsättningen och inkomsterna för alla arbetstagare är en prioriterad fråga, och vi måste utforma dagens politik med ett långsiktigt perspektiv i åtanke. EU behöver en kraftfull europeisk strategi för social återhämtning och återuppbyggnad på EU-nivå och nationell nivå, med ett aktivt deltagande av arbetsmarknadens parter för att blåsa nytt liv i ekonomin, skydda arbetstagarnas rättigheter och säkerställa välbefinnande för alla. Det krävs mer djupgående institutionella och politiska reformer för att stärka återhämtningen och motståndskraften genom robusta och universella sociala trygghetssystem som kan fungera som automatiska ekonomiska och sociala stabilisatorer under kriser. Detta kommer också att bidra till att återuppbygga förtroendet för institutioner och regeringar.

⁽³⁾ Europeiska kommissionens GD Ekonomi och finans.

⁽⁴⁾ Internationella arbetsorganisationen, mars 2020, *COVID-19 and the world of work: Impact and policy responses*.

⁽⁵⁾ Europeiska kommissionen, våren 2020, *Europeiska ekonomiska prognosen*. Institutionellt dokument 125. Maj 2020.

⁽⁶⁾ Europeiska kommissionens GD Ekonomi och finans.

⁽⁷⁾ Eurofound's undersökning "Living, working and COVID-19" – de första resultaten från april 2020: enkäten visar att fler hushåll har ekonomiska bekymmer än vad som var fallet före krisen på grund av covid-19-pandemins ekonomiska konsekvenser. Närmare hälften av alla svarande (47 %) uppgav att deras hushåll hade svårt att få ekonomin att gå ihop. (...) Av de svarande som permanent förlorat sin anställning under krisen rapporterade 90 % att deras hushålls ekonomiska situation hade förvärrats, 44 % att de inte har några besparingar och 35 % att deras besparingar endast räcker till att behålla nuvarande levnadsstandard i tre månader.

2.3.3 Två- och trepartsdialoger mellan regeringar, arbetstagare och arbetsgivarorganisationer är ett viktigt verktyg för att utveckla och genomföra hållbara lösningar, från samhällsnivå till global nivå. Detta kräver starka, oberoende och demokratiska organisationer av arbetsmarknadsparter.

2.3.4 Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt att säkerställa att återhämtningen från denna kris inte sker med två hastigheter, något vi såg vid den senaste krisen. Stöd måste ges till alla grupper för att de ska kunna återhämta sig samtidigt, utan att mer sårbara samhällsgrupper ska behöva vänta tålmodigt på samma förbättringar när det gäller sysselsättning och levnadsstandard som resten av befolkningen. Detta gäller särskilt för ungdomar, personer med funktionsnedsättning, personer från etniska minoriteter samt migranter och flyktingar.

2.3.5 Särskild uppmärksamhet och särskilda åtgärder krävs också när det gäller grupper utanför arbetsmarknaden som redan lever i fattigdom, samt när det gäller nya grupper drabbade av fattigdom, vars antal förväntas öka. Dessa grupper riskerar att marginaliseras ytterligare vilket för med sig många sociala och hälsorelaterade problem.

2.3.6 Det civila samhällets organisationer faller också själva offer för ojämlikhet och svagheter i systemet. Deras nuvarande och framtida förmåga att tillgodose behov hotas av de ofta knappa och fluktuerande resurserna. Detta måste åtgärdas genom att finansieringsmekanismer säkerställs för det civila samhällets organisationer.

3. En utvärdering av EU:s insats mot covid-19-krisen

3.1 Krisåtgärderna

3.1.1 I Europa (och även i resten av världen) påverkar coronaviruspandemin i nuläget alla aspekter av våra liv, däribland den ekonomiska verksamheten, den ekonomiska organisationen och de ekonomiska systemen. Ekonomin och den ekonomiska politiken genomsyras helt av strävan efter att framgångsrikt lösa krisen och påtagligt bidra till att få ett slut på den. Även under denna kritiska period är det dock lämpligt att garantera

- att de mobiliserade finansiella resurserna utnyttjas effektivt och riktas rätt beroende på behoven,
- att alla stödberättigade personer (fysiska personer, företag och bolag, ideella organisationer, leverantörer av allmännyttiga tjänster osv.) som påverkas av pandemin får skäligen ersättning,
- att ekonomin är redo att starta om när pandemin är över, samtidigt som man dragit lärdomar av den nuvarande pandemin när det gäller sociala frågor som måste åtgärdas snarast.

3.1.2 Även om marknaden och ekonomin inte kan ställa någon diagnos om eller bedöma ett okänt medicinskt problem, är det samtidigt praktiskt taget omöjligt att lösa pandemiproblemet utan att ta vederbörlig hänsyn till de ekonomiska och finansiella kostnaderna och konsekvenserna.

3.1.3 Hittills har medlemsstaterna och EU-institutionerna vidtagit en rad krisåtgärder, förebyggande åtgärder, stabiliseringsåtgärder och kompensationsåtgärder som reaktion på krisen. Vi kan dela upp dessa åtgärder i flera kategorier efter typ, såsom penningpolitiska och stabiliserande åtgärder, finanspolitiska åtgärder, garanti- och kreditbaserade åtgärder samt lagstiftnings- och förfarandemässiga åtgärder. Åtgärderna är inriktade på alla delar av livet, men främst på ekonomi och näringsliv samt sociala frågor (se bilaga 1).

3.1.4 Åtgärderna utgör en blandning av ekonomipolitiska åtgärder, vilket inbegriper en penningpolitisk insats, främst genom en ny våg av kvantitativa lättnader som kompletteras av det nya systemet för köp av värdepapper för att stödja likviditeten på finansmarknaden under ECB:s ansvar, en makroekonomisk stabiliseringsfunktion från Europeiska stabilitetsmekanismen, en uppsättning finanspolitiska åtgärder, som inleds med ett tillfälligt antagande av flexibla finanspolitiska regler och regler för statligt stöd, genom enorma skattetillskott till stöd för företag och individer som påverkas av pandemin, uppskjutna återbetalningsåtaganden och en omfattande omfördelning av EU:s budgetflöden. Paketet med lagstiftningsåtgärder och förfarandemässiga åtgärder av olika slag är också mycket viktigt.

3.1.5 Storleken på de finansiella källor som är kopplade till åtgärderna för att stödja det europeiska samhället uppskattas till nästan 3 000 miljarder euro (16 % av EU:s BNP 2019). Hittills har en blandning av ekonomipolitiska åtgärder genomförts på EU-nivå och, i huvudsak, på medlemsstatsnivå. Enligt EU:s ursprungliga ekonomiska plan med anledning av coronaviruset har endast 165 miljarder euro en direkt koppling till gemensamma EU-finansieringskällor i form av subventioner och finansieringsinstrument. De andra åtgärder som initierats av EU omfattar åtgärder för att stödja likviditeten, införa mer flexibla regler eller initiera garantibaserade finansieringsinstrument. Alla andra direkta, skattebaserade åtgärder har bestått av åtgärder som vidtagits eller håller på att vidtas av medlemsstaterna. Andelen åtgärder som utarbetats av EU har därefter ökat.

3.1.6 Kommissionens senast framlagda paket om framtida EU-finansiering, inbegripet ett förslag till ett tillfälligt extraordinärt europeiskt återhämtningsinstrument (som kallas för Next Generation EU) och en omfattande anpassning av det ursprungliga förslaget till EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027, utgör i själva verket en revolution på detta område.

3.1.7 Slutligen utgör det övergripande paket som tillkännagavs i slutet av maj ett betydande bidrag från kommissionens sida för att ta itu med den aktuella situationen. Det hör ihop med ett robust och relevant riktat nytt instrument som uteslutande är fokuserat på att lämna covid-19 bakom sig samt starta om och ställa om. Det försöker fokusera på verkliga behov för att säkerställa att den inre marknaden är homogen och välfungerande. Finansieringsmodellen verkar vara ganska rimlig, och framhåller både innovation och solidaritet med medlemsstaterna. Det framtida instrumentet Next Generation EU måste fungera som ett komplement till den nya fleråriga budgetramen, där andra EU-prioriteringar, som inte nödvändigtvis är kopplade till pandemin, också måste återspeglas i tillräcklig utsträckning (t.ex. EU:s gröna giv, förbättringen av den inre marknaden och villkoren för EU:s konkurrenskraft, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och den gradvisa anpassningen till principerna för hållbar utveckling, samt alla internationella avtal och konventioner som undertecknats och ratificerats av EU och dess medlemsstater).

3.2 *Analys och slutsats om huruvida åtgärderna är lämpliga/tillräckliga*

3.2.1 Såsom nämnts tidigare är problemet så omfattande att det endast kan lösas med en väl samordnad blandning av strategier och tydliga kompetenser från de enskilda aktörernas sida, med en relevant inriktning på och tidsplan för åtgärderna. Inom ramen för de antagna åtgärderna återfinns flera nya innovativa metoder som också är användbara för den kommande perioden.

3.2.2 Detta är första gången sedan den förra krisen och dess konsekvenser som den nyligen inrättade Europeiska stabilitetsmekanismen har möjlighet att stabilisera euroområdet makroekonomiska miljö. De penningpolitiska insatserna har också varit mycket relevanta för att finanssektorn ska kunna förbli funktionell och effektiv, med tillräcklig likviditet. Dessutom är det mycket viktigt att införa mer flexibla regler för statligt stöd och budgetdisciplin, för att hålla de finansiella resurserna i omlopp när risken för minskad total efterfrågan ökar. Det har varit mycket viktigt att så snabbt som möjligt kompensera alla som drabbats av krisen – enskilda personer, företag och ideella organisationer – genom att senarelägga deras skyldigheter och tillhandahålla ersättning för skador som uppstått under nedstängningsperioden.

3.2.3 Krisåtgärderna har också varit mycket lämpliga. Det visade sig i själva verket att under en period med dödliga risker föredrar medlemsstaterna fortfarande att klara sig själva. Vissa samordnade åtgärder med anknytning till leveransen av viktiga medicinska produkter och utrustning skulle ha varit nödvändiga – inte bara av praktiska skäl, utan också för att betona vikten av EU:s inre marknad. Den fungerar också som en inspiration för införandet av exitstrategiåtgärder och för att lätta på restriktionerna, något som måste samordnas noggrant. Denna nödsituation öppnar också upp ett enormt utrymme för garanti- och kreditbaserade instrument, som denna gång främst förvaltas av EIB. Det återspeglar behovet av att anslå mer privat kapital enligt fördelningsreglerna för allmänintresset. När det verkliga behovet i så pass stor utsträckning överstiger de offentliga finansernas begränsade resurser är detta den enda lösning som kan vidareutvecklas i en situation med ett "nytt normalläge".

3.2.4 Liksom med krisen för tio år sedan har denna period också visat på allvarliga begränsningar hos EU:s budget när det gäller hur den reagerar på oväntade chocker, särskilt när chockerna inträffar i slutet av den innevarande budgetramen. Flexibiliteten i EU:s budget visar gång på gång på en av de största bristerna i EU:s finansiella struktur. Om det blir nödvändigt att mobilisera mycket stora mängder finansiella resurser måste ett nytt instrument (såsom Next Generation EU) skapas, annars kommer medlemsstaterna själva att behöva ställa dessa medel till förfogande. Denna situation visar tydligt att vi måste fortsätta att förbättra EU:s finansiella system, särskilt vid oväntade chocker. Den nuvarande modellen erbjuder en otillräcklig gemensam finansiell bas på EU-nivå för att stödja den makroekonomiska stabiliteten i EU och euroområdet.

3.3 Utvärdering av EU-institutionernas befogenheter att vidta sådana åtgärder

3.3.1 Enligt beskrivningen och analysen ovan uppskattar vi verkligen de relevanta åtgärder som ECB och Eurogruppen vidtog i rätt tid för att aktivera den europeiska stabiliseringsmekanismen. Kommissionens reaktion, särskilt när det gäller antagandet av mer flexibla regler och krisåtgärder för att stödja leveranskedjor för varor och utrustning som var avgörande för att reagera på pandemins början och spridning, var också ytterst relevant. Efter en tid började kommissionen ta på sig en ledarroll och införde och genomförde det övergripande paketet i maj, inklusive det anpassade nya förslaget till flerårig budgetram och instrumentet Next Generation EU. Nu är det viktigt att få stöd från medlemsstaterna för att nå samförstånd om paketet och så snart som möjligt genomföra det i praktiken. Den viktigaste lärdom som kan dras är ändå att EU som helhet fortfarande är relativt sårbart vid storskaliga exogena chocker, och att EU trots den kontinuerliga förbättringen på vissa sätt är dåligt rustat att hantera sådana. Det mest talande exemplet i detta avseende är den mycket begränsade flexibiliteten och beredskapen hos EU:s budget när det gäller att reagera.

3.3.2 Dessutom började EU-institutionerna och medlemsstaterna först efter en tid anta åtgärder för att skydda integriteten, homogeniteten och effektiviteten hos den inre marknaden, som är den största ekonomiska landvinningen i EU:s integrationsprocess.

3.4 Framtida scenarier och utmaningar

3.4.1 Det mest sannolika framtidsscenarioet är att vi når botten av konjunkturcykeln under andra kvartalet 2020, med gradvisa tecken på återhämtning under det andra halvåret. Om det inte kommer någon andra pandemivåg och om exit- och återhämtningsstrategierna är lämpliga och effektiva förväntas uppgången fortsätta under 2021, 2022 nå nivåerna före covid-19 i fråga om ekonomisk produktion, och 2023 i fråga om investeringsverksamhet. Detta scenario kan betraktas som realistiskt, om än något optimistiskt. Eftersom osäkerheten fortfarande är mycket hög bör EU dock också vara redo för en mindre positiv utveckling, och eventuellt även ett återinförande av restriktiva åtgärder, fler krisåtgärder, ett större engagemang för att mildra konsekvenserna och mer riktad ersättning för företag och personer i behov.

3.4.2 Den aktuella situationen är inte bara en fas av den cykliska ekonomiska utvecklingen, utan också ett viktigt och avgörande ögonblick när det gäller struktur- och reformförändringarna av EU:s ekonomiska och sociala system och organisation. Målet med den nuvarande perioden är inte bara att starta om ekonomin i praktiken (att återföra cykeln till nivåerna före covid-19), utan det är kanske ännu viktigare att utforma och genomföra större kvantitativa och kvalitativa förändringar. Målet är att tillhandahålla en övergripande utvärdering av vår socioekonomiska/miljörelaterade modell och identifiera dess för- och nackdelar. Den radikala återuppbyggnaden kan inte bara återspeglas i ny eller anpassad politik, utan måste även speglas i nya befogenheter hos alla aktörer (i förbindelserna mellan medlemsstaterna och EU-institutionerna, och internt bland EU-institutionerna själva) i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Det är också ett tillfälle att utvärdera varför så många människor löper risk att drabbas av sådana chocker inom ramen för våra nuvarande sociala och ekonomiska strukturer. Den nuvarande pandemin har visat på en särskild sårbarhet hos personer vars osäkra anställningsvillkor innebar att de saknade social trygghet och möjlighet att bli permitterade när så krävdes, samt hos personer som var isolerade från sina gemenskaper och de stödnätverk som finns inom dessa.

3.4.3 Till huvudområdena i processen för återhämtning och återuppbyggnad hör följande:

- Att utnyttja den inre marknads fulla potential i syfte att bevara dess integritet, funktionalitet och effektivitet samt återupprätta dess konkurrenskraft.
- Att komplettera den inre marknaden med en långtgående social agenda, särskilt ett fullständigt genomförande av den europeiska pelaren för sociala rättigheter i syfte att säkerställa social konvergens uppåt.
- Att fortsätta att genomföra nödvändiga strukturella förändringar och sammanhängande investeringsverksamheter, främst när det gäller digitala, smarta och sociala innovationer och den gröna omställningen.
- Att kontinuerligt förbättra EU:s konkurrenskraft.
- Att skapa förutsättningar för att stärka EU:s självförsörjning och motståndskraft mot global påverkan.
- Att skapa förutsättningar för att behålla kontrollen över strategiska EU-tillgångar och industrier.

- Att stödja tillgång till arbetsmarknaden för alla i syfte att bygga en inkluderande och motståndskraftig arbetskraft.
- Att investera i integration av vissa marginaliserade samhällsgrupper för att säkerställa fullständigt socialt och ekonomiskt deltagande.
- Att avsevärt förbättra EU:s leveranskedjor i händelse av risker och nödsituationer.

4. Krisen efter covid-19: en möjlighet och ett behov av förändring i EU

4.1 En "svart svan"

4.1.1 Många kopplar covid-19-krisen till den definition av "svart svan" som myntades av den libanesiska matematikern Nassim Nicholas Taleb: "En ovanlig och oförutsägbar händelse som inte hör till vad människan normalt sett förväntar sig, utan är så pass omvälvande eftersom den kan vända upp och ner på liv, ombilda uppfattningar och för alltid förändra de samhällen som drabbas av fenomenet". Men är det verkligen en svart svan vi står inför i samband med hanteringen av covid-19-krisen? Är det här verkligen en oväntad händelse? Eller har vi försvagat våra hälso- och sjukvårdssystem, strategiska produktion och sociala strukturer genom en rad felaktiga beslut? Att fortsätta som förut är inte längre ett politiskt alternativ för att hantera krisens effekter. Europa har möjlighet och en chans att bygga upp en annan värld, och EU måste spela en viktig roll i detta ⁽⁸⁾.

4.1.2 Det behövs därför en annan blandning av politiska åtgärder, och andra tidsperspektiv, för att återhämta sig från denna kris. Om den hanteras väl kan vi i EU klara av detta tillsammans, rädda liv och samhällets välbefinnande, omvandla våra socioekonomiska modeller till modeller som är ännu mer inriktade på människorna och naturen och främja ett globalt partnerskap för hållbar utveckling.

4.1.3 Därför måste vi nu fokusera på det som är viktigast för alla: att stödja företag för att de ska klara av krisen och kunna erbjuda anständigt arbete, bra levnads- och arbetsvillkor, lika tillgång till hälso- och sjukvård, rena livsmedel, rent vatten, ren luft och rena förbrukningsartiklar, en blomstrande natur, ett säkert klimat för nästa generation, ett samhälle som är allt mer inkluderande och tillgängligt för alla samt starka och fungerande demokratier som kommer att fortsätta att skydda oss i tider av utsatthet. För att uppnå detta måste vi vara ambitiösa och fatta rätt beslut vid rätt tidpunkt: en "EU-plan för återuppbyggnad och återhämtning".

4.1.4 Kommissionen måste vidta konkreta åtgärder för att stoppa de stater som använder sig av ett "larmtillstånd" som urholkar de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen. Regeringarna bör inte missbruka coronaviruskrisen och vidta åtgärder som går längre än vad som är absolut nödvändigt för att hantera krisen – t.ex. åtgärder som kränker integriteten, rättsprocesser, rättsväsendets befogenheter och roller eller medborgarnas och det civila samhällets rättigheter. Alla åtgärder som vidtas måste vara proportionerliga och inriktade på att skydda den allmänna säkerheten. I synnerhet måste yttrandefriheten skyddas för dem som påtalar de utmaningar som den nuvarande situationen medför.

4.2 Riktlinjerna för EU:s återhämtnings- och återuppbyggnadsplan

4.2.1 Kommittén är övertygad om att återhämtningen från effekterna av coronaviruskrisen endast kommer att lyckas om vi samtidigt bygger upp vårt samhälle på nytt: vi måste fokusera på såväl återuppbyggnad som återhämtning. Vi kan inte bara återställa det som fanns tidigare; utan vi måste återuppbygga och förbättra det. För EESK måste återuppbyggnaden och förbättringarna utgå från de principer som ligger till grund för vårt arbete: att se till att den inre marknaden fungerar fullt ut, skydda de mänskliga rättigheterna, demokratiska värdena och rättsstatsprincipen, uppnå målen för hållbar utveckling, skapa en cirkulär ekonomi och uppnå klimatneutralitet i EU senast 2050. Vi måste också säkerställa god samhällsstyrning och demokratisk ansvarsskyldighet.

4.2.2 Det spelar ingen roll hur bra och omfattande de vidtagna åtgärderna är – för att vara ändamålsenliga och kunna räkna med stöd måste de tillämpas på fältet och nå de människor som de är avsedda för. Det är därför av avgörande betydelse att såväl EU-institutionerna som medlemsstaterna arbetar hårt för att säkerställa ett effektivt genomförande.

⁽⁸⁾ Nassim Nicholas Taleb (2007), *The Black Swan: the impact of the highly improbable*.

4.2.3 Det är mycket viktigt att vi lär oss av ett socialt misslyckande som varit bakgrunden till ett oproportionerligt antal dödsfall under denna pandemi. Vi avser här boenden för personer med funktionsnedsättning och äldre personer. Dessa miljöer blev grogrunder för infektioner och dödsfall under krisen. Detta måste få oss att inse att inga EU-pengar någonsin får investeras i sådana miljöer som inte endast frångår människors rätt att själva välja hur de ska leva sina liv, utan som också på grund av sin struktur har dåliga förutsättningar att skydda människor vid exceptionella situationer.

4.2.4 Till följd av coronaviruskrisen har det tyvärr också blivit tydligt att vi måste fördjupa det intensiva pedagogiska arbetet i hela EU om en medborgarkultur som baseras på mänskliga rättigheter och demokratisk samexistens på grundval av principerna och värdena i artikel 2 i EUF-fördraget. Vi upprepar vårt djupa och ständiga stöd för de grundläggande värdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen, såsom de uttrycks i EU:s grundfördrag.

4.2.5 Solidaritet är nyckelordet för att hantera krisen. Solidaritet med vårdgivare på sjukhus och vårdhem. Solidaritet med arbetstagare som går utan lön och med arbetsgivare som också avstår från löner och bonusar för att rädda sina företag. Solidaritet från regeringarnas sida med den ekonomiska sektorn, men även kultursektorn och andra samhällssektorer som inte klarar sig utan stöd. Framför allt krävs det solidaritet mellan olika länder, särskilt inom EU, eftersom länderna inom EU är så nära ekonomiskt sammankopplade att endast en gemensam och stödjande strategi för att hantera krisens inverkan kommer att vara effektiv.

4.2.6 En mycket storskalig grön investeringsplan kommer att tillföra den nödvändiga ekonomiska stimulansen och stärka motståndskraften mot framtida chocker. För att uppnå ett sådant ambitiöst och omvälvande mandat måste särskilda villkor uppfyllas, vilka uttryckligen måste erkännas. Därför bör de ekonomiska och miljömässiga ambitionerna i EU:s plan för återhämtning efter coronaviruskrisen gå hand i hand, vilket leder till en situation där alla är vinnare. Detta kräver ett strikt urval av investeringsprogram som inriktas på sektorer med stor potential för ekonomisk stimulans, skapande av arbetstillfällen och miljöomvandling (gröna stimulansåtgärder).

4.2.7 I detta syfte bör europeiska gröna stimulansåtgärder skraddarsys för att uppnå två övergripande mål. För det första att stimulera ekonomin och skapa arbetstillfällen samtidigt som de som hotas tryggas, och för det andra att stödja omvandlingen av den europeiska ekonomin mot en ren och motståndskraftig framtid. Vice ordförande Frans Timmermans uttryckte sig på följande sätt på Twitter: "Den återhämtning som vi föreslår kommer att ge denna och nästa generation vad de behöver: ett rent, välmående, motståndskraftigt samhälle, *där ingen lämnas utanför.*"

4.2.8 Ömsesidighet bör bli ett krav. När offentliga medel används för att erbjuda den privata sektorn framtidsmöjligheter kan samhället med rätta förvänta sig ett visst värde. Det rör sig om avtal om att betala skatt, vara bra sociala arbetsgivare, hålla inne utdelningar och bonusar, och en skyldighet att anstränga sig för att minska koldioxidutsläppen, följa miljölagstiftningen och göra företagens rörlighetspolitik mer hållbar.

4.2.9 Den nuvarande ekonomiska modellen har BNP som (allt överskuggande) referensmått, ett mått som aldrig har kunnat beräkna vad som verkligen är viktigt för människor. Att nu tänka om i linje med en ny modell för ekonomisk och social utveckling för EU innebär enligt EESK att denna viktiga ekonomiska indikator ska integreras med en lika viktig sådan: lokalsamhällellas välmående.

4.2.10 EESK anser att en återuppbyggnads- och återhämtningsplan måste sätta människorna och vår planets framtid i centrum. I detta avseende är det av största vikt att så mycket som möjligt av nettosysselsättningen upprätthålls på kort sikt. Det är dock även viktigt att fortsätta att blicka framåt. Detta är en framtidssäker ekonomi som tillgodoser samhällets behov, inte bidrar till klimatförändringarna, använder resurser på ett smart sätt och kompletterar den europeiska förvärförmågan med en sund levnadsmiljö och arbetstillfällen av kvalitet. Vi måste röra oss framåt, för en hållbar framtid. En framtidssäkrad ekonomi är också beroende av att vara så tillgänglig som möjligt för alla slags arbetstagare, och av att göra det möjligt för alla att bidra till sina gemenskaper och till samhället som helhet. Vi måste dra lärdom av den nyfunna flexibilitet som arbetsgivare har anammat under krisen i syfte att tillgodose behoven hos dem som befinner sig längst från arbetsmarknaden (personer med funktionsnedsättning, långstidsarbetslösa, äldre arbetstagare) för att underlätta för dem att delta i en ny och grönare ekonomi. Låt oss röra oss framåt, mot en hållbar framtid.

4.2.11 EU och dess medlemsstater bör säkerställa att nya företag inom den rena ekonomin, särskilt nystartade företag och små och medelstora företag, har tillgång till det kapital de behöver för att fortsätta att utveckla morgondagens lösningar.

4.2.12 Arbetsmarknadens parter måste involveras i utvecklingen och förbättringen av stödåtgärder för att kompensera för bristen på ekonomisk verksamhet i många sektorer och i syfte att skydda alla typer av arbetstagare och småföretag. De krävs adekvata och hållbara arbetslöshetsförmåner och andra former av stöd, däribland europeiska minimistandarder beträffande nettoersättningsnivå, varaktigheten för rätten till arbetslöshetsersättning och täckningsgrad. I sektorer där det är möjligt kan system för korttidsarbete införas i samråd med arbetsmarknadens parter. I vissa medlemsstater kan arbetstagare i karantän få sjuklön. Genom att förenkla tillgången till distansarbete, i samråd med arbetsmarknadens parter, kan man också underlätta situationen för företag, arbetstagare och egenföretagare. Dessutom skulle regeringarna kunna tillhandahålla ekonomiskt stöd och tekniskt bistånd till små och medelstora företag för att hjälpa dem att snabbt utveckla kapaciteten för distansarbete.

4.2.13 Om alla medborgare deltar, genom arbetsmarknadsparternas och det civila samhällets organisationer, blir det möjligt att reformera ekonomin och samhället. Medlemsstaterna och EU måste därför säkerställa att ingen hamnar på efterkälken i denna komplexa process, i synnerhet de arbetstagare som har de osäkraste anställningarna, personer som befinner sig nära pensionsåldern, personer med funktionsnedsättning, kvinnor med lågstatusjobb och ungdomar, särskilt de som tillhör synliga minoriteter och personer med invandrarbakgrund samt, i synnerhet, personer som tillhör mer än en av dessa grupper.

5. Återhämtningsplanen

ESK efterlyser en **grön återhämtning och en stark social återhämtning liksom en stark ekonomisk återhämtning**, och menar att en sådan ambitiös och omvälvande agenda kan bli verklighet om den bygger på sex principer: solidaritet, konkurrenskraft, hållbarhet, skydd av sysselsättning, skydd av inkomst och deltagande. Ju starkare återhämtningsåtgärderna är och ju mer de skraddarsys efter situationen i medlemsstaterna och deras befolkningar, desto trovärdigare och mer kapabelt kommer Europa att visa sig vara när vi tar oss an dessa aldrig tidigare skådade utmaningar som vi står inför i denna kris.

5.1 Den inre marknaden

5.1.1 Strategin för den inre marknaden står i centrum för EU-projektet. Den gör att människor, tjänster, varor och kapital kan röra sig fritt, vilket skapar möjligheter för europeiska företag, konsumenter och arbetstagare. Det krävs åtgärder för att utnyttja dess fulla potential genom att undanröja hindren. I efterdyningarna av krisen och med tanke på andra aspekter av en föränderlig miljö, till exempel digitaliseringen, måste den inre marknaden till fullo anpassas till nya idéer och affärsmodeller. Målet är därför att återupprätta, återuppliva och återuppbygga den inre marknaden som ett verktyg för återhämtning. Åtgärderna på kort sikt inbegriper en omedelbar öppning av gränserna. Dessutom behöver vi kortfristiga åtgärder i två förgreningar:

Ta itu med spänningar. Här är de "ojämlika" villkor som nu växer fram ett allvarligt problem. Medlemsstaternas stimulanspaket är extremt varierade och har (med den goda avsikten att absorbera en del av den kraftigt minskande efterfrågan) skapat ojämlika villkor mellan medlemsstaterna. Dessutom måste statligt stöd hanteras och analyseras ur ett branschperspektiv, med hänsyn tagen till hur dessa åtgärder på kort och lång sikt kommer att snedvräda konkurrensen och de likvärdiga förutsättningarna.

Sätta fart på ekonomin och produktiviteten. Vi behöver produktivitet i realekonomin (detta innebär sysselsättning, köpkraft och grundläggande produkter och tjänster). Denna produktivitet kan anta olika former och tillhandahållas genom olika affärsmodeller, men vi behöver åtgärder på detta område för att undvika att ojämlikhetsklyftorna ökar ännu mer. För att sätta fart på ekonomin och produktiviteten krävs stödpaket och en gynnsam miljö för små och medelstora företag och industrin. Små och medelstora företag är som vi vet ryggraden i den europeiska ekonomin och behöver särskilt stöd, men inga extra bördor eller mer byråkrati. Små och medelstora företag kommer bara att kunna återhämta sig om EU-stöd och nationellt ekonomiskt stöd tillhandahålls. Här kommer det att vara avgörande med subventioner, lån, säkerställande av likviditet, skatteincitament, gynnsamma villkor för att behålla och anställa personal, en översyn av konkurslagstiftningen och annat stöd. När det gäller konkurslagarna bör EU vidta lagstiftningsåtgärder för att göra det möjligt för små företag som har gått i konkurs på grund av covid-19 att snabbt starta upp igen. Dessa åtgärder bör vara tidsbegränsade.

5.2 Industristrategin

5.2.1 Det behövs en väl samordnad europeisk industripolitik som tar hänsyn till både de aktuella utmaningar som covid-19 ger upphov till och situationen efter covid-19 samt digitaliserings- och hållbarhetsaspekterna. Detta måste stödjas av omfattande investeringar i hållbara ekonomiska strukturer och företagsstrukturer samt inrättandet av reguljära fasta avtal

av hög kvalitet. Genom att förverkliga innovationspotentialen hos små och medelstora företag och övergå till en inkluderande cirkulär och klimatneutral ekonomi kan man säkerställa både långsiktig resurstrygghet och även kortsiktig tillgång som är viktig för framtida utmaningar.

5.2.2 Viktiga industrier och sektorer måste identifieras och stödjas, i fråga om allt från mänskliga resurser till forskning, så att vi får en europeisk industripolitik som skyddar dessa strategiska sektorer från marknaden och säkerställer försörjningstryggheten för viktiga komponenter, såsom respiratorer, masker och andra produkter i en pandemisk situation. Detta måste innebära stöd till företag som omlokaliserar produktionskapaciteten till Europa, så att det blir möjligt för EU att återta kontrollen över produktionen och säkerställa oberoende på världsmarknaden, hela tiden i överensstämmelse med en rättvis ekologisk omställning. Företagen måste vara hållbara, ha ett starkt arbetstagarbete och delta i den gröna given som en ram för återhämtnings- och återuppbyggnadsplaner.

5.2.3 Visionen om företag som en tjänst innebär att man satsar på de företag som bidrar mest till delat välbefinnande, såsom hälso- och sjukvård, social omsorg, utbildning, renovering, kultur, hantverk och kreativitet, och som drar nytta av och bidrar till ett rättvist, konkurrenskraftigt och hållbart företagsklimat. Social och ekologisk relevans går givetvis hand i hand, men nu mer än någonsin kommer den nödvändiga miljöaspekten att behöva genomsyra alla våra åtgärder och strategier för att vi ska få bukt med förstörelsen av vårt (eko)system. I detta avseende måste exempelvis det ekonomiska stöd som beviljas företag inom förorenande sektorer fastställas på grundval av en faktisk övergång till ett socialt och miljövänligt produktions sätt.

5.2.4 Europa måste finansiera verksamhet som uppfyller två kriterier – dels en omställning av strategisk produktion för att göra Europa oberoende, särskilt när det gäller hälsoskydd och hälsoinsatser, och som tillhandahåller högkvalitativa arbetstillfällen, dels en inriktning på hållbara investeringar som är socialt ansvarsfulla och miljövänliga. Små och medelstora företag, precis som stora företag och sociala företag, skulle kunna spela en avgörande roll i omstruktureringen av det europeiska produktionssystemet.

5.3 Den gröna given

5.3.1 För att främja övergången till en mer hållbar och motståndskraftig europeisk ekonomi måste de gröna stimulansåtgärderna säkerställa en inkluderande återhämtning som inte lämnar någon europeisk medborgare på efterkälken.

5.3.2 I enlighet med principen om att inte göra någon skada bör investeringar inom ramen för de kortsiktiga ekonomiska stimulansåtgärderna antingen vara neutrala i förhållande till, eller påskynda, den strukturella omställningen av den europeiska ekonomin till nollutsläpp, återställande av den biologiska mångfalden och klimatneutralitet senast 2050. I detta syfte bör de gröna stimulansåtgärderna särskilt inriktas på åtgärder som på ett positivt sätt påverkar en ökad resurseeffektivitet, respekten för vårt naturkapital och minskade växthusgasutsläpp på medellång och lång sikt i enlighet med klimatneutralitet.

5.3.3 Det är ytterst viktigt att de gröna stimulansåtgärderna riktas för att ge ekonomiskt stöd och incitament till sektorer med maximal positiv effekt på den sammanlagda efterfrågan. För att uppnå maximal ekonomisk produktion bör de gröna stimulansåtgärderna inriktas på sektorer med betydande potential att skapa arbetstillfällen, under förutsättning att lämplig kompetens finns tillgänglig. I detta måste hänsyn tas till den asymmetriska inverkan av covid-19-krisen, som i oproportionerlig grad påverkar ekonomierna i EU:s södra medlemsstater.

5.3.4 Genom den europeiska gröna given har EU inlett en omställning till en hållbar ekonomi. Det är därför rimligt att kombinera ekonomiska stödåtgärder med ytterligare stimulans för denna omställning. Offentliga medel måste användas för att skapa positiva sociala och miljömässiga effekter. För sysselsättningen innebär detta inte nödvändigtvis att samma arbetstillfällen eller samma ekonomiska verksamhet måste bevaras eller räddas. Om ett företag eller en sektor inte har rimliga utsikter i en hållbar ekonomi kan stödpaketet användas på ett bra sätt till förändring inom sektorer eller en övergång mellan sektorer.

5.3.5 Den gröna given kräver motståndskraftiga framtida företagskrafter som är fast beslutna att bli framgångsrika. Europeiska företag som bedriver verksamhet över gränserna är relevanta och viktiga sociala aktörer. Det politiska begreppet "rättvis omställning" bör vara vägledande för dem i deras verksamhet. Ett "hållbart företag" med ett starkt arbetstagarinflytande är en viktig politisk aktör där obligatoriska rättigheter avseende information och samråd garanteras liksom deltagande på styrelsenivå, och där makroekonomisk politik integreras med kollektivavtal. Att göra det möjligt för anställda, fackföreningar och företagsråd att delta aktivt i genomförandet av den plan för företagspolitik som drivs av konceptet "hållbara företag för en rättvis omställning" ger utsikter till anständiga arbetsplatser, anständiga arbetsvillkor i hälsosamma miljöer och regioner som är värda att leva i.

5.3.6 Det bör skapas stegvisa stödpaket, eftersom ingen kan förutse hur ekonomin kommer att utvecklas efter covid-19-krisen. Därför förespråkar vi att stödåtgärder genomförs i faser, så att justeringar kan göras på grundval av utvecklingen och utvärderingen av en sektor, delvis baserat på graden av positiv klimat- och naturpåverkan.

5.3.7 Den gröna givnen måste syfta till att bevara den europeiska jordbruksmodellen, som bygger på kvalitet och hållbarhet. Återhämtningsplanen måste främja följande:

- Mer hållbara livsmedelssystem, både på produktions- och konsumtionsnivå, i enlighet med kommissionens avsikter avseende strategin från jord till bord för hållbara livsmedel.
- EU:s livsmedelssuveränitet i en anda av solidaritet mellan de olika formerna av europeiskt jordbruk och integreringen av ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter.
- Det ambitiösa förslaget från den nya strategin för biologisk mångfald i EU: strategin för biologisk mångfald måste vara en central del i alla återuppbyggnadsinsatser. En ambitiös strategi skulle sända en stark och samstämd signal om åtgärder för miljön, klimatets och folkhälsans skull samt sociala åtgärder. Detta skulle gynna både den gemensamma jordbrukspolitiken och det europeiska livsmedelssystemet, som därmed skulle kunna fortsätta att bli ännu mer hållbara.

5.4 Investeringsprioriteringar

5.4.1 Det kommer att vara avgörande med hållbara investeringar i samhällen, tillgängliga offentliga platser, hälso- och sjukvård, inkluderande utbildning, sociala tjänster, koldioxidneutrala bostäder och koldioxidneutral infrastruktur samt skydd och återställande av biologisk mångfald, och decentralisering av energiproduktionen, för att skapa en välfärdsekonomi. Ett sådant område som bör prioriteras är energirenovering av byggnader. Denna renoveringsvåg bör också vara en möjlighet att samtidigt framtidssäkra byggnadsbeståndet genom att göra det mer tillgängligt för en åldrande befolkning och ett allt större antal personer med funktionsnedsättning.

5.4.2 Byggsektorn är viktig: renovering av miljontals hus för att göra dem energieffektiva och hållbara kommer att få igång denna sektor igen och föra oss närmare målet att uppnå klimatneutralitet. Byggsektorn är arbetsintensiv och energiförbrukningen i byggnader (belysning, uppvärmning etc.) står för en tredjedel av koldioxidutsläppen i Europa. Detta är ett enormt jobb, eftersom 75 % av alla bostadshus och kommersiella byggnader uppfördes innan det fanns EU-regler om energiförbrukning. Renovering av bostäder för energifattiga människor i EU skulle leda till en avsevärd minskning av de offentliga hälso- och sjukvårdssystem i genomsnitt är tre gånger så hög som kostnaden för åtgärder för bostadsrenovering⁽⁹⁾.

5.4.3 Med tanke på bostädernas, det arkitektoniska arvets och infrastrukturavets åldrande vill EESK uppmärksamma vikten av att aktivera en tillräcklig volym investeringar som syftar till att säkra (inom jordbävningsområden) och omstrukturera bostäder, konstnärligt kulturarv (storstadsområden, städer, byar) och tillgångar inom transportinfrastruktur (hamnar, broar, motorvägar etc.).

5.4.4 Utbyggnaden av förnybar och koldioxidsnål energi kräver inte bara att det installeras lämpliga anläggningar, utan även att hela det europeiska elnätet moderniseras och att det finns lagringsalternativ.

5.4.5 Återhämtningsplanen är en möjlighet att investera i välbehövlig kollektivtrafik och säkerställa en verklig trafikomställning, minska luftföroreningarna och bidra till klimatåtgärder. Detta innebär fler spårvagnar, fler regelbundna och utsläppsfria bussar samt verklig intermodalitet i våra städer, liksom en EU-handlingsplan och storskaligt ekonomiskt stöd för uppgradering, utbyggnad och underhåll av järnvägar, investeringar i tåg, nattåg, gränsöverskridande järnvägsförbindelser och annan innovation med anknytning till järnvägstransporter. Det bör finnas EU-samordning för att säkerställa att kortdistansflygningar ersätts med hållbara alternativ. När trafiken flyttas bort från våra vägar måste mer gods transporteras via järnvägar, inre vattenvägar och sjövägen (t.ex. hållbar närsjöfart).

5.4.6 Det bör byggas en grund för en europeisk industri för utsläppsfri mobilitet, som kan tillgodose den ökande efterfrågan på alternativ till förbränningsmotorer och laddningsinfrastruktur för både bilar, minibussar, bussar och lastbilar, men även öka tillgången inom järnvägssektorn. Detta inbegriper även ett omfattande nätverk av elektriska laddnings-

⁽⁹⁾ Host S., Grange D., Mettetal L, Dubois U. 2014. *Précarité énergétique et santé: état des connaissances et situation en Île-de-France*, regionala hälsoobservationsgruppen Île-de-France, Paris, s. 14.

stationer i hela Europa och utveckling av hållbara och effektivare batterier. Allt detta ska åtföljas av omskolningsprogram som ger nya karriärmöjligheter för de arbetstagare som lämnar en transportsektor bakom sig som bygger på fossila bränslen.

5.4.7 Som redan har konstaterats i flera städer utmanar tiderna av nedstängning det traditionella utnyttjandet av stadsutrymmen och rörlighet, och uppmuntrar till experimentlusta. Under återhämtningsperioden kan man dra fortsatt nytta av utvecklingen av cykeltrafiken, eftersom den kan stödja fysisk distansering, minska trängseln inom kollektivtrafiken samt skapa mer utrymme och enklare tillgång till lokala butiker. Investeringar för att förbättra infrastrukturen för cykeltrafiken kan snabbt ge effekter både inom och mellan städer och stimulera ekosystemet för cykeltrafik.

5.4.8 Att ställa om ekonomin till en cirkulär ekonomi är avgörande för att den gröna given ska bli framgångsrik. Detta är till exempel anledningen till att stålindustrin och cementindustrin (som är stora energiförbrukare) och den kemiska sektorn måste organiseras på annat sätt.

5.4.9 I och med omställningen till en cirkulär ekonomi som central aspekt kan återhämtningspaketet avsevärt påskynda den nödvändiga utvecklingen av infrastruktur och främja innovation av alternativa material och ny teknik. För att undvika avfall bör EU först och främst stödja initiativ för etablering av uppstarts företag och företag inom den sociala ekonomin på området reparation och återanvändning, och stödja relevant utbildning/omskolning för dem som förlorat sina jobb i den ekonomiska nedgången. Detta skulle kunna inriktas på särskilda områden för rättvis omställning, som möjliggör en omställning av regioner från gruvarbete till "urban mining", dvs. utvinning av användbara material ur kommunalt avfall.

5.4.10 Dessutom är separat insamling av kommunalt avfall en viktig förutsättning för en livskraftig värdeutvinning från avfall genom återvinning. EU bör därför stödja lokala myndigheter när det gäller att överbrygga investeringsgapet för infrastruktur för insamling, separation och återvinning av kommunalt avfall under de kommande fem åren.

5.4.11 Covid-19-krisen visar att den digitala revolutionen är en viktig faktor för att öka våra samhällens motståndskraft mot kriser. Det är av yttersta vikt att det investeras i digitalisering av väsentliga tjänster och att regeringarnas, lagstiftarnas och de offentliga institutionernas förmåga att tillhandahålla sina tjänster under en kris förbättras. Samtidigt måste vi inse att digital teknik är ett verktyg och inte är ett självändamål. Vi måste ta allmänhetens ansvar för den ram som omger den digitala tekniken och styra den mot höga hållbarhetsstandarder, som inbegriper kraftfulla demokratiska och tekniska skyddsåtgärder tillsammans med kostnads- och kunskapsmässiga stödåtgärder som inte lämnar någon på efterkälken. In enlighet med EU:s rättsakt om tillgänglighet innebär detta ett behov av att säkerställa att den digitala revolutionen garanterar tillgänglighet för EU:s mer än 100 miljoner personer med funktionsnedsättning.

5.4.12 Strategin från jord till bord bör ge en tydlig riktning för EU:s livsmedelssystem efter den rådande hälsokrisen och uppmuntra åtgärder för att bygga upp mer hållbara, motståndskraftiga och rättvisa livsmedelskedjor. På kort sikt krävs åtgärder för att ta itu med bristen på säsongsarbetskraft och förhindra avbrott i leveranskedjan. På längre sikt måste strategin från jord till bord och den gemensamma jordbrukspolitiken öka motståndskraften och hållbarheten i vårt livsmedelssystem genom att återuppbygga mer diversifierade jordbruksmodeller, främja lokala distributionsnav för livsmedel och kortare leveranskedjor samt förbättra marknadstillträdet för småskaliga jordbrukare, fiskare med liten inverkan och vattenbruksproducenter.

5.4.13 Det bör investeras i omskolningsprogram för sektorer som sannolikt inte är framtidssäkrade (t.ex. på grund av att de är starkt beroende av fossila bränslen). Detta innebär att de måste hitta alternativ för att minska användningen av fossila bränslen och bli grönare. Vi förespråkar en riktad investeringspolitik som smidigt vägleder förlorade arbetstillfällen till sektorer där det råder brist på arbetstagare, nämligen de sociala och gröna sektorerna.

5.4.14 Medlemsstaterna måste investera mer i offentliga tjänster, eftersom offentliga tjänster, vilket krisen har visat, spelar en avgörande roll när det gäller att rädda människors liv och hantera pandemin. Därför bör de europeiska ledarna beakta den så kallade gyllene regeln när de tillämpar EU:s finanspolitiska regler, och undanta offentliga investeringar från underskottsberäkningar och ta hänsyn till hållbarheten i den befintliga skuldnivån. EU bör på ett djupgående sätt utvärdera liberalisering av strategiska offentliga tjänster på grundval av konkurrensregler. Tillgången till offentliga tjänster bör också förbättras.

5.5 Sociala åtgärder

5.5.1 Att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter på europeisk nivå och i alla medlemsstater är ett viktigt steg för att proaktivt inleda en social konvergensprocess. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter är ett verktyg för att upprätta en ny och uppgraderad social resultattavla.

5.5.2 Vi måste sätta arbetstillfällena i centrum för EU:s strategi och öka vikten av know-how samt dess kontinuerliga genomförande genom systemet för utbildning och livslångt lärande, vilket gör det möjligt för den europeiska arbetskraften att anpassa sig till förändringen i produktionssystemet efter den digitala och gröna omställningen.

5.5.3 Nya ramar för arbetet har avgörande betydelse i återhämtningsfasen efter covid-19-krisen. Inom både den privata och den offentliga hälso- och sjukvårdssektorn har man strävat efter produktivitetstillväxt i stället för tjänstekvalitet och underminerat arbetslivserfarenheten, vilket fått dramatiska konsekvenser under hälsokrisen i de flesta EU-länder. Övergången till en tjänstebaserad verksamhet skulle leda till en mer arbetsintensiv ekonomi, som en motvikt till de osäkra anställningarna inom dessa sektorer, stödja högre sysselsättningsnivåer och återföra arbetstillfällena till den reala ekonomin. Politik som stöder kvalitetsarbete i arbetsintensiva sektorer som tillhandahåller tjänster av hög kvalitet är därför av avgörande betydelse.

5.5.4 EESK välkomnar kommissionens uppdaterade arbetsprogram för 2020⁽¹⁰⁾ som en kompromiss för att behålla den sociala dimensionen i återhämtningsstrategin. Det finns ett flertal lagstiftningsinitiativ och andra initiativ som inte får förenas eller skjutas upp, eftersom de är pelarna i den sociala agendan. Dessa omfattar införlivandet av antagna direktiv i enlighet med de tidsramar som redan avtalats (direktivet om balans mellan arbete och privatliv, direktivet om utstationering av arbetstagare samt direktivet om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor). Kommissionen har också gett klartecken för alla initiativ som skulle främja en rättvis och socialt hållbar återhämtning, inbegripet initiativ om lönetransparens, minimilöner, rättvis beskattning, ungdomssysselsättning, det europeiska systemet för arbetslöshetsåterförsäkring, kompetensagendan och digital utbildning, plattformarbete och EU:s regler för ekonomisk styrning. Det som saknas i arbetsprogrammet är en uppdatering av hälsa och säkerhet på arbetsplatsen genom effektiva förebyggande åtgärder på arbetsplatser.

5.5.5 En stark social återhämtning innebär också bättre tillgång till fackföreningar och bättre skydd. Vi måste stödja kollektivförhandlingar och demokrati på arbetsplatsen. EU och medlemsstaterna måste stödja arbetsmarknadens parter när det gäller att avsevärt öka kollektivförhandlingarnas täckningsgrad.

5.5.6 Även jämställdhetsperspektivet bör tas upp. Den ekonomiska nedgång som orsakas av det rådande covid-19-utbrottet får betydande konsekvenser för jämställdheten, både under nedgången och den efterföljande återhämtningen. Jämfört med "regelbundna" recessioner, som påverkar mäns sysselsättning mer allvarligt än kvinnors, har den minskade sysselsättningen med anknytning till åtgärder för social distansering en betydande inverkan på sektorer med en hög andel kvinnliga anställda. Dessutom har nedstängningarna av skolor och förskolor kraftigt ökat behovet av barnomsorg, vilket har särskilt stor inverkan på förvärvsarbetande mödrar. Krisens effekter på förvärvsarbetande mödrar kommer sannolikt att vara bestående med tanke på värdet av erfarenhet på arbetsmarknaden.

5.6 Hälso- och sjukvårdssystem

5.6.1 Framför allt är en av de viktigaste lärdomarna av covid-19-krisen att hälso- och sjukvårdssystemen i nästan alla europeiska länder måste stärkas, först och främst genom att man fokuserar på förebyggande åtgärder. Coronavirusets effekter gör att hälso- och sjukvårdssystemen i hela Europa utsätts för enorma påfrestningar. Vissa länder har påverkats mer än andra, samtidigt som det råder olika förutsättningar när det gäller tillgång till personal (läkare och sjuksköterskor), högkvalificerade yrkespersoner, medicintekniska produkter och sjukhuskapacitet. Även om ansvaret för hälso- och sjukvården är ett nationellt ansvar, är spridningen av viruset inte bunden av gränser. Den påverkar hela Europa både inom och utanför våra gränser med sanitära, sociala och ekonomiska konsekvenser som kräver gemensamma insatser på europeisk nivå.

5.6.2 Covid-19-krisen har visat på EU:s beroende av import av medicinska produkter från länder utanför EU. Det krävs investeringar i hälsoskydd, vård och omsorg, långtidsvård, förebyggande hälso- och sjukvård samt politik för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen – som beaktar hela livscykeln – och detta måste stödjas av EU:s institutioner.

5.6.3 Covid-19-krisen visar tydligt att multinationella läkemedelsföretag har mycket stor makt. För att öka läkemedelsindustrins oberoende måste det även inrättas en stor europeisk forskningsfond för utveckling av nya läkemedel och vacciner. EU-institutionerna bör ha de befogenheter som krävs för att samordna försörjning, distribution och prissättning av viktig medicinsk utrustning och skyddsutrustning på den inre marknaden.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-commission-work-programme-key-documents_sv

5.7 Internationella förbindelser

5.7.1 EU bygger på gemensamma europeiska värden som inte under några omständigheter är förhandlingsbara ⁽¹⁾: respekt för människors värde och mänskliga rättigheter, frihet, demokrati, jämlikhet och rättsstatsprincipen. Dessa värden får inte glömmas bort när EU och dess medlemsstater står inför en nödsituation med följdverkningar i form av ekonomiska och sociala utmaningar. Även om svaret på den nuvarande krisen måste vara snabbt och motiverar vissa exceptionella och tidsbegränsade åtgärder, får dessa inte strida mot rättsstatsprincipen eller äventyra demokratin, maktfördelningen och de europeiska medborgarnas grundläggande rättigheter. EESK insisterar på att alla politiska åtgärder i detta avseende måste vara helt i linje med våra gemensamma värden i enlighet med artikel 2 i EU-fördraget.

5.7.2 Covid-19-krisen har visat att internationell frihandel inte ger några garantier för försörjningstryggheten, inte ens i fråga om befintliga livsmedel, hälsoprodukter och industrilager. Till detta måste vi lägga till bristen på transparens och spårbarhet.

5.7.3 Vissa europeiska företag som har byggt upp industriell kapacitet i tredjeländer bör uppmuntras att flytta denna kapacitet till EU. Omlokaliseringen av verksamheter inom industri, jordbruk och tjänster bör göra det möjligt att skapa större autonomi gentemot internationella marknader, återta kontrollen över produktionsmetoder och inleda en miljömässig och social omställning av verksamheter. I sådana här situationer skulle de kunna få ekonomiskt stöd från medlemsstaternas regeringar, utan att man tillämpar förordningar om statligt stöd.

5.7.4 Krisen har också klargjort att det finns stora risker förknippade med EU:s beroende av Kina angående mycket produktionsverksamhet, särskilt på det medicinska området (t.ex. för skyddsutrustning). För att stärka hälso- och sjukvårdssystemen i nästan alla europeiska länder är det mycket viktigt att minska detta beroende när det gäller viktiga produkter. Detta kan ske genom att produktionen utökas i EU (EU:s produktions-/leveranskedja) och att produktionskapaciteten utvecklas i samarbete med andra länder, till exempel i Afrika (produktions-/leveranskedjan för EU och Afrika). Detta medför som mervärde att de minst utvecklade länderna också skulle kunna utveckla ny ekonomisk verksamhet och stärka sin hälso- och sjukvård.

5.7.5 Efter pandemin bör världen skapa ett nytt system för internationella förbindelser, global ekonomi och solidaritet med åtagandet att dela världens tillgångar gemensamt och rädda liv, samt att hälsorelaterade, vetenskapliga, intellektuella och industriella prestationer ska skyddas. EU bör spela en ledande roll i detta nya system för internationella förbindelser baserat på solidaritet och utvecklingssamarbete. EU bör också bibehålla och möjligen öka nivån på åtagandena inom utvecklingssamarbetet.

5.7.6 Genom att säkerställa lika villkor inom den globala ekonomin kan man sätta stopp för, å ena sidan, utnyttjande av arbetstagare och, å andra sidan, oskäliga och orimliga företagsfördelar. Införlivande av ILO:s standarder och standarder för hållbar utveckling i WTO:s och andra FN-relaterade organs regler skulle avsevärt kunna bidra till att skapa en ny, rättvis ekonomisk ordning samt rättvis och smart globalisering. Reglerna bör anpassas i enlighet därmed och användas på ett mer konsekvent sätt i framtiden för att kanalisera alla resurser och all tillgänglig personal, i syfte att tillhandahålla hjälp där det behövs allra mest.

5.7.7 Varje kränkning av de grundläggande rättigheterna måste vara objektivt motiverad och "tidsfristklausuler" måste inkluderas. Det är viktigt att se till att normaliteten återställs med alla grundläggande demokratiska principer på kortast möjliga tid, världen över. Att inskränka de mänskliga rättigheterna, såsom mötesfriheten, pressfriheten, rätten till integritet och andra rättigheter, får aldrig bli det "nya normala".

5.7.8 Det är nödvändigt att återuppta EU:s geopolitiska strategiska roll för att främja globala fredsprocesser, för att åter skapa möjligheter till ekonomisk utveckling i länderna i EU:s grannskap: västra Balkan, Euromed och de östliga partnerna, och i andra konflikttrabbade områden.

5.7.8.1 I detta avseende måste Euromedregionen och västra Balkan återgå till att vara ett område med utvecklingsmöjligheter, såsom det var förut när det utgjorde ett nav för utbyte mellan människor och av varor och idéer. Därför måste Euromed och västra Balkan stå i centrum för en europeisk strategisk integrations- och sammanlänkningspolitik inom transportsektorn samt inom kommersiella och kulturella utbyten med en specifik och för detta ändamål framtagen makroregional strategi. För att främja detta måste makroregionala strategier i Medelhavsområdet och den europeiska strategin för städerna få nya impulser.

⁽¹⁾ EESK:s yttrande SC/052 EU:s framtid: Fördelar för medborgarna och respekt för europeiska värden.

5.8 Migration och tiden efter covid-19

5.8.1 I och med att covid-19-pandemin uppstod, med en oerhörd tragedi för de nationella hälso- och sjukvårdssystemen och ett ekonomiskt sammanbrott som följd i alla länder, tycktes migrationsfrågan försvinna från agendan och hamna i bakgrunden, med en viss likgiltighet från den allmänna opinionen. Asylsökande kan inte överges på grund av den rådande krisen. Rätten till grundläggande skydd utgör kärnan i de europeiska värderingarna och får inte kastas överbord när den känns obekvämt. Följande åtgärder måste säkerställas på nytt:

- Förfarandena för att få uppehållstillstånd och erkänna rätten till asyl måste återupptas i nästintill samtliga europeiska länder.
- Hälsosituationen med överbeläggning i mottagningscentrum för migranter måste lösas.
- Problemet med otrygga anställningar (som redan har lett till en minskning, om inte till en total indragning, av "överföringar", som ofta är den enda försörjningskällan för familjer till migranter som stannat i ursprungsländerna) måste åtgärdas.
- Migranter som arbetar inom personlig vård eller inom jordbrukssektorn måste omfattas av reglering.
- Det måste utvecklas ett gemensamt europeiskt asylsystem (Ceas), som ska vara obligatoriskt, säkert och ändamålsenligt för alla EU-länder så att de snabbt kan dela det gemensamma ansvaret.
- Det måste utformas och utvecklas realistiska, lagliga, säkra och genomförbara vägar för arbetskraftsmigration till EU.
- Det måste upprättas en permanent och effektiv dialog med migranternas ursprungsländer för att utveckla strukturer och kommunikationsramar.
- Det ekonomiska och tekniska stödet till Frontex måste stärkas.
- Ett åtagande på kort sikt om att även utvärdera omfördelningen av alla resurser inom EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 måste garanteras.

6. Plan för återuppbyggnad

6.1 Alla de åtgärder som beskrivs ovan kommer att innebära att vi behöver utforma ett nytt system för ekonomisk styrning, med en strategisk industri-, konkurrenskrafts-, social-, miljö- och handelspolitik.

6.2 Reformen av EU:s ekonomiska styrning bör främjas och stabilitets- och tillväxtpakten bör ses över, i syfte att samtidigt säkerställa stabilitet och tillväxt.

6.3 Baserat på återhämtningsinstrumentet Next Generation EU kommer det att vara nödvändigt att säkerställa en gradvis ökning av EU:s egna medel genom införande av relevanta och lämpliga intäkter som man kan välja bland, till exempel EU:s utsläppshandelssystem, en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, digital skatt, en skatt på finansiella transaktioner, en koldioxidavgift eller seignorage.

6.4 EU måste skyndsamt aktivera en samordningsmekanism som kan neutralisera aggressiv skatteplanering och bekämpa skatteundandragande i samtliga 27 medlemsstater, ett fenomen som under perioden 2001–2016 genererade en genomsnittlig årlig förlust av skatteintäkter på 46 miljarder euro för EU:s medlemsstater (0,46 % av BNP)⁽¹²⁾. Samtidigt måste EU tillämpa en kraftfull strategi för att bekämpa penningtvätt, något som riskerar att förgifta EU:s produktionssystem och orsaka snedvridning på den inre marknaden genom att skapa ojämlika förutsättningar.

⁽¹²⁾ Europeiska kommissionen, 2019, *Estimating International Tax Evasion by Individuals*. Arbetsdokument nr 76, 2019.

6.5 Det är viktigt att den europeiska modellen för rättigheter, standarder och konsumentpolitik bevaras. Det är denna som gör EU unikt. När det till exempel gäller digitalisering skiljer sig EU:s syn på "human-in-command" från andra regioners genom EU:s etiska kod för AI. Denna strategi, som bygger på grundläggande rättigheter och friheter, är en del av EU:s modell och bör bevaras trots det hårdare konkurrens klimat som just nu växer fram.

6.6 Det är nödvändigt att fullt ut utnyttja de nya och mer hållbara affärsmodeller som håller på att utvecklas (inom cirkulär, kollaborativ och social ekonomi osv.). Dessa är också en del av EU:s samhällsmodell och skapar dubbelt värde – ekonomiskt och socialt – samt fungerar som instrument för att genomföra den europeiska gröna given och målen för hållbar utveckling. Dessa affärsmodeller erbjuder en möjlighet att hjälpa ekonomin att återhämta sig och ta itu med samhällsfrågor på samma gång. Här kommer EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin att vara avgörande, liksom EU:s utlovade handlingsplan för den sociala ekonomin (våren 2021). Man bör dela med sig av inspirerande exempel, såsom Europeiska klusteralliansen (*European Cluster Alliance*).

6.7 Digitalisering är både en möjlighet och en risk i fråga om återhämtning. Det är ett innovationsområde som kan sätta EU i främsta ledet, till exempel på blockkedjeområdet, där EU är ledande. Blockkedjan som teknik (inte bitcoin) bygger på demokratiska värden och erbjuder öppenhet och förbättrade styrningsstrukturer. Riskerna i samband med digitaliseringen måste dock hanteras, bl.a. ökad arbetslöshet, digital marginalisering och social utestängning. Vi måste också hitta sätt att utnyttja möjligheterna och balansera riskerna samtidigt. Detta i ett landskap där EU försöker behålla sin globala konkurrenskraft.

6.8 Det finns en möjlighet i att främja social innovation som en modell för återhämtning genom gemensamt skapande, gemensam utformning och samproduktion. I ett komplext socialt landskap med mycket stora samhällsutmaningar är det enda sättet att mobilisera alla resurser i samhället och arbeta på ett sektorsövergripande och tvärvetenskapligt sätt för att hitta lösningar. Det organiserade civila samhället är en katalysator för social innovation, en process som har bidragit till att utforma välfärdssystem som lett till nya strategier, strukturer, produkter, tjänster och arbetsmetoder. Det civila samhällets deltagande behövs nu mer än någonsin – men äkta social innovation sker bara när det organiserade civila samhället är delaktigt.

6.9 Framväxten av en ny samhällsmodell? Återhämtning kommer endast att kunna ske genom produktivitet, finanspolitisk stimulans och fördelning av välbefinnande. Det kanske är dags att på nytt återuppta konceptet för "paketet om sociala investeringar", och att arbeta proaktivt och förebyggande för att minska framtida samhällskostnader. Av denna anledning bör EU öka investeringarna i social infrastruktur på följande områden: i) utbildning och livslångt lärande, ii) hälso- och sjukvård, långtidsvård och social omsorg, iii) bostäder till ett överkomligt pris⁽¹³⁾. Allt detta går hand i hand med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter på alla nivåer, ett system för målföljning i den europeiska planeringsterminen baserat på målen för hållbar utveckling, den europeiska gröna given och en rättvis digital omställning som bygger på EU:s värden, som sammantaget skulle kunna utgöra grunden för en ny EU-samhällsmodell.

Bryssel den 11 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹³⁾ Rapport från högnivågruppen för investeringar i social infrastruktur i Europa med titeln *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe*. European Economy Discussion Paper 074, januari 2018.

BILAGA 1

Nedan följer en strukturerad översikt över de EU-åtgärder som har antagits under de senaste tre månaderna för att hantera covid-19-pandemin.

Typ av åtgärd			
Monetär och stabiliserande	Finanspolitisk	Garanti- och kreditbaserad	Lagstiftnings- och förfarandemässig
Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM): Krisstöd med anledning av pandemin: 240 miljarder euro, makroekonomiskt stabilitetslån för länder i euroområdet för att lösa deras makroekonomiska obalanser, motsvarande 2 % av BNP i euroområdet	Investeringsinitiativet, investeringsinitiativet plus: I första hand 37 miljarder euro, omfördelning av sammanhållningspolitikens källor med inriktning på att hantera konsekvenserna av spridningen av viruset, kompletterade 28 miljarder euro som hittills inte fördelats inom ramen för ESI-fonderna	Sure (stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation): 100 miljarder euro, förmånliga krediter till stöd för arbetstagare och egenföretagare, första delen av stödpaketet	Regler för statligt stöd: En möjlighet att anpassa åtgärder som rör alla företag och bolag (bidrag till lönefonder, uppskov med bolagsskatt och momsbetalningar samt bidrag till social trygghet), direkt ekonomiskt stöd till kunder (ersättning för utgifter på grund av inställda tjänster och evenemang), möjlighet till direkta finanspolitiska åtgärder för företag som löper risk att gå i konkurs på grund av pandemin, ersättning för skador som bevisligen orsakats av pandemin (för detta krävs en anmälan till kommissionen), möjlighet till annan ersättning från offentliga källor till länder som drabbats särskilt hårt, möjlighet till direktstöd på upp till 800 000 euro per företag
ECB: Stödköpsprogram föranlett av pandemin: 750 miljarder euro, expansivt monetärt program för köp av värdepapper för att stödja likviditeten i det finansiella systemet	Europeiska solidaritetsfonden: 800 miljoner euro	Alleuropeiska garantifonden: 200 miljarder euro, förmånliga EIB-krediter främst för små och medelstora företag, andra delen av stödpaketet	Flexibla kriterier för de offentliga finanserna: Mer flexibel förklaring av kriterierna för de offentliga finanserna inom ramen för stabilitets- och tillväxtpaktens kriterier och den europeiska planeringsterminen
	Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter: 179 miljoner euro	Finansieringsinstrument för att stödja de små och medelstora företag som drabbats hårdast: 8 miljarder euro som genereras på grundval av EU-garantin till EIF från Efsi	Tillfälligt upphävande av tullar och mervärdesskatt för import av medicinska instrument och medicinsk utrustning från tredjeländer

Typ av åtgärd

Monetär och stabiliserande	Finanspolitisk	Garanti- och kreditbaserad	Lagstiftnings- och förfarandemässig
	Ökad flexibilitet som möjliggör mobilisering av allt stöd från ESI-fonderna som ännu inte har utnyttjats; detta gör det möjligt med överföringar mellan Eruf, ESF och Sammanhållningsfonden; 100 % av täckningen av projektkostnaderna kommer från EU:s resurser; flexibilitet i förklaringen av tematisk koncentration osv.		Granskning och skydd av kritiska europeiska tillgångar och kritisk europeisk teknik

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 552:a PLENARSESSION (+ TELEKONFERENS INTERACTIO), 10.6.2020–11.6.2020

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om En inre marknad för alla

(förberedande yttrande)

(2020/C 311/02)

Huvudföredragande: **Antonio LONGO**

Remiss	Skrivelse från det kroatiska rådsordförandeskapet, 10.9.2019
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Presidiets beslut	24.9.2019
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	224/1/2

1. Slutsatser och rekommendationer ⁽¹⁾

1.1 För Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) är den europeiska inre marknaden i alla sina dimensioner (den ekonomiska, den sociala och den miljörelaterade) en av den sociala marknadsekonomins hörnstenar. Den utgör grunden för en harmonisk och balanserad europeisk integration som ska återupprätta medborgarnas förtroende för EU, skapa nya arbetstillfällen, få till stånd en mer konkurrenskraftig ekonomi och stärka EU:s roll i världen.

1.2 EESK anser att uppnåendet av målen för den europeiska gröna given skulle kunna ge ett viktigt bidrag till utvecklingen av framtidens inre marknad.

1.3 Kommittén är övertygad om att framtidens inre marknad endast kan baseras på en kombination av en sund ekonomisk grund och en stark social dimension, och understryker behovet av uppåtgående konvergens och en mer ändamålsenlig socialpolitik på både EU- och medlemsstatsnivå.

1.4 EESK anser att en ny integrerad och framåtblickande strategi för den inre marknaden i all relevant politik och för att undanröja de kvarvarande omotiverade hindren – utan att skapa nya – nödvändigtvis måste vara inriktad på medborgare, konsument, arbetstagare och företag i egenskap av viktiga aktörer i utformningen, kontrollen och övervakningen av processen.

⁽¹⁾ Den 10 mars 2020 offentliggjorde kommissionen meddelandena "Långsiktig handlingsplan för bättre genomförande och efterlevnad av inre marknadsreglerna" och "Kartlägga och åtgärda hinder på den inre marknaden".

1.5 EESK anser att det krävs stora insatser för att höja den digitala kompetensnivån och öka förståelsen av riskerna och möjligheterna med datahantering, i syfte att ge medborgarna möjlighet att delta i framåtblickande beslutsprocesser och förstå potentialen och begränsningarna i dessa.

1.6 Man bör undvika nationell överreglering och bristande införlivande och genomförande av EU-direktiv på regleringsområden som är av grundläggande betydelse för företagen, eftersom detta hindrar i synnerhet små- och mikroföretag från att dra full nytta av den inre marknaden, bl.a. mot bakgrund av småföretagsakten.

1.7 EESK anser att strukturerna för styrning av den inre marknaden måste stärkas genom en proaktiv inkludering av organisationer som företräder medborgare, konsumenter och företag (med särskilt fokus på medborgare som är sårbara eller riskerar diskriminering, den sociala ekonomin samt mikro- och småföretag) i syfte att utveckla förenklade och användarvänliga strategier samt transparent och effektiv(t) genomförande och tillämpning i rätt tid.

1.8 Enligt EESK behöver den inre marknads internationella dimension stärkas inom ramen för den europeiska gröna given. För att stoppa illojal konkurrens måste marknadskontrollen intensifieras i syfte att förhindra att det via ökad e-handel på den europeiska marknaden kommer in produkter som är olagliga eller inte uppfyller miljöstandarder, sociala standarder och säkerhetsstandarder och förfalskade produkter från tredjeländer.

1.9 EESK efterlyser bestämt en förstärkning av det europeiska systemet för teknisk standardisering, eftersom det är av avgörande vikt för den inre marknaden, i synnerhet för tekniska och sociala standarder samt miljö- och säkerhetsstandarder, och ger medborgare, konsumenter och företag, i synnerhet små- och mikroföretag, en tydlig bild av regler och förfaranden och garanterar dem ett balanserat och verkligt deltagande i standardiseringsprocessen.

1.10 EESK uppmanar till respekt för konsumenternas intressen i Refit-processen, i den digitala världen och när det gäller varor och tjänsters säkerhet, och efterlyser förstärkta åtgärder för att minska energifattigdomen och konsumtionsfattigdomen, genom att säkerställa tillgången till livsmedel, läkemedel och grundläggande tjänster för alla i Europa. De nya paradigmen som målen för hållbar utveckling står för måste kompletteras med incitament – på europeisk, nationell och lokal nivå.

1.11 EESK understryker vikten av att inleda en kraftfull EU-kampanj på gräsrotsnivå med upplysning och interaktiv information, med ett nätverk av spridningsnav med hög profil.

1.12 EESK anser att rättvisa villkor måste skapas för att arbetstagare faktiskt ska kunna utöva rätten att röra sig, etablera sig och arbeta fritt inom hela den inre marknaden, i synnerhet i gränsregioner. Det är nödvändigt att bättre tillämpa direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer⁽²⁾ och göra en betydande gemensam insats i fråga om finansiella och strukturella resurser på EU-nivå för livslångt lärande och utbildning av de mänskliga resurserna i nya färdigheter och kvalifikationer.

2. Bakgrund till yttrandet

2.1 **Den inre marknaden i alla dess dimensioner (den ekonomiska, den sociala och den miljörelaterade) är central för den europeiska integrationen** och en av hörnstenarna i Europas sociala marknadsekonomi och i den nya strategin för hållbar tillväxt inom ramen för den nya europeiska gröna given⁽³⁾.

2.2 Det krävs därför **oavbrutna insatser för att säkerställa en ytterligare förstärkning av den inre marknaden**, som enbart om den är helt fullbordad kan återupprätta medborgarnas förtroende för det europeiska projektet, skapa nya arbetstillfällen, få till stånd en mer konkurrenskraftig ekonomi samt säkerställa en starkare roll för EU i världen.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG. (EUT L 255, 30.9.2005, s. 22).

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

2.3 Fullbordandet av den inre marknaden kräver en integrerad strategi som kan förvalta en process som kopplar samman alla relevanta politikområden och dimensioner i en sammanhängande långsiktig vision för att hantera de nuvarande och framväxande tekniska, säkerhetsrelaterade och hållbarhetsrelaterade utmaningarna på global nivå⁽⁴⁾. Investeringsplanen inom den gröna givna⁽⁵⁾ kommer att bli avgörande i detta syfte.

2.4 **Företagen (i synnerhet små- och mikroföretag) och medborgarna måste stå i centrum för denna process** och delta aktivt i uppbyggnaden av en **framtidssäkrad inre marknad** med en mer användarcentrerad strategi som till stor del bygger på en djupgående analys av fakta och behov. I dag råder det för vissa grundläggande förnödenheter och läkemedel ett beroende av tredjeländer som måste övervinnas.

3. Hinder för fullbordandet av den inre marknaden

3.1 De problem som fortfarande kvarstår i processen för att förverkliga den inre marknaden medför följande villkor och hinder:

3.2 Villkor

Följande **förhandsvillkor** måste vara uppfyllda för att den inre marknaden ska vara tillgänglig och användbar på lika villkor för alla:

- a) Ett fullständigt införlivande i rätt tid av lagstiftningen om den inre marknaden och undanröjande av eftersläpningar i införlivandet, samt en enhetlig och konsekvent tillämpning av EU:s bestämmelser tillsammans med enkel, transparent och användarvänlig tillgång till dessa för alla, utan nationell överreglering.
- b) Ett faktiskt fullbordande av den inre marknaden för gas, el, digital infrastruktur och transporter.
- c) Fullständig tillgång för alla till den inre marknaden, med tjänster och varor som är tillgängliga för alla utsatta eller missgynnade medborgare, t.ex. personer med funktionsnedsättning och personer som riskerar fattigdom.
- d) Harmoniserade mekanismer för marknadskontroll (t.ex. av kemiska produkters säkerhet, energieffektivitet och produkters miljöprestanda), fullt operativa mekanismer för ömsesidigt erkännande.
- e) En välfungerande och harmoniserad marknad för returråvaror och cirkulära produkter som underlättar rörligheten för uttjänta produkter.
- f) En helt genomförd ram med höga tekniska och regleringsmässiga standarder, i synnerhet i fråga om miljöstandarder och sociala standarder. Det krävs utbildning för offentliga upphandlare och berörda företag i tillämpningen av de nya bestämmelserna inom ramen för programmet för den inre marknaden, och det behövs upplysningsarbete om behovet av att köpa lokalt ("noll kilometer") för att stabilisera de regionala ekonomierna och minska miljöpåverkan.
- g) Gemensamma bestämmelser för offentlig upphandling med enhetliga upphandlingskriterier i hela EU för grön och socialt inkluderande upphandling.
- h) Ett integrerat digitalt ekosystem på EU-nivå med nya affärs-, distributions- och konsumtionsmodeller och nya e-förvaltningsförbindelser.
- i) Integrerade och utvecklade kapitalmarknader med finansiella tjänster som är lättillgängliga för alla.
- j) En rättvis dataekonomi som kan garantera tillgång, tillgänglighet och rörlighet rörande data inom den inre marknaden, samtidigt som den skyddar medborgarnas, konsumenternas och företagens säkerhet och integritet.
- k) Ett europeiskt forskningsmoln som utnyttjar data från offentliga och privata forskningscentrum som åtnjuter finansiellt stöd från europeiska fonder.
- l) En fullt integrerad tjänstemarknad, inbegripet logistik- och nätverkstjänster.

⁽⁴⁾ 9743/19 COMPET 437 MI 487.

⁽⁵⁾ EESC-2020-00463 ECO/505 (föredragande Carlos Trias Pintó) (se sidan 63 i detta nummer av EUT).

- m) Effektiva skyddsåtgärder mot social dumpning och skattedumpning.
- n) EU:s institutioner måste, tillsammans med dem som berörs direkt, noggrant bedöma och undersöka den inverkan som bestämmelserna om företag får innan befintliga bestämmelser ändras eller nya föreslås.
- o) Främjande av alla typer av entreprenörskap genom EU:s politik och lagstiftning i syfte att stärka medlemsstaternas ekonomier, inbegripet skydd för små- och mikroföretag samt företag inom den sociala ekonomin.

3.3 Hinder ⁽⁶⁾

3.3.1 **Betydande hinder** för den nuvarande inre marknads funktion, såsom de upplevs av medborgare, konsumenter och företag, har lyfts fram när det gäller följande:

- a) **Komplicerade administrativa förfaranden:** inre marknads lagstiftningen inbegriper alltför ofta bestämmelser och förfaranden som slutanvändarna har svårt att förstå eller följa.
- b) **Olika nationella tekniska standarder:** det finns ett växande antal nationella tekniska föreskrifter, vilket framgår av det ökade antalet anmälningar av föreskrifter – ungefär 700 varje år rörande varor.
- c) **Svårigheter att få tillgång till information om standarder och krav:** den gemensamma digitala ingången är ett steg i rätt riktning för att hjälpa företag, i synnerhet mikroföretag samt små och medelstora företag, att få tillgång till korrekt information, men det finns flera kontaktpunkter. En **enda kontaktpunkt i varje medlemsstat** skulle kunna ge bättre vägledning om bestämmelser, förfaranden och handlingar som krävs, samt om myndigheter som ska kontaktas.
- d) **Bristande samordning mellan olika nivåer för marknads kontroll:** eftersom medlemsstaterna och regionerna ansvarar för kontrollen kan detta ge olika grader av kontroll, med möjliga snedvridningar mellan de produkter som redan finns på den inre marknaden och dem som kommer in på marknaden.
- e) **Nationell överreglering och bristande införlivande och genomförande av EU-direktiv på viktiga regleringsområden som är av grundläggande betydelse för företagen** har lett till att regleringen på den inre marknaden blivit ett komplicerat lappverk, vilket hindrar främst små och medelstora företag samt mikroföretag från att dra full nytta av hela den inre marknaden.
- f) **Avsaknad av mekanismer för utbildning och samarbete** för att se till att de berörda offentliga myndigheterna, medborgarna, konsumenterna och de berörda företagen känner till de standarder som (potentiellt) är tillämpliga och tolkar dem på samma sätt.
- g) **Misslyckanden när det gäller att säkerställa en enhetlig marknad** inom viktiga sektorer, t.ex. gas och el samt digital infrastruktur och transporter.

4. Den inre marknaden som en viktig punkt på EU:s nya strategiska agenda

4.1 Kommittén är övertygad om att en inre marknad som tjänar alla är grunden för en europeisk integration som ska återupprätta medborgarnas förtroende för EU, skapa arbetstillfällen, få till stånd en konkurrenskraftig ekonomi samt bevara EU:s inflytande i världen.

4.2 EESK anser att uppnåendet av målen för den europeiska gröna given, t.ex. den nya handlingsplanen för den cirkulära ekonomin ⁽⁷⁾ och nollföroreningsstrategin, skulle kunna ge ett avgörande bidrag till utvecklingen av framtidens inre marknad.

⁽⁶⁾ Kommissionen offentliggjorde den 10 mars 2020 det viktiga meddelandet "Kartlägga och åtgärda hinder på den inre marknaden" (COM(2020) 93 final).

⁽⁷⁾ COM(2020) 98 final, 11.3.2020.

4.3 EESK gläder sig över att denna process är **en av de fyra huvudprioriteringarna för den strategiska agendan 2019–2024** ⁽⁸⁾ och för första gången har "inkluderat[s] i den europeiska planeringsterminen" ⁽⁹⁾.

4.4 EESK anser inte enbart att en ny integrerad och framåtblickande strategi för den inre marknaden i all relevant politik måste vara **inriktad på medborgare, konsumenter, arbetstagare och företag** i egenskap av dem som drar nytta av målen, utan även att dessa måste vara viktiga aktörer i utformningen, kontrollen och övervakningen av processen, som måste baseras på deras faktiska behov och vara förenklad, lättillgänglig och enkel att använda.

4.5 EESK pekar på behovet av en **genomgripande administrativ förenkling** och understryker problemet med proportionalitet. Små och medelstora företag samt mikroföretag har stora ekonomiska omkostnader utan någon garanti för att de följer lagstiftningen. Att tillämpa småföretagsakten och principen att "tänka småskaligt först" bör vara en prioritering och, genom strategin för små och medelstora företag samt mikroföretag, på kort sikt föras upp på den politiska dagordningen. En bedömning av flera bestämmelsers kombinerade inverkan på företag bör införas i lagstiftningsprocessen.

4.6 En process bör inledas för stöd till digitalisering och intensiv kapacitetsuppbyggnad för alla berörda parter, och den inre marknaden för tjänster bör öppnas upp på ett rättvist och transparent sätt.

4.7 För en framåtblickande inre marknad krävs stora insatser för att höja den digitala kompetensnivån och öka kunskaperna om data och datahantering, i syfte att ge medborgarna och småföretagen möjlighet att delta i dessa processer. Osäkerheten och komplexiteten i denna kontext måste erkännas, och den nödvändiga individuella och sociala motståndskraften måste byggas upp för att ta itu med dessa utmaningar och bättre förstå potentialen i och begränsningarna hos de digitala plattformarna, affärsmodellerna bakom dem och styrningen av dem i syfte att förebygga manipulering.

4.8 Det behövs också **en struktur för styrning av den inre marknaden som, samtidigt som den baseras på EU:s befintliga styrningsverktyg (t.ex. Solvit, IMI, Ditt Europa – Rådgivning och resultattavlan för den inre marknaden)**, stärks på EU-nivå och på nationell nivå genom en proaktiv inkludering av organisationer som företräder medborgare, konsumenter och företag i syfte att utveckla förenklade och användarvänliga strategier. Det krävs transparent och effektiv(t) genomförande och tillämpning av den inre marknads standarder i rätt tid för en framgångsrik omställning till ett digitalt baserat, effektivt, samstämmigt, balanserat och hållbart Europa.

4.9 För att stoppa illojal konkurrens och undvika säkerhets- och hälsorisker för konsumenterna måste **marknadskontrollen stärkas** i syfte att förhindra att olagliga och förfälskade produkter från tredjeländer kommer in på den europeiska marknaden via e-handel. Man bör skyndsamt genomföra åtgärder för att informera konsumenterna.

5. Den inre marknaden och medborgarna

5.1 **Medborgarna måste stå i centrum för hela processen med att skapa framtidens inre marknad**, inte enbart i egenskap av dem som drar störst nytta av dess resultat, utan som proaktiva aktörer i processen, på grundval av sina behov och förväntningar.

5.2 I ett tidigare yttrande ⁽¹⁰⁾ underströk EESK behovet av "**en omfattande plan för digital utbildning** för alla medborgare så att de får de kognitiva verktyg de behöver för att bättre kunna hantera övergången".

5.3 Det bör säkerställas att samtliga EU-medborgare är delaktiga i alla skeden, särskilt medborgare som är sårbara eller riskerar diskriminering. Personer med funktionsnedsättning eller personer som riskerar fattigdom måste garanteras tillgång till tjänster och varor i enlighet med direktiv (EU) 2019/882 ⁽¹¹⁾ och andra rättsliga krav, t.ex. FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

5.4 EESK understryker vikten av att inleda en kraftfull EU-kampanj med upplysning och interaktiv information, med ett nätverk av spridningsnav med hög profil som finns i centrala och perifera intermodala knutpunkter för den inre marknaden, i syfte att främja medborgarnas proaktiva deltagande och fånga upp idéer, svårigheter och lösningar, med det organiserade civila samhällets aktiva stöd.

⁽⁸⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2019/06/20/a-new-strategic-agenda-2019-2024/>

⁽⁹⁾ IP/19/6770, 17.12.2019.

⁽¹⁰⁾ EUT C 81, 2.3.2018, s. 102.

⁽¹¹⁾ EUT L 151, 7.6.2019, s. 70.

6. Den inre marknaden och arbetstagarna

6.1 Kommittén är övertygad om att framtidens inre marknad endast kan baseras på en kombination av **en sund ekonomisk grund och en stark social dimension** ⁽¹²⁾ och har "konsekvent förordat uppåtgående konvergens och en mer ändamålsenlig socialpolitik på både EU-nivå och medlemsstatsnivå" ⁽¹³⁾ med "en tydlig och samordnad färdplan som fastställer prioriteringar för genomförandet av pelaren och tillämpningen av befintliga sociala rättigheter och normer".

6.2 EESK betonar återigen att "ett nytt europeiskt planeringsterminsförfarande bör uppnå sociala mål inom ramen för övervakningen av sociala obalanser och **nya mätbara indikatorer** bör införas, tillsammans med riktade landsspecifika rekommendationer på det sociala området" ⁽¹⁴⁾, och att man bör undvika alltför stora skillnader som (även om de speglar särskilda nationella situationer) kan medföra social dumpning och snedvrida spelreglerna för hela den europeiska inre marknaden.

6.3 EESK anser att rättvisa villkor måste skapas för att arbetstagare faktiskt ska kunna utöva rätten att röra sig fritt inom hela den inre marknaden, i synnerhet i gränsregioner. Det är nödvändigt att bättre tillämpa direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer ⁽¹⁵⁾ och göra en betydande gemensam insats i fråga om finansiella och strukturella resurser på EU-nivå för livslångt lärande och utbildning av de mänskliga resurserna i nya färdigheter och kvalifikationer.

6.4 EESK understryker återigen att de "förändringar som ny teknik, artificiell intelligens och stordata medför för produktionsprocesserna och ekonomin rent generellt kommer även att förändra arbetsmarknaden i grunden" och att det är viktigt att "dessa förändringsprocesser sker inom ramen för en gynnsam **social dialog** och med respekt för **arbetstagarnas rättigheter och livskvalitet**" ⁽¹⁶⁾, för att undvika fällor som orsakar fattigdom och otrygghet.

6.5 EESK anser att hållbar utveckling kräver en betydande **gemensam insats i fråga om finansiella och strukturella resurser på EU-nivå samt på nationell och lokal nivå för livslångt lärande och utbildning av de mänskliga resurserna i de nya gröna och digitala färdigheter och kvalifikationer som behövs** på de föränderliga arbetsmarknaderna inom ramen för den nya europeiska gröna given.

7. Den inre marknaden och konsumenterna

7.1 **Konsumentpolitiken är en viktig del i processen för att fullborda en inre marknad** som är inriktad på allmänhetens intressen och som kan påverka människornas engagemang för EU:s integrationsprocess. EESK anser att det måste göras mer för att säkerställa ett effektivt skydd för konsumenterna i de fall där aktörer inte följer bestämmelserna och den nuvarande fragmenterade tillämpningen och de ihållande skillnaderna mellan medlemsstaterna inte minskas.

7.2 EESK uppmanar till respekt för konsumenternas intressen i **Refit-processen**, i den digitala världen och när det gäller varor och tjänsters säkerhet, och efterlyser förstärkta åtgärder för att minska energifattigdomen och konsumtionsfattigdomen, genom att förbättra tillgången till livsmedel, läkemedel och grundläggande tjänster för alla i Europa.

7.3 Man måste ta itu med problemet med **skillnaderna i behandling** av konsumenterna mellan olika länder vid direkta köp eller e-handel när det gäller priser och försäljnings- och leveransvillkor. Problemet med geoblockering är fortfarande särskilt viktigt.

7.4 EESK välkomnar informationen om vad som uppnåtts för konsumentskyddet genom **plattformen för tvistlösning online** ⁽¹⁷⁾, men önskar "en förstärkning av instrumenten för alternativ tvistlösning, i synnerhet över gränserna".

7.5 Kommittén är övertygad om att **transparent och jämförbar information** är av avgörande vikt för att ge konsumenterna möjlighet att fatta smarta beslut, också när det gäller miljöpåverkan och hållbarhet.

⁽¹²⁾ EUT C 353, 18.10.2019, s. 23.

⁽¹³⁾ EUT C 13, 15.1.2016, s. 40, EUT C 81, 2.3.2018, s. 145 och EUT C 440, 6.12.2018, s. 135.

⁽¹⁴⁾ EUT C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Se fotnot 2.

⁽¹⁶⁾ EUT C 353, 18.10.2019, s. 6.

⁽¹⁷⁾ Fler än 24 000 fall löstes under det första året enligt uppgifter från kommissionsledamot Věra Jourová.

8. Den inre marknaden och företagen

8.1 EESK anser att följande är nödvändigt för att tillgodose företagens behov i syfte att till fullo genomföra den inre marknaden:

8.1.1 Att man fortsätter att **öppna och integrera marknaderna för varor och tjänster**, inbegripet logistik- och nätverkstjänster, för att frigöra EU:s fulla ekonomiska potential och lägga en gedigen grund till långsiktig global konkurrenskraft. Mångfalden och pluralismen i detaljhandeln måste skyddas och främjas⁽¹⁸⁾.

8.1.2 Att man sätter ökad fart på digitaliseringen som en nyckelfaktor för EU:s konkurrenskraft, vilket innebär en ram som underlättar införandet av digital teknik. Program som riktar sig till små och medelstora företag samt mikroföretag måste respektera kulturen inom detta slags företag och involvera deras lokala intresseorganisationer.

8.1.3 Att man inför ytterligare initiativ som förser små- och mikroföretag med digital kompetens på grund- och mellannivå och erbjuder dem en mängd olika tekniska lösningar samt utformar rättvisa regler för tillgång till data, fri rörlighet för data och ansvar genom en heltäckande politisk strategi.

8.1.4 Att man upprättar en **regleringsmässig och finansiell ram som främjar investeringar** i infrastruktur, så att fysisk och digital infrastruktur förbättras markant och görs driftskompatibel, innovation och flexibilitet för företag för att anpassa dem till en värld i snabb förändring genom att främja nya affärsmodeller, samt teknikneutralitet genom inre marknadslagstiftning som underlättar marknadstillträde genom att undanröja hinder.

8.1.5 Att man prioriterar principerna om **bättre lagstiftning** och det praktiska genomförandet av dem så att den inre marknaden blir den bästa platsen att göra affärer och arbeta på.

8.2 **Skillnaderna mellan de nationella skattesystemen** måste särskilt uppmärksammas. Enligt EESK måste social dumpning och skattedumpning på den inre marknaden bekämpas eftersom detta snedvrider konkurrensen och utlöser annars omotiverade utlokaliseringar.

8.3 Det är också mycket viktigt att **täppa till infrastruktur- och regleringsluckorna** i sammanlänknings av de lokala marknaderna på den inre marknaden, i synnerhet inom sådana viktiga sektorer som gas, el och transporter, eftersom dessa luckor hindrar rättvis och öppen konkurrens.

8.4 EESK påpekar att det europeiska systemet för standardisering måste stärkas, i synnerhet för tekniska och sociala standarder samt miljö- och säkerhetsstandarder, för att ge företagen, i synnerhet små- och mikroföretag, en tydlig bild av de regler och förfaranden som ska följas och garantera alla berörda parter ett balanserat och verkligt deltagande i standardiseringsprocessen.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁸⁾ EUT C 110, 22.3.2019, s. 41.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Kampanjers effekter på deltagandet i det politiska beslutsfattandet

(förberedande yttrande på begäran av det kroatiska ordförandeskapet)

(2020/C 311/03)

Föredragande: **Marina ŠKRABALO**

Medföredragande: **Cinzia DEL RIO**

Samråd	Skrivelse, 10.9.2019
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	3.3.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	209/2/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar det kroatiska ordförandeskapets initiativ att begära ett yttrande om kampanjers effekter på deltagandet i det politiska beslutsfattandet, som förhoppningsvis kommer att bidra till en läglig politisk debatt i relevanta rådskonstellationer och beredande organ om viktiga områden för förbättringar av EU:s valprocess, på grundval av kommissionens förestående eftervalsrapport. Den politiska debatten kommer att möjliggöra ett bidrag i god tid från medlemsstaterna till kommissionens handlingsplan för demokrati och till konferensen om Europas framtid, som kommer att inledas under det kroatiska ordförandeskapet. Tiden är inne för en ny, samordnad insats för att skydda och stärka den europeiska demokratin under hela den nya politiska cykeln för EU:s institutioner. För detta syfte uppmanar EESK det kroatiska ordförandeskapet att agera som en katalysator för att främja ett nära samarbete mellan alla EU-institutioner, framför allt Europaparlamentet och kommissionen, men även EESK, Europeiska regionkommittén, Europeiska ombudsmannen och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter.

1.2 Allmänhetens deltagande i EU:s politiska beslutsfattande, främst genom deltagande i val, men också genom politiska debatter och politiskt samråd, är avgörande för att blåsa nytt liv i den europeiska demokratin och trygga legitimiteten hos EU:s institutioner och instrument. EESK uppmanar EU-institutionerna att bygga vidare på erfarenheterna från 2019 års val med politiska åtgärder i rätt tid och en samordnad institutionell insats för att förbättra den nuvarande situationen för EU:s valprocess och maximera ett tillfredsställande deltagande i valet till Europaparlamentet 2024 och därefter.

1.3 Den historiska trenden med sjunkande deltagande i valen till Europaparlamentet fortsätter, eftersom det relativt höga valdeltagandet 2019 ändå var lägre än valdeltagandet mellan 1979 och 1994⁽¹⁾. Därför måste lärdomar dras från det senaste valet i syfte att öka deltagandet av välinformerade medborgare i nästa val till Europaparlamentet och på lång sikt. Det är viktigt att erkänna att det avsevärt lägre deltagandet i valet till Europaparlamentet jämfört med deltagande i nationella val är en långvarig tendens⁽²⁾ och att se det ökade deltagandet av unga och utbildade väljare i 2019 års val till Europaparlamentet som en möjlig ny positiv tendens.

⁽¹⁾ <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/1f2a7ac7-d8f7-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-sv/format-PDF/source-search>. Det bör noteras att EU-medborgarnas valdeltagande har varit på nedåtgående ända sedan början av 1990-talet, med en påvisad minskning om 20 % i de så kallade nya medlemsstaterna och 10 % i de så kallade gamla medlemsstaterna.

⁽²⁾ Valdeltagandet var 45 % i 2004 års val till Europaparlamentet, 43 % 2009, 42,6 % 2014 och ökade därefter till 50,66 % 2019, vilket var första gången sedan 1979 som antalet väljare ökade jämfört med tidigare val. Källa: <https://blogs.eurac.edu/eureka/david-vs-goliath-of-voter-turnout-why-is-the-participation-in-eu-elections-so-low/>

1.4 EESK anser att EU-institutionerna måste tänka om för att kunna anta en alltmer effektiv strategi i förhållande till den europeiska allmänheten, och att de måste samarbeta med allmänheten, det civila samhället och arbetsmarknadens parter i all kommunikation, särskilt i kampanjer, och sträva efter att involvera dessa genom att vara både en känslomässig och rationell dragkraft. I detta avseende välkomnar EESK Europaparlamentets nya väljarorienterade förhållningssätt till offentliga informationskampanjer och ger sitt fulla stöd till dess övergripande plan att bygga vidare på framgången med den senaste valkampanjen. EESK efterlyser tillräckliga budgetanslag och personalresurser för parlamentets arbete med kampanjer så att det kan fördjupa och bredda sitt rika nätverk av anslutna organisationer i det civila samhället, frivilligarbetare och opinionsbildare, genomföra en rad tematiska kampanjer under de kommande fem åren och förbereda en livlig valkampanj 2024.

1.5 EESK efterlyser ett ännu närmare samarbete mellan parlamentet, kommissionen och medlemsstaterna, liksom med EESK och Europeiska regionkommittén samt alla berörda parter, om en genomtänkt utformning och både ett decentraliserat och centraliserat genomförande av framtida informationskampanjer om EU-frågor och nästa Europaparlamentsval, så att de blir mer verkningsfulla när det gäller att nå ut till, informera och engagera en stor majoritet av Europas befolkning.

1.6 EESK anser att desinformation är ett direkt hot inte bara mot medborgarnas förmåga att fatta väl övervägda politiska beslut, utan även mot det europeiska integrationsprojektet och därmed mot EU:s enhet, välstånd och globala inflytande. En rad främmande makter, samt extremistgrupper som motsätter sig europeiskt samarbete och starkare sammanhållning, har intresse av att försvaga EU:s demokratiska beslutskapacitet⁽³⁾. EESK vill uttrycka sitt starka stöd för EU:s pågående insatser mot både extern och inhemsk desinformation⁽⁴⁾ och uppmanar med kraft kommissionen att säkerställa full efterlevnad av uppförandekoden om desinformation och därtill kopplade uppföljande regleringsåtgärder, ytterligare utveckling av det nyligen inrättade "systemet för tidig varning" och StratComs underrättelseenheter samt utvidgningen av Europeiska utrikesjänsens åtgärder mot desinformation, parallellt med en avsevärd ökning av EU:s åtgärder mot inhemsk desinformation.

1.7 EESK efterlyser ytterligare åtgärder från kommissionen och parlamentet när det gäller att möjliggöra tillräckliga budgetmedel till åtgärder för att stärka samhällets motståndskraft mot desinformation och utöka övervakningen till att omfatta fler externa och inhemska aktörer som utgör ett hot, och för att intensifiera informationsutbytet mellan institutionerna och medlemsstaterna samt internationellt.

1.8 EESK ger sitt fulla stöd till kommissionens förslag om att utarbeta en "europeisk handlingsplan för demokrati" som bör vara omfattande och kontinuerlig, med förmåga att åstadkomma förändring, och underbyggd av ekonomiskt stöd och interinstitutionell samordning. Syftet med den europeiska handlingsplanen för demokrati och därmed sammanhängande framtida initiativ bör vara att göra mycket mer för att åstadkomma fria och pluralistiska medier och en oberoende journalistik av hög kvalitet, effektiv reglering av sociala medier, särskilt i syfte att bekämpa desinformation och med regler för politisk reklam på internet och innehållsansvar, en moderniserad valprocess, inkludering av missgynnade grupper, främst personer med funktionsnedsättning, och omfattande medborgarutbildning om Europeiska unionen och dess demokratiska process i alla medlemsstater. EESK erinrar om sitt förslag om en ambitiös strategi för kommunikation, utbildning och medvetandegörande av allmänheten om grundläggande rättigheter, rättsstatsprincipen och demokrati⁽⁵⁾.

1.9 EESK uppmanar EU-institutionerna och det kroatiska ordförandeskapet att fortlöpande ägna uppmärksamhet åt förhandlingarna i samband med EU-budgeten avseende anslag till utbildning om EU:s värden, institutionella frågor och medborgarskap, som ett centralt verktyg för den europeiska demokratin. Man bör öronmärka lämplig finansiering för hela spektrumet av EU:s utbildningsinsatser, liksom för de åtgärder som föreslås i den europeiska handlingsplanen för demokrati, och säkerställa bättre samstämmighet mellan de olika budgetkomponenterna. En ökad andel av anslagen till det framgångsrika Erasmusprogrammet bör bibehållas, och en större andel av övriga EU-program och Europeiska socialfonden bör avsättas åt detta syfte.

⁽³⁾ <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>

⁽⁴⁾ EU:s åtgärdsplan mot desinformation, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&qid=1582551647036&from=SV>

⁽⁵⁾ EUT C 282, 20.8.2019, s. 39, "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Europeiska rådet och rådet – Att ytterligare stärka rättsstatsprincipen inom unionen – Läget idag och vägar framåt", 3 april 2019.

1.10 För att uppbåda ytterligare politiskt stöd för att förbättra samhällsutbildningen i EU uppmuntrar EESK EU-institutionerna (och det kroatiska ordförandeskapet) att stödja EESK:s förslag om att inrätta en expertgrupp på hög nivå om undervisning om EU på europeisk nivå, med företrädare för medlemsstaterna och ledande utbildningsexperter. Gruppen skulle kunna tillhandahålla politiska förslag och rekommendationer för diskussion bland utbildningsministrar, och detta skulle kunna leda till slutsatser från rådet. Gruppen skulle också kunna ta initiativ till operativa förbättringar, t.ex. en central onlineplattform med en förteckning över befintligt undervisningsmaterial som genereras genom EU-finansierade projekt och nationella läroplaner, i enlighet med EESK:s förslag.

1.11 EESK uppmanar rådet och kommissionen att särskilt uppmärksamma den brännande frågan om inkludering av personer med funktionsnedsättning, etniska minoriteter, migranter, fattiga människor på landsbygden och andra missgynnade samhällsgrupper som under lång tid har varit underrepresenterade i valen till Europaparlamentet runtom i EU:s medlemsstater. EESK föreslår att kommissionen inom ramen för den europeiska handlingsplanen för demokrati utarbetar 1) ett lagstiftningsförslag om miniminormer för tillgänglighet till EU:s valprocess för personer med funktionsnedsättning, och 2) en "EU-färdplan för en mer inkluderande valprocess", åtföljd av ett finansieringsförslag, för att stödja medlemsstaterna i moderniseringen av deras valförfaranden och insatser för social delaktighet.

1.12 Den nya kommissionen bör arbeta för att ytterligare modernisera EU:s kampanjregler och valprocessen så snart som möjligt, med utgångspunkt i de åtgärder som vidtagits av den tidigare kommissionen ⁽⁶⁾. I detta avseende ger EESK sitt fulla stöd till 1) ett kontinuerligt aktivt arbete av valsamordningsnätverken tillsammans med de nationella kontaktpunkterna, som bör fungera som en katalysator för snabba förbättringar, 2) ökad tillsyn över europeiska politiska partier när det gäller insyn i deras kampanjarbete och ekonomi, efterlevnad av reglerna för uppgiftsskydd och anslutning till EU:s värden, 3) ytterligare incitament för europeiska politiska partier att stärka sin politiska samstämmighet och sitt offentliga deltagande i och utanför sina nationella medlemspartier, samt 4) åtgärder för att möjliggöra alla marginaliserade och missgynnade samhällsgruppers fulla deltagande i den demokratiska processen. Kommissionen bör också förbättra kontrollen av efterlevnaden av reglerna om delat ansvar för utveckling av mediekunnighet, inte bara mellan EU och nationella institutioner och det civila samhället, utan även bland företag som står bakom sociala medier och digitala plattformar, samt politiska aktörer.

2. Möjligheter att öka EU-invånarnas välgrundade deltagande i val

2.1 Effektivare offentliga informationskampanjer

2.1.1 EU:s kontakter med allmänheten genom informations- och kommunikationskampanjer har förbättrats avsevärt under de senaste åren, bland annat genom insatser för att visa på hur EU:s politik specifikt påverkar människors vardag, för att använda "vanliga" människors perspektiv i syfte att visa EU-initiativens genomslag och för att använda ny teknik för att sprida information. EU-institutionerna har omfattande resurser för att sprida information till allmänheten – genom sina förbindelsekontor i medlemsstaterna, sina webbplatser och sociala medier, sitt arbete med press och media, via EU:s byråer och många nätverk av experter och berörda parter, samt genom sina besöksstjänster.

2.1.2 EU-institutionerna och de nationella regeringarna bör arbeta vidare och hårdare, samordna sig bättre och samarbeta mer med det civila samhället, arbetsmarknadens parter och EU-institutionernas kontor i medlemsstaterna för att sprida korrekt information om EU:s lagstiftning, politik och initiativ och för att göra det möjligt för människor och organisationer att informera sig om, intressera sig för och delta i EU-frågor. EU-institutionerna och medlemsstaterna bör investera mer i kapacitetsuppbyggnad och egenmakt för representativa organisationer i det civila samhället och arbetsmarknadens parter som främjar Europatanken i sina egna "bottom-up"-kampanjer för europeiska värden, samt bör dra nytta av dessa som partner och katalysatorer i dialog med allmänheten.

2.1.3 EU-institutionerna har omfattande budgetmedel för offentlig information, inklusive kampanjer, även om dessa medel utan tvekan är små jämfört med medlemsstaternas budgetmedel för offentlig information och kampanjer (och även budgetmedlen för sådan verksamhet hos medlemsstaternas lokala och regionala myndigheter). Flera generaldirektorat inom kommissionen stöder dessutom det civila samhällets och arbetsmarknadsparternas insatser för att informera européerna

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_18_5681

och få dem att delta i debatter om specifika EU-politikområden på en rad olika sätt. Den positiva roll som spelas av EU-institutionerna och det europeiska och nationella civila samhället, arbetsmarknadens parter och oberoende medier bör utvidgas och vederbörligen återspeglas i den nya EU-budgeten.

2.1.4 Europaparlamentet har varit särskilt aktivt när det gäller att främja intresset för och deltagandet i valet till Europaparlamentet. För 2019 års valkampanj strävade man efter att engagera väljarna med hjälp av emotionellt laddade budskap som var anpassade till deras specifika problem, att involvera det civila samhället och fackföreningarna mycket mer aktivt samt att driva en decentraliserad, mycket mindre institutionell kampanj med mycket större multiplikatoreffekter. Kampanjen "Den här gången röstar jag" gav organisationerna i det civila samhället möjlighet (och ekonomiska medel för) att genomföra sina egna åtgärder och sin egen kommunikation i syfte att allmänheten skulle engagera sig i valet och att formulera sina egna idéer och visioner för Europas framtid. Den har också inspirerat många olika sociala aktörer, bland annat näringslivet, att delta i kampanjer för att få folk att rösta. Europaparlamentets eftervalsundersökning (7) tyder på att denna breda och interaktiva kampanj kan ha bidragit till det ökade valdeltagandet.

2.1.5 Inför framtida åtgärder för att öka EU-invånarnas politiska deltagande är det viktigt att komma ihåg att det finns en uppåtgående trend när det gäller positiv identifiering med EU, vilket framgår av ökningen med 11 % av den andel väljare som sade att de röstade i valet till Europaparlamentet eftersom de såg det som en medborgerlig plikt, ökningen med 11 % av andelen väljare som röstade för att de var för EU och ökningen med 6 % av den andel som upplevde att de kunde ändra saker genom att rösta. De nyckelfaktorer som skulle göra mest för att öka de svarandes vilja att rösta i nästa Europaparlamentsval uppgavs vara följande: om de fick bättre information om EU och dess inverkan på vardagslivet (43 %), om det fanns fler unga kandidater (31 %) och om det fanns fler kvinnliga kandidater (20 %). Dessutom har EU-invånarna tydligt uttryckt behovet av ett mer välgrundat politiskt deltagande, mer inkluderande valprocesser, ett mer ansvarsskyldigt politiskt ledarskap och ett effektivare institutionellt skydd mot missbruk av valprocessen genom politisk korruption, desinformation och it-angrepp (8).

2.1.6 I framtida offentliga informationskampanjer bör EU-institutionerna prioritera frågor som är av särskild vikt för väljarna. Dessa kampanjer bör genomföras under hela den politiska cykeln och innebära att det byggs upp en gemensam bas av kunskap om och förtrogenhet med EU-frågor före nästa val till Europaparlamentet. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt informationskampanjer i alla geografiska områden och alla samhällsskikt, särskilt de områden som befinner sig i marginalen vad gäller politiskt deltagande och socioekonomisk utveckling och som på grund av allmän social utestängning kan vara särskilt sårbara för illvilliga desinformationskampanjer (9). Proaktiv informationsverksamhet från EU:s institutioner kräver en djupare dialog med de lokala samhällena i hela EU, genom närmare samarbete med lokala medier, lokala grupper i det civila samhället, lokala myndigheter och program för samhällsutbildning.

2.2 Investeringar i mediernas frihet och mångfald och i journalistik

2.2.1 Fria och pluralistiska medier som tillhandahåller korrekt och opartisk information till EU-invånarna är avgörande för en väl underbyggd debatt om val och politiskt beslutsfattande, och är ett viktigt vapen mot desinformation. Fria och pluralistiska medier måste vara ansvariga för sitt innehåll och transparenta i fråga om ägarskap och ekonomiska intressen.

2.2.2 Trots nedgången för "traditionella" medier (tryckta medier och etermedier) som ett resultat av masstillgången till digitala och sociala medier använder EU-invånarna programföretagens, tidningarnas och journalisternas webbplatser och konton i sociala medier i stor utsträckning och delar och kommenterar dem på internet.

2.2.3 Även om europeiska länder dominerar bland de länder som är bäst placerade i 2019 års internationella pressfrihetsindex (10) (9 EU-medlemsstater hör till de 15 länder som har "god pressfrihet") och inget av dem tillhör kategorin med en "mycket allvarlig situation", klassificeras situationen i 12 EU-medlemsstater endast som "ganska bra", medan den i 6 betecknas som "problematiske" och i en som "svår". Ökat våld och hot mot journalister i EU:s medlemsstater är en oroande trend för den europeiska demokratin, liksom all politisk inblandning i medierna.

(7) https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2019/election2019/EB915_SP_EUROBAROMETER_-POSTEE19_FIRSTRESULTS_EN.pdf

(8) Detta är resultaten från samma källa som ovan – EU:s eftervalsundersökning från juni 2019 – som omfattade 22 464 svarande.

(9) EUT C 97, 24.3.2020, s. 53.

(10) <https://rsf.org/en/world-press-freedom-index>

2.2.4 Enligt resultaten av 2017 års Media Pluralism Monitor ⁽¹¹⁾ är marknadskoncentration en källa till medelhög eller hög risk för mediepluralismen i alla EU-länder, utan undantag. De ekonomiska svårigheterna för olika traditionella medier tyder på att mediekoncentrationen är ett fenomen som sannolikt inte kommer att minska i framtiden och en eventuell minskning av mångfalden på marknaden förblir en allmänt utbredd riskfaktor. EU måste vidta antitruståtgärder för att diversifiera mediernas ägandeförhållanden och bekämpa koncentration och monopol inom medieägandet.

2.2.5 Oberoende journalistik är en kollektiv nytting, och avsaknaden av diversifierade och pluralistiska medier är ett tydligt marknadsmisslyckande. För journalistikens kvalitet och mångfald krävs att man stärker det politiska och ekonomiska oberoendet och kvaliteten på public service-medier och dess långsiktiga oberoende finansiering, vilket kräver nya ekonomiska modeller och affärsmodeller. EU bör göra mer för att stödja public service-medier, inklusive att ta initiativ för att hitta nya och hållbara finansieringsmodeller. I detta avseende stöder EESK förslagen för budgetperioden 2021–2027 om att införa ett underområde på 61 miljoner euro i programmet Kreativa Europa, som är avsett för kvalitetsjournalistik, inbegripet mediepluralism och mediekunnighet ⁽¹²⁾. Kommittén efterlyser dock mycket större och mer strategiska offentliga investeringar i professionell journalistik och medier.

2.2.6 EU bör också göra mer för att stödja oberoende medier och undersökande journalistik, däribland transnationella samarbetsplattformar. Unionen bör också stödja initiativ för att hitta nya sätt att finansiera kvalitetsjournalistik, inklusive icke-vinstdrivande modeller och nya socialt hållbara och inkluderande ekonomiska modeller.

2.2.7 Dessutom bör nationell lagstiftning och EU-lagstiftning mot mediemonopol och dominerande marknadspositioner stärkas, övervakas och tillämpas systematiskt. EU-initiativ för att övervaka mediernas oberoende och ägandet av media i Europa, såsom övervakningsverktyget för mediepluralism, bör stödjas ytterligare.

2.2.8 EU bör fortsätta att främja självreglerande åtgärder och organ såsom etiska koder och medieråd för att stärka de strikta normerna för journalistik, även i digitala och sociala medier. EU måste främja lika tillgång till information för alla medier och motsätta sig det godtyckliga utestängandet av journalister från presskonferenser och andra statliga publikationer av politiska skäl.

3. Bemöta de möjligheter och utmaningar som digitala och sociala medier medför

3.1 Digitala och sociala medier gör att de flesta medborgare snabbare kan få tillgång till ett större utbud av information och åsikter, och gör det mycket lättare för dem att delta i den demokratiska debatt som möjliggörs av sociala nätverk. De bör också göra det möjligt för enskilda personer att fatta egna beslut om att filtrera den information de vill ha tillgång till. Så många som 86 % av medborgarna i EU-27 använde internet 2019 ⁽¹³⁾, och 90 % av hushållen i EU-27 har tillgång till internet, vilket – trots variationer i tillgången från 98 % av hushållen i Nederländerna till 75 % i Bulgarien – ändå möjliggör en avsevärd räckvidd ⁽¹⁴⁾.

3.2 Trots att digitala och sociala medier ger fler människor större möjlighet att delta är ägarkoncentrationen ännu större bland sociala medieplattformar än bland traditionella tryckta medier och etermedier, och komplicerade, kommersiellt motiverade, hemliga algoritmer filtrerar i hög grad den information som finns tillgänglig på människors konton. Till följd av

⁽¹¹⁾ <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2017-2/>

⁽¹²⁾ <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>

⁽¹³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00028/default/table?lang=sv>

⁽¹⁴⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00134/default/table?lang=sv>

detta kan den information som människor utsätts för faktiskt ha ett snävare omfång än via traditionella tryckta medier och etermedier. Framväxten av sociala medier har lett till spridning av desinformation – påhittade historier som publiceras av olika skäl, bland annat för att påverka den politiska debatten och varesultat. Bakom en stor del av denna desinformation finns falska konton. Forskare hävdar att desinformation hade en avsevärd inverkan på väljarnas beteende i presidentvalet i Förenta staterna 2016.

3.3 Som en del av kommissionens initiativ för att begränsa desinformation och säkerställa en öppen, rättvis och tillförlitlig kampanjverksamhet på internet före det senaste valet till Europaparlamentet, undertecknade i september 2018 onlineplattformar, sociala nätverk och reklambranschen (inklusive Facebook och Twitter) en självreglerande uppförandekod⁽¹⁵⁾ för att ta itu med spridningen av desinformation och falska nyheter. Uppförandekoden omfattar ett brett spektrum av olika åtaganden, från öppenhet i fråga om politisk reklam till avstängning av falska konton och minskning av de ekonomiska incitamenten för dem som sprider desinformation⁽¹⁶⁾. Den anses vara en viktig pelare i kommissionens åtgärdsplan mot desinformation och innehåller en bilaga med bästa praxis från undertecknarna⁽¹⁷⁾.

3.4 Samtliga plattformar vidtog åtgärder inför valet till Europaparlamentet genom att märka politiska annonser och göra dem allmänt tillgängliga via sökbara annonsbibliotek⁽¹⁸⁾. Enligt den självregleringspolicy som införts av Facebook kunde politiska annonser bara publiceras i länder för vilka de berörda partierna hade en auktorisering. När det stod klart att regeln inverkad negativt på de europeiska partiernas förmåga att genomföra kampanjer i hela EU, fattades ett särskilt beslut om att europeiska partier skulle undantas från regeln⁽¹⁹⁾.

3.5 De första årliga självutvärderingar som utarbetades av undertecknarna av uppförandekoden i oktober 2019⁽²⁰⁾ och rapporten från juni 2019 från den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster (Erga)⁽²¹⁾ visar dock att alla politiska annonser i plattformarnas arkiv över politisk reklam inte var korrekt märkta som politisk reklam och att arkiven fortfarande inte lämnar tillräckliga uppgifter om riktade budskap på individnivå ("micro-targeting") för att förhindra manipulering av väljarna och garantera större insyn i politiska kampanjer och politisk reklam, inbegripet finansieringskällor och kopplingar till särskilda intressegrupper. Dessutom har de som undertecknat uppförandekoden inte antagit några gemensamma standarder som gör det möjligt för forskare och journalister att få tillgång till personuppgifter, samtidigt som användarnas rätt till privatliv och samtycke respekteras.

3.6 Mot bakgrund av de brister som konstaterats i fråga om självreglering och den bedömning av uppförandekoden som kommissionen för tillfället arbetar med uppmanar EESK kommissionen att vidta lagstiftningsåtgärder om den frivilliga koden visar sig inte vara tillräcklig för att på egen hand kunna göra betydande framsteg mot kommissionens mål. Självregleringen i fråga om desinformation på internet måste förbättras avsevärt. Parallellt med detta måste en övergripande strategi antas när det gäller reglering. Det är dags att utarbeta och föreslå reglering av sociala medier och digitala plattformar, med fokus på insyn i alla aspekter av politisk reklam (finansierings-, märknings- och redovisningsbestämmelser) och desinformation, i den nya kommissionens valpaket och i den europeiska handlingsplanen för demokrati.

3.7 Åtgärder för att främja ansvar på nätet bör inte bara handla om åtgärder för att öka insyn och avslöja källor till information, utan även beröra ansvarsskyldigheten hos aktörer i ekosystemet, som drar nytta av att sprida missvisande och sensationsinriktat innehåll. Desinformation är ett symptom på koncentrerade digitala marknader som inte kan utkrävas ansvar, samt ständig spårning och olaglig hantering av personuppgifter. Dominerande företag inom sociala medier gör

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/news/code-practice-against-disinformation-2019-jan-29_sv

⁽¹⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>

⁽¹⁷⁾ I en lägesrapport som offentliggjordes i juni 2019 angavs bland annat att "Facebook avaktiverade [2,2] miljarder falska konton under det första kvartalet 2019 och grep särskilt in mot 1 574 icke-EU-baserade och 168 EU-baserade sidor, grupper och konton som ägnade sig åt icke-autentiskt agerande riktat mot EU:s medlemsstater" och att Twitter uppgett att man refuserat mer än 6 000 annonser riktade mot EU för brott mot företagets policy i fråga om oacceptabla affärsmetoder och nästan 10 000 annonser riktade mot EU för brott mot företagets policy i fråga om annonskvalitet.

⁽¹⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/action-plan-against-disinformation-report-progress>

⁽¹⁹⁾ <https://twitter.com/alemannoEU/status/1119270730280132610>

⁽²⁰⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/annual-self-assessment-reports-signatories-code-practice-disinformation-2019>

⁽²¹⁾ http://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/06/ERGA-2019-06_Report-intermediate-monitoring-Code-of-Practice-on-disinformation.pdf

vinster genom att generera profilerade data via spridning av uppseendeväckande innehåll, oavsett sanningshalt. Denna typ av datamanipulation kräver fullständig och korrekt tillämpning av den allmänna uppgiftsskyddsförordningen som ett sätt att förskjuta balansen för företagets incitament bort från en modell som är beroende av sensationalism och chock. Om den grundläggande affärsmodellen för plattformarna i sig underlättar eller sprider problemet är det inte tillräckligt att uppmantra dem att anta mekanismer för att ta bort eller verifiera innehåll. Dessutom måste den nationella lagstiftningen och EU-lagstiftningen ta itu med den dominerande ställning på marknaden som de digitala företagen och företagen bakom sociala medier har och överväga obligatorisk interoperabilitet genom att införa gemensamma protokoll för att möjliggöra kommunikationsflöde över plattformarna.

3.8 Det krävs ett mer kraftfullt och bredare deltagande av EU:s institutioner, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, oberoende medier, sociala medier, onlineplattformar och allmänheten för att motverka desinformation⁽²²⁾. Kommittén välkomnar kommissionens (GD Kommunikationsnät, innehåll och teknik) initiativ att inrätta en europeisk observationsgrupp för digitala medier som ett nav där faktagranskare, akademiker och forskare kan samarbeta och aktivt knyta kontakter med medieorganisationer och experter på mediekunnighet, samt ge stöd till politiska beslutsfattare⁽²³⁾ och förespråkar att ytterligare medel investeras i att stärka och utveckla observationsgruppen.

4. Förebygga illvillig internetbaserad inblandning i val i EU

4.1 Ett annat hot som möjliggörs av internet är att det är lättare att blanda sig i val via falska konton, nättroll på sociala medier och statligt kontrollerade organisationer. Även om mycket fokus har lagts på utländsk inblandning, är verkligheten mycket mer komplex: inhemsk desinformation är ett minst lika stort problem, och lokala ombud, ny teknik och annan utveckling (t.ex. användning av slutna grupper) suddar ut gränsen mellan utländsk och inhemsk desinformation. Ryssland har till exempel anklagats för att ha påverkat presidentvalet i Förenta staterna 2016, Storbritanniens folkomröstning om brexit, flera nyligen genomförda val i EU⁽²⁴⁾ samt valet till Europaparlamentet i maj 2019⁽²⁵⁾, men inblandning från andra aktörer, såväl inhemska som utländska, utgör en lika oroande risk.

4.2 I kommissionens åtgärdsplan mot desinformation anges att "[e]nligt vissa rapporter använder över 30 länder desinformation och påverkansinsatser av olika slag, även på hemmaplan"⁽²⁶⁾. Europeiska utrikestjänsten har inrättat en arbetsgrupp (East StratCom) för att övervaka och avslöja "Kreml-vänlig" desinformation via en särskild webbplats⁽²⁷⁾, samt arbetsgrupper för strategisk kommunikation, en för västra Balkan och en arbetsgrupp Syd.

4.3 Europeiska utrikestjänstens initiativ att inrätta ett "system för tidig varning" – i själva verket ett nätverk av tjänstemän från medlemsstaternas regeringar som motarbetar desinformation – är välkommet och bör stärkas och utvidgas. Medlemsstaterna uppmanas att säkerställa ett nära informationsutbyte mellan systemet för tidig varning och de nyligen inrättade nationella valnätverken, som i princip även bör involvera specialiserade organisationer i det civila samhället och faktagranskare. I framtiden bör det också finnas ett regelbundet informationsutbyte mellan systemet för tidig varning och strukturerna i observationsgruppen för digitala medier i varje land och i hela EU.

4.4 Med tanke på hur viktiga mekanismerna för förebyggande av otillbörlig inblandning är för den europeiska demokratin bör arbetet med Europeiska utrikestjänstens initiativ mot desinformation utvidgas och förstärkas, bland annat för att övervaka och motverka desinformation från andra länder och regioner och intensifiera informationsutbytet med andra liknande förebyggande mekanismer, t.ex. dem som inrättats av Kanada och Australien. Samtidigt måste EU:s åtgärder mot inhemsk desinformation stärkas avsevärt, på ett övergripande sätt som möjliggör övervakning vid lämplig tidpunkt, stärker professionell journalistik och främjar mediekunnighet.

4.5 EESK påpekar att det med anledning av covid-19-krisen, som bröt ut efter utarbetandet av detta yttrande, är ännu mer angeläget att kommissionen vidtar ytterligare åtgärder för att bekämpa desinformation beträffande orsakerna, spridningen och behandlingen av denna infektion, eftersom detta kan vara till skada för folkhälsan. Innehållet i information

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/eu-communication-disinformation-euco-05122018_en.pdf

⁽²³⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-launches-call-create-european-digital-media-observatory>

⁽²⁴⁾ https://carnegieendowment.org/files/CP_333_BrattbergMaurer_Russia_Elections_Interference_FINAL.pdf

⁽²⁵⁾ https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/pc_russian_meddling_ep2019_eng_web_20190520.pdf

⁽²⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/eu-communication-disinformation-euco-05122018_en.pdf

⁽²⁷⁾ <https://euvsdisinfo.eu/>

från sociala medier om pandemin kan, om det inte noga övervakas och kanaliseras, komma att leda till skadliga beteenden och sprida panik, till fara för hälsan i samhället. EESK uppmanar kommissionen att vara vaksam och samarbeta med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter för att ta itu med de allvarliga konsekvenserna av sådan desinformation från både inhemska och utländska källor⁽²⁸⁾.

5. Förbättra EU-invånarnas mediekunnighet och samhällsutbildning

5.1 Ett systematiskt främjande av mediekunnighet och aktivt medborgarskap bland EU:s invånare är avgörande för att bygga upp EU:s motståndskraft mot antidemokratiska tendenser och hot. I enlighet med sina nyligen offentliggjorda yttranden⁽²⁹⁾ efterlyser EESK en ny dynamik när det gäller åtgärder för att sprida kunskap om EU i den nya politiska cykeln för EU:s institutioner. EESK tolkar Parisförklaringen från 2015⁽³⁰⁾ och rådets rekommendation från 2018⁽³¹⁾ som ett tydligt mandat från medlemsstaterna, vilket får stöd i Europaparlamentets resolution från 2016⁽³²⁾, att uttryckligen placera undervisning och lärande om Europeiska unionen på den politiska dagordningen.

5.2 EESK betonar behovet av att genomföra den första principen i den europeiska pelaren för sociala rättigheter i syfte att göra högkvalitativ och inkluderande utbildning och livslångt lärande till en rättighet för alla i Europa⁽³³⁾, och rekommenderar att utbildning om EU och skapandet av en EU-identitet integreras i EU:s strategi fram till 2030 och den strategiska ramen Utbildning 2030 samt i den europeiska planeringsterminen (bland relevanta landsspecifika rekommendationer), förutsatt att korrekta systematiska data finns tillgängliga⁽³⁴⁾.

5.3 För att uppbåda ytterligare politiskt stöd för att förbättra utbildningen om EU efterlyser EESK inrättandet av en expertgrupp på hög nivå om undervisning om EU på europeisk nivå, med företrädare för medlemsstaterna och ledande utbildningsexperter. Gruppen skulle kunna tillhandahålla politiska förslag och rekommendationer för diskussion bland utbildningsministrar, och detta skulle kunna leda till slutsatser från rådet. Gruppen skulle också kunna ta initiativ till operativa förbättringar, t.ex. en central onlineplattform med en förteckning över befintligt undervisningsmaterial som genereras genom EU-finansierade projekt och nationella läroplaner, i enlighet med EESK:s förslag.

5.4 Som en utgångspunkt för mer omfattande politiska åtgärder anser EESK att det är nödvändigt att bedriva ny kritisk forskning, baserad på 2013 års studie "Learning Europe at School"⁽³⁵⁾ om det aktuella läget i medlemsstaterna när det gäller utbildning om EU i skolor samt inom lärarutbildning och fortbildning, samt när det gäller utbildningsprogram om EU som utarbetats av det civila samhället och arbetsmarknadens parter⁽³⁶⁾. Dessutom behövs en omfattande översyn av utbildningskapaciteten och finansieringskällorna för att utveckla färdigheter för aktivt medborgarskap bland vuxna i EU, i linje med EU:s reviderade ram för nyckelkompetenser för livslångt lärande⁽³⁷⁾.

5.5 Det europeiska civila samhället och arbetsmarknadens parter har i hög grad förespråkat en tillräcklig finansiering av samhällsutbildning om EU-frågor, kultur och medborgarskap, som kompletterar de nationella medlen. EU bör stödja medlemsstaterna för att se till att skolledare, lärare och annan pedagogisk personal är bättre rustade för att främja kritiskt tänkande, demokratiska värden och mänskliga rättigheter, samhällsengagemang och ansvarsfull användning av ny teknik. Program som tillhandahåller rörlighetsstöd för utbyten för lärare, akademiker och studenter i syfte att dessa ska få uppleva EU:s värden, såsom demokrati, frihet och tolerans i andra lärandemiljöer och i andra EU-medlemsstater, bör stärkas och utvidgas⁽³⁸⁾.

⁽²⁸⁾ <https://www.disinfo.eu/coronavirus/>

⁽²⁹⁾ EUT C 353, 18.10.2019, s. 52, EUT C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁰⁾ Parisförklaringen, 17.3.2015.

⁽³¹⁾ Rådets rekommendation av den 22 maj 2018 om att främja gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen (EUT C 195, 7.6.2018, s. 1).

⁽³²⁾ Europaparlamentets resolution av den 12 april 2016 om EU-kunskap i skolan (EUT C 58, 15.2.2018, s. 57).

⁽³³⁾ EUT C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁴⁾ EUT C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁵⁾ <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/83be95a3-b77f-4195-bd08-ad92c24c3a3c>

⁽³⁶⁾ EUT C 353, 18.10.2019, s. 52.

⁽³⁷⁾ Rådets rekommendation av den 22 maj 2018 om nyckelkompetenser för livslångt lärande (EUT C 189, 4.6.2018, s. 1).

⁽³⁸⁾ https://www.csee-etuice.org/images/attachments/ST_Citizenship_2018.pdf

5.6 Mediekunnighet för alla generationer i samhället, liksom utbildning som tillhandahålls av och för journalister, bör starkt främjas och stödjas ekonomiskt av EU i alla dess medlemsstater, på ett systematiskt sätt och i nära samarbete med nationella utbildningsinstitutioner och oberoende nationella organ med ansvar för mediereglering. Målet är att ta ett snabbt och vittomfattande steg mot ökad mediekunnighet bland EU:s invånare mot bakgrund av det växande hotet från utbredd och ofta illvillig desinformation.

5.7 EU bör snabbt ge stöd till medlemsstaternas insatser för att fullgöra sina nya medieskyldigheter, nämligen att främja och vidta åtgärder för utveckling av mediekunnighet, inbegripet nya utbildningsprogram och effektiv övervakning av videodelningsplattformar, enligt vad som fastställts i det nyligen reviderade direktivet om audiovisuella medietjänster. I detta avseende förväntar sig EESK tydliga riktlinjer från expertgruppen för mediekunnighet, som kommer att träffas i Zagreb, Kroatien, den 30 mars 2020, under den andra EU-veckan för mediekunnighet – ett nytt EU-omfattande initiativ för att öka medvetenheten, som inleddes förra året.

6. Se till att valen till Europaparlamentet blir mer inkluderande

6.1 Olika sociala grupper i hela EU riskerar att bli utestängda från val – personer med funktionsnedsättning, etniska minoriteter (särskilt romer), migrerande arbetstagare från andra delar av Europa och invandrare såväl som fattiga, arbetslösa och lågutbildade samt människor från landsbygdsområden. Med tanke på att det fortfarande är så att hälften av EU:s invånare inte deltar i valet till Europaparlamentet måste strukturella ojämlikheter som påverkar valbeteendet tas upp i de kommande politiska initiativen för att stärka EU:s demokrati och säkerställa lika behandling av alla invånare i nästa val till Europaparlamentet.

6.2 I enlighet med analysen i EESK:s detaljerade informationsrapport från mars 2019⁽³⁹⁾ kan många i EU:s 27 länder inte delta i valen till Europaparlamentet på grund av rättsliga och organisatoriska hinder som berövar människor med funktionsnedsättning deras politiska rättigheter. Omkring 800 000 EU-invånare från 16 medlemsstater har, till följd av nationella bestämmelser, frångått rätten att delta i valen till Europaparlamentet på grund av sina funktionsnedsättningar eller psykiska hälsoproblem, och ytterligare miljontals EU-invånare har ingen möjlighet att rösta på grund av organisatoriska arrangemang (tekniska hinder) som inte tar hänsyn till de behov som följer av funktionsnedsättningen.

6.3 EESK föreslår att det nya paketet för reform av valsyste­met och den europeiska handlingsplanen för demokrati ska innehålla en "EU-färdplan för en inkluderande valprocess" med ett åtföljande finansieringsförslag för att stödja medlemsstaterna i den nödvändiga moderniseringen av valadministrationen, som innebär tekniska justeringar och stödtjänster för missgynnade samhällsgrupper som tenderar att uteslutas från valprocessen och uppvisar lägre nivå av politiskt deltagande i ett givet nationellt sammanhang. Färdplanen bör bygga på en djuplodande kartläggning av de hinder som olika samhällsgrupper som riskerar att utestängas från val möter. Kartläggningen bör genomföras i samarbete med nationella valmyndigheter, ombudsmän och respektive nationella organisationer i det civila samhället och deras europeiska nätverk.

6.4 Den nuvarande EU-lagstiftningen behandlar redan ett antal frågor som rör valen till Europaparlamentet. Det finns således inga formella hinder för att denna lagstiftning även skulle kunna inkludera garantier om röstningsalternativ för personer med funktionsnedsättning. EESK anser att, om de bästa strategierna från alla länderna genomfördes skulle ett idealiskt system bildas där varje EU-invånare med funktionsnedsättning skulle ha full möjlighet att rösta och själv kunna välja det bekvämaste sättet att rösta.

6.5 Mot bakgrund av den kommande politiska debatten om europeiska reformer av valsyste­met och den nya europeiska handlingsplanen för demokrati föreslår EESK att man utöver de mer övergripande åtgärder som anges i förslaget till "EU:s färdplan för en inkluderande valprocess" bör överväga ett rättsligt initiativ där man fastställer miniminormer för personer med funktionsnedsättning. Förslaget bör utarbetas genom en politisk dialog med nationella valmyndigheter, experter på social delaktighet och val samt organisationer i det civila samhället som företräder personer med funktionsnedsättning.

⁽³⁹⁾ EESK:s informationsrapport om "Verkliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning att rösta i valen till Europaparlamentet", den 20 mars 2019.

7. Uppmuntra europeiska politiska partier att vara medborgarorienterade och ansvariga

7.1 Enligt Maastrichtfördraget från 1992 är politiska partier på europeisk nivå "viktiga som en integrationsfaktor inom unionen. De bidrar till att skapa ett europeiskt medvetande och till att uttrycka unionsmedborgarnas politiska vilja". Den relativt nya och gradvisa utvecklingen av europeiska politiska partier som överstatliga politiska aktörer med integrerade styrningsstrukturer som kan tillhandahålla sammanhängande politiska dagordningar och mobilisera väljare i hela EU utgör en strukturell utmaning för EU-invånarnas politiska deltagande. Närmare bestämt började regelverket för styrning och finansiering av europeiska partier utvecklas först i och med Nicefördraget 2003 och det är fortfarande relativt begränsat när det gäller organisatorisk och programmatisk enhetlighet, vilket bör bidra till de europeiska partiernas förmåga att forma och stärka EU:s politiska integration, på grundval av gemensamma värden och allmänhetens engagemang.

7.2 Ytterligare regler bör syfta till att stimulera de europeiska politiska partiernas aktiva främjande av EU:s värden, deras politiska samstämmighet mellan medlemsstaterna och deras organisatoriska kapacitet att involvera människor i och utanför sina mycket olikartade nationella medlemspartier i många olika delar av EU.

7.3 I detta avseende välkomnar EESK kommissionens förslag om att bättre kontrollera efterlevnaden av de europeiska parternas rättsliga skyldighet att respektera EU:s grundläggande värden enligt artikel 2 i EU-fördraget, som också gäller för deras nationella medlemmar. Detta gäller de värden som är inlemmade i deras politiska program och kampanjer och deras interna praxis vad gäller jämställdhet och åtgärder mot diskriminering samt respekten för rättsstatsprincipen och kampen mot korruption. Om det anses nödvändigt skulle kommissionen kunna begära att myndigheten för europeiska politiska partier och europeiska politiska stiftelser kontrollerar att villkoren i förordningen uppfylls⁽⁴⁰⁾.

7.4 Ytterligare regleringsåtgärder bör ta hänsyn till den aktuella politiska debatten och aktuella politiska förslag, bl.a. en rad politiska idéer om att utveckla de europeiska partierna så att de kommer närmare och blir mer ansvariga inför allmänheten, t.ex. genom förklaringar från nationella partier om deras avsedda tillhörighet till ett europeiskt politiskt parti, nationsövergripande partilistor, insyn i insamlingen av medel och i kampanjarbetet, individuellt medlemskap, kontakter på gräsrotsnivå med det civila samhället och arbetsmarknadens parter samt ansvarighet för politiskt innehåll som uppenbart undergräver EU:s gemensamma värden⁽⁴¹⁾. Dessa frågor bör också tas upp på dagordningen för konferensen om Europas framtid, som förhoppningsvis kommer att erbjuda en konkret möjlighet för det civila samhället, arbetsmarknadens parter och den europeiska allmänheten att välgrundat och på bred front delta i den demokratiska reformen av EU.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽⁴⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/DOC/?uri=CELEX:52019DC0343&from=SV>

⁽⁴¹⁾ <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/reconnecting-european-political-parties-with-european-union-citizens.pdf>; <https://carnegieeurope.eu/2019/11/06/six-ideas-for-rejuvenating-european-democracy-pub-80279>; https://euroreflections.se/globalassets/ovrigt/euroreflections/euroreflections_v3.pdf

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Finansiering av övergången till en koldioxidsnål ekonomi och utmaningarna med att finansiera klimatanpassningen

(förberedande yttrande)

(2020/C 311/04)

Föredragande: **Toni VIDAN (HR-III)**

Medföredragande: **Dimitris DIMITRIADIS (EL-I)**

Remiss	Kroatiens EU-ordförandeskap, 10.9.2019
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av sektionen	27.5.2020
Antagande vid plenarsessionen	11.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	227/0/2

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar och stöder helhjärtat Europeiska rådets nyligen antagna slutsatser och den tillkännagivna europeiska gröna given⁽¹⁾, med det gemensamma målet om att säkerställa omställningen till en koldioxidneutral ekonomi genom att "uppnå ett klimatneutralt EU senast 2050".

1.2 Mot bakgrund av covid-19-krisen har kommittén redan efterlyst⁽²⁾ en solidaritet mellan medlemsstaterna av aldrig tidigare skadat slag och en **heltäckande europeisk ekonomisk återhämtningsplan** som skulle ge EU:s medlemsstater, medborgare, företag och arbetstagare möjlighet att på bästa sätt hantera konsekvenserna av covid-19-pandemin och bygga en mer hållbar och motståndskraftig europeisk ekonomi. Instrumentet NextGenerationEU på 750 miljarder euro kommer tillsammans med riktade tillskott till EU:s långtidsbudget för 2021–2027 att ge EU:s budget en total kapacitet på 1,85 biljoner euro. Utöver att stödja återhämtningen är instrumentet inriktat på den europeiska gröna given och digitaliseringen för att främja sysselsättning och tillväxt, våra samhällens motståndskraft och vår miljöns hälsa.

1.3 EESK stöder den resolution som Europaparlamentet med en överväldigande majoritet antog den 17 april 2020 om att ställa den europeiska gröna given i centrum för EU:s kommande paket för återhämtning och återuppbyggnad "för att ge ekonomin en rivstart, förbättra dess motståndskraft och skapa arbetstillfällena och samtidigt bidra till den ekologiska omställningen [och] främja en hållbar ekonomisk och social utveckling"⁽³⁾.

1.4 EESK stöder investeringsplanen inom den gröna given (EGDIP) som den första av de centrala finansieringspelarna för omställningen till en koldioxidsnål ekonomi, tillsammans med mekanismen för en rättvis omställning⁽⁴⁾. EESK betraktar dessa initiativ som ett första steg i rätt riktning, och uppmanar EU-institutionerna att inrätta öppna och deltagarbaserade processer för att förbereda ytterligare steg, som inkluderar alla relevanta aktörer i praktiken och som är anpassade till återhämtningen och en rättvis omställning till en välfärdsekonomi⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-green-deal-communication_en.pdf

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/news-media/presentations/eus-response-covid-19-outbreak-and-need-unprecedented-solidarity-amongst-member-states>

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_SV.pdf

⁽⁴⁾ *The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism Explained*, Bryssel den 14 januari 2020.

⁽⁵⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/sustainable-economy-we-need-own-initiative-opinion>

1.5 På grund av den exempellösa kris som vi står inför efterlyser EESK en ambitiös återuppbyggnadsplan som efterlever Parisavtalet. En viktig del av detta bör vara en **budget för klimatåtgärder** som minst motsvarar det tidigare fastställda investeringsgapet på cirka 300 miljarder euro per år, där en viktig prioritering är att stödja decentraliserade projekt för att minska koldioxidutsläppen – projekt som utformas och ägs gemensamt av medborgare, små och medelstora företag, energisamhällen samt lokala och regionala offentliga organ.

1.6 Kommittén är fast övertygad om att omställningen och återuppbyggnaden efter covid-19-pandemin måste vara rättvis och leda till ett mer rättvist och hållbart EU, annars kommer den att misslyckas, vilket kommer att få allvarliga konsekvenser för det europeiska projektet som helhet. Vi anser att ett väsentligt inslag i en rättvis omställning är den politiska, sociala och ekonomiska integrationen av medborgare, arbetstagare, samhällen och små och medelstora företag, särskilt i underutvecklade landsbygdsregioner i EU, utan att man diskriminerar medlemsstater som för närvarande inte är medlemmar i euroområdet. En uppsättning kriterier som säkerställer att omställningen är rättvis är av största vikt, och berörda parter på alla nivåer måste inkluderas. EESK har redan bidragit till denna debatt ⁽⁶⁾.

1.7 EESK understryker att det vid en rättvis omställning och återuppbyggnad efter covid-19-pandemin måste säkerställas att konsumenter och samhällen blir aktiva "prosumenter" (producenter och konsumenter) av hållbara produkter och tjänster inom energi- och transportsektorerna.

1.8 EESK efterlyser att hinder för omfördelning av offentliga och privata medel undanröjs snarast, i första hand sådana som avser befintliga direkta och indirekta subventioner till sektorn för fossila bränslen samt finanspolitiska och skattemässiga hinder.

1.9 Vi stöder ett starkt mandat för kommissionen att utveckla en ny anpassningsstrategi för EU, och efterlyser att lika stor tonvikt läggs vid finansiering av såväl begränsning som anpassning. EESK anser att en inkluderande riktlinjedebatt om utvecklingen av innovativa finansieringsmekanismer för anpassningsåtgärder och särskilda **fonder för en rättvis anpassning** bör inledas så snart som möjligt.

1.10 EESK efterlyser en betydande ökning av de tillgängliga medlen, införande av ett riktat ungdomsprogram – en **"europeisk solidaritetskår för klimatet"** – och medel till samarbetet mellan lokala myndigheter och det organiserade civila samhället för att utveckla koldioxidsnåla energi- och transportprojekt som är baserade i och av lokalsamhällen.

1.11 Kommittén anser att den europeiska gröna given bör skydda EU:s och särskilt de små och medelstora företagens säkerhet och internationella konkurrenskraft eftersom de konfronteras med en tilltagande konkurrens från tillväxtekonomier, och stöder förslagen till en mekanism för koldioxidjustering vid gränserna.

2. Inledning och allmänna kommentarer

2.1 EESK utarbetar detta yttrande på begäran av Kroatens rådsordförandeskap, och gläder sig att ordförandeskapet har för avsikt att dra igång en debatt på EU-nivå kring förbättringar av finansieringsarrangemangen för att möta de ökande behoven i samband med omställningen till en koldioxidsnål ekonomi och anpassningen till klimatförändringarna. Sent i arbetet med att utarbeta detta yttrande har världen och EU skakats om av covid-19-pandemin, och i yttrandet görs försök att införliva några första reaktioner på denna nya verklighet.

2.2 Vi genomlever en mänsklig katastrof som pågår mitt framför oss, med dödsfall, utbredd sjukdom, sociala umbäranden och förlust av arbetstillfällen, i en aldrig tidigare skådad omfattning. Om den hanteras illa riskerar vi lika allvarliga konsekvenser som vid den stora depressionen 1929. Om den hanteras väl kan vi i EU klara av detta tillsammans, rädda liv och samhälleligt välbefinnande, omvandla våra socioekonomiska modeller till modeller som är inriktade på människorna och naturen och främja ett globalt partnerskap för hållbar utveckling.

⁽⁶⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/leaving-no-one-behind-when-implementing-2030-sustainable-development-agenda-own-initiative-opinion>

2.3 EESK välkomnar och stöder helhjärtat Europeiska rådets nyligen antagna slutsatser och den tillkännagivna europeiska gröna given⁽⁷⁾, med det gemensamma målet om att säkerställa omställningen till en koldioxidneutral ekonomi genom att "uppnå ett klimatneutralt EU senast 2050". Kommittén stöder investeringsplanen inom den gröna given (EGDIP) som den första av de centrala finansieringspelarna, tillsammans med mekanismen för en rättvis omställning, som syftar till att stödja arbetstagare och medborgare i de regioner som påverkas mest av omställningen⁽⁸⁾.

2.4 Det finns obestridliga bevis för att vi står inför ett klimatnödläge, en existentiell förlust av biologisk mångfald, socialt oacceptabla risker för hälsan till följd av kemikalier och luftföroreningar samt okontrollerbara nivåer av plastföroreningar i haven. Enligt den vetenskapliga forskningen⁽⁹⁾ hänger uppkomsten av nya sjukdomar hos människan nära samman med de faktorer som ligger bakom miljökriser, som det är tänkt ska åtgärdas genom att prioritera miljöåtgärder inom ramen för den europeiska gröna given.

2.5 Utöver existentiella miljökriser står vi inför höga och ökande nivåer av ojämlikhet, demografiska kriser, politisk radikalism samt ett minskande förtroende för regeringar, myndigheter och det politiska beslutsfattandet. Covid-19-krisen har visat på ett antal brister i våra ekonomiska system och styrningssystem, bland annat marknadsekonomins begränsningar, och tydliggjort vikten av effektiva statliga institutioner och starka offentliga hälso- och sjukvårdssystem. Den har också gjort det möjligt för människor att revidera sin uppfattning om vad som är viktigt. Det finns ett akut behov av att se över produktions- och konsumtionsnivåernas effekter och studera rättvisa löner för väsentligt arbete (t.ex. offentliga tjänster såsom hälso- och sjukvårdssektorn), skatte- och lönepolitiken samt nya instrument såsom medborgarlön, som har efterlysts i tidigare EESK-yttranden⁽¹⁰⁾.

2.6 EU:s näringsliv ser alltmer omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle och återhämtningen efter covid-19-pandemin som en utvecklingsmöjlighet och ett sätt att återföra produktiva arbetstillfällen till Europa. I ett brev till EU:s miljö- och klimatministrar nyligen uppmanade sju ledande europeiska energibolag EU att höja minskningsmålet för växthusgasutsläppen fram till 2030 till minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer för att anpassa sig till en kostnadseffektiv kurs fram till 2050⁽¹¹⁾. Tankesmedjan "Energy Transitions Commission" uppmanar världens regeringar att använda ekonomiska stimulansåtgärder på ett klokt sätt och investera i framtidens ekonomi⁽¹²⁾.

3. Höjda klimatambitioner, nya finansiella resurser för en rättvis omställning, återuppbyggnad och övergång till en koldioxidsnål ekonomi samt genomförande av målen för hållbar utveckling till 2030

3.1 För att säkerställa en adekvat mobilisering av nya finansiella resurser för brådskande klimatåtgärder och för att förbättra utnyttjandet av de nuvarande resurserna är det absolut nödvändigt med en ambitiös politisk agenda med stärkta mål för 2030 och 2050. EESK stöder därför uppmaningen till Europeiska unionen att förbinda sig att uppnå koldioxidneutralitet senast 2050 och därmed anpassa minskningsmålet för växthusgasutsläppen fram till 2030 till minst 55 % jämfört med 1990 års nivåer.

3.2 Kommittén är fast övertygad om att omställningen och återuppbyggnaden efter covid-19-pandemin måste vara rättvis och leda till ett mer rättvist EU, annars kommer den att misslyckas, vilket kommer att få allvarliga konsekvenser för det europeiska projektet som helhet. Vi anser att ett väsentligt inslag i en rättvis omställning är den politiska, sociala och ekonomiska integrationen av medborgare, arbetstagare, samhällen och små och medelstora företag, särskilt i underutvecklade landsbygdsregioner i EU, utan att man diskriminerar medlemsstater som för närvarande inte är medlemmar i euroområdet. För att åstadkomma denna inkludering är det viktigt att de finansiella resurserna från den framtida budgeten för klimatåtgärder fördelas rättvist, och vi måste proaktivt förhindra en utveckling där merparten av resurserna kanaliseras till starka aktörer med resurser och kapacitet att utveckla ekonomiskt bärkraftiga projekt.

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2019/SV/COM-2019-640-F1-SV-MAIN-PART-1.PDF>

⁽⁸⁾ *The European Green Deal Investment Plan and Just Transition Mechanism Explained*, Bryssel den 14 januari 2020.

⁽⁹⁾ <https://www.nature.com/articles/s41893-019-0293-3#ref-CR101>

⁽¹⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-framework-directive-minimum-income-own-initiative-opinion>

⁽¹¹⁾ <https://www.statkraft.com/media/news/2019/energy-companies-call-for-more-ambitious-EU-2030-climate-target/>

⁽¹²⁾ <http://www.energy-transitions.org/sites/default/files/COVID-Recovery-CoverLetter.pdf>

3.3 EESK uppmanar kommissionen att säkerställa ett aktivt deltagande av alla berörda parter – lokalsamhällen, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, industrin, kunskapsinrättningar m.fl. – i den framtida utvecklingen och det framtida genomförandet av den gröna given och planen för återhämtning och återuppbyggnad efter covid-19-pandemin.

3.4 Efter de inledande stegen med den europeiska gröna given och dess investeringsplan, och på grund av den kris utan motstycke som vi står inför, välkomnar EESK en återhämtningsfond av tillräcklig omfattning och efterlyser en ambitiös återuppbyggnadsplan som efterlever Parisavtalet. En viktig del av detta bör vara en **budget för klimatåtgärder** som minst ska motsvara det tidigare konstaterade investeringsgapet på omkring 300 miljarder euro per år, där en viktig prioritering är att stödja decentraliserade projekt för att minska koldioxidutsläppen – projekt som ägs gemensamt av medborgare, små och medelstora företag, energisamhällen samt lokala och regionala offentliga organ. EESK har redan utarbetat förslag för denna finansiella mobilisering i sin efterlysning av en klimatfinansieringspakt ⁽¹³⁾, och i detta yttrande kommer vi att lägga fram ytterligare ett antal förslag.

3.5 Parallellt med detta, och för att ta fram en optimal blandning av mekanismer för att mobilisera framtida klimatfinansiering, anser EESK att det krävs en grundlig och transparent bedömning av vilka finansiella resurser som krävs för att genomföra målen för hållbar utveckling till 2030. En inkluderande riktlinjedebatt om hållbarhet och en rättvis övergång inom ramen för en demografisk, teknisk och finans-/offentligpolitisk ram bör också möjliggöras, med viktiga bidrag från EEA:s kommande rapport ⁽¹⁴⁾.

3.6 EESK har redan efterlyst en **europaisk klimatfinansieringspakt**, som skulle "omdirigera kapital som kan leda till en ny finansiell bubbla till kampen mot klimatförändringarna och till den reala ekonomin. Den måste också få ny finansiering, särskilt för små och medelstora företag." Bland de föreslagna finansieringskällorna ingår att

- omdirigera finansieringen mot hållbara investeringar genom en "grön inriktning" och främja lån från Europeiska investeringsbanken (EIB) med "grön märkning",
- utnyttja Europeiska centralbankens (ECB) kvantitativa lättnader som finansieringskälla,
- fastställa kriterier för hållbara investeringar.

Exempelvis utgör klimatfinansieringspakten en möjlighet att samtidigt ta itu med klimatkrisen, bristen på arbetstillfällen av hög kvalitet och tvivlen om det europeiska projektet. Den omfattar två verktyg: den europeiska banken för klimat och biologisk mångfald och den europeiska fonden för klimat och biologisk mångfald. Tillsammans skulle de kunna utgöra den europeiska klimatbanken.

3.7 EESK välkomnar och stöder Europeiska investeringsbankens (EIB) tillkännagivande att den kommer att stödja investeringar på en biljon euro i klimatåtgärder och miljöhållbarhet under perioden 2021–2030. Enligt de nuvarande reglerna kan EIB emellertid ha en större årlig låneportfölj. Om EU eller ECB tillhandahöll fler budgetgarantier för EIB skulle den årliga portföljen kunna ökas ännu mer.

3.8 EESK uppmanar medlemsstaterna och EU-institutionerna att reformera stabilitets- och tillväxtpaktens regler så att den gyllene regeln skapar utrymme för mer klimatrelaterade investeringar på nationell nivå som skulle undantas från beräkningen av budgetunderskotten som en del av EU:s budget för klimatåtgärder, med lämpliga skyddsåtgärder mot missbruk ⁽¹⁵⁾. Inledande möjligheter har redan nämnts i den europeiska finanspolitiska nämndens årsrapport för 2019 ⁽¹⁶⁾ och dessa bör nu vidareutvecklas och tas i bruk. Under det tillfälliga upphävandet av stabilitets- och tillväxtpakten mot bakgrund av covid-19-krisen uppmanar EESK EU:s medlemsstater att använda tillgängliga budgetmedel för att öka investeringarna i klimatåtgärder i största möjliga utsträckning.

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>

⁽¹⁴⁾ Europeiska miljöbyråns rapport "The sustainability transition in Europe in an age of demographic and technological change".

⁽¹⁵⁾ <https://www.bruegel.org/2019/12/the-european-green-deal-needs-a-reformed-fiscal-framework/>

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-efb-annual-report_en.pdf

3.9 EESK uppmanar ECB att spela en betydelsefull roll i den direkta och indirekta finansieringen av klimatåtgärder. Utöver inverkan av programmet för köp av tillgångar (APP) och stödköpsprogrammet föranlett av pandemin (PEPP), kan ECB, genom att anta den relevanta förordningen och tillämpa sina regleringsbefogenheter, samt genom att samordna med centralbankerna utanför euroområdet inom ramen för Europeiska centralbankssystemet, uppmuntra centralbankerna att följa dess linje och därigenom inverka positivt på finansieringen av klimatåtgärder. Kapitalrelationerna skulle också kunna användas mer proaktivt genom att tillämpa förmånliga regler för lån och investeringar som betraktas som gröna enligt EU-taxonomi. ECB "bör kunna tillhandahålla [...] likviditet genom ytterligare okonventionella penningpolitiska åtgärder"⁽¹⁷⁾, och det faktum att man kan tillhandahålla den likviditet som krävs bör ha en positiv inverkan på klimatåtgärder.

3.10 Ett sätt att öka finansieringen av klimatåtgärder är genom gröna obligationer som emitteras av den offentliga och privata sektorn med utgångspunkt i ett starkt regelverk, baserat på EU:s taxonomi för hållbara investeringar. Det finns ett akut behov av planer för att uppmuntra detta. EIB kan spela en ännu större roll på två sätt: dels genom att bevilja lån till projekt som bidrar till klimatåtgärder genom direkta åtaganden, dels genom att öka emitteringen av gröna obligationer. Dessa obligationer skulle sedan kunna köpas av Europeiska centralbanken i betydligt större utsträckning än tidigare.

3.11 Eftersom den absoluta merparten av investeringarna i slutändan kommer att göras av medborgarna och den privata sektorn betonar EESK vikten av finanspolitiska miljöåtgärder och alla aspekter av koldioxidprissättning som ett viktigt verktyg för att göra hållbara investeringar lönsamma. Vi vill också betona att en kombination av koldioxidprissättning och gröna obligationer förbättrar miljöeffektiviteten, kapitalackumuleringen och skuldållbarheten samt bidrar till större rättvisa mellan generationerna⁽¹⁸⁾.

3.12 En annan potentiell finansieringskälla skulle kunna vara värdepapperisering som stöds av en säkerhetsportfölj som består av lånetillgångar – säkerhetspoolen – som skulle kunna omfatta gröna och möjliga bruna tillgångar. Värdepapperiseringen blir grön om intäkterna används för att finansiera gröna projekt.

3.13 En av de viktigaste utmaningarna för att börja tillämpa investeringsplanen inom den europeiska gröna given i praktiken är att ta fram en förteckning över investeringsprojekt som svarar mot EU:s strategiska mål. Tillgången på sådana investeringsprojekt motsvarar ännu inte efterfrågan. Tekniskt stöd och rådgivning på alla nivåer av den offentliga förvaltningen kommer att bidra till att identifiera och förbereda hållbara projekt och tillhandahålla kapacitetsuppbyggnad för projektansvariga. Det EU-omfattande klassificeringssystemet för hållbara investeringar (taxonomi)⁽¹⁹⁾ bör användas som grund för att identifiera och utveckla sådana projekt.

3.14 I samband med finansieringen av en rättvis omställning till en ekonomi med låga koldioxidutsläpp måste det säkerställas att den nya teknikens och de nya företagens utvecklingspotential stöds aktivt på ett sätt som gör det möjligt för konsumenterna och samhällen, särskilt de som nu är uteslutna från de relevanta produktionsprocesserna, att få största möjliga egenansvar över den nya produktionskapaciteten, så att de omvandlas till aktiva "prosumenter" (producenter och konsumenterna) av hållbara produkter och tjänster inom energi- och transportsektorerna.

3.15 Eftersom användningen av förnybara energikällor i själva verket är en "privatisering" av en värdefull naturresurs bör projekt med offentligt understöd erkänna det lokala samhällets egenansvar för dem och låta lokalsamhällen ta del av fördelarna med eller dela egenansvaret för projekten.

3.16 EESK vill betona det akuta behovet av att ge betydande finansiellt stöd till institutioner som aktivt kan underlätta utveckling och sammanförande av små, decentraliserade enskilda projekt som bedrivs av medborgare, samhällen eller små och medelstora företag i större och ekonomiskt mer tillförlitliga projekt. Med tanke på att många sådana initiativ tydligt kommer från det civila samhället vill EESK gärna bidra till utvecklingen av en institutionell ram och riktlinjer för stöd på EU-nivå och aktivt samarbete kring sådana initiativ.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/news-media/presentations/eus-response-covid-19-outbreak-and-need-unprecedented-solidarity-amongst-member-states>

⁽¹⁸⁾ <http://documents.worldbank.org/curated/en/808771566321852359/pdf/Financing-Low-Carbon-Transitions-through-Carbon-Pricing-and-Green-Bonds.pdf>

⁽¹⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-teg-taxonomy_en

4. Befintliga finansieringsmekanismer, investeringshinder för offentliga och privata finanser och statligt stöd

4.1 Enligt Parisavtalet måste finansiella flöden vara förenliga med de nödvändiga utsläppsminskningarna och en klimatresilient utveckling. Mot bakgrund av detta och målen för den gröna given efterlyser EESK att alla EU:s befintliga finansieringsmekanismer ska vara i linje med Parisavtalet eller vara klimatsäkrade, samt vara i linje med målen för den gröna given och Agenda 2030.

4.2 Angående de befintliga finansieringsmekanismerna har EESK redan antagit ⁽²⁰⁾ följande rekommendationer:

- Den andel av Europeiska fonden för strategiska investeringar som anslås till kampen mot klimatförändringar bör höjas till 40 %.
- EU måste visa en ambitionsnivå som är förenlig med utmaningen att bekämpa klimatförändringarna.
- Ett genomsnitt på 40 % av EU:s totala budget (den fleråriga budgetramen 2021–2027) måste anslås till detta mål och öka motsvarande andel av Europeiska sammanhållningsfonden över och utöver nuvarande 20 %.

4.3 Det finns flera stora hinder för att uppnå lämpliga nivåer av offentlig och privat finansiering av klimatåtgärder på EU-nivå och medlemsstatsnivå, vilket leder till en ganska låg och otillräcklig finansieringsnivå för både begränsning och anpassning ⁽²¹⁾. Vi skulle vilja betona tre av dem.

4.4 För det första förekommer det fortfarande stora subventioner för fossila bränslen, både direkta och indirekta, som IMF ⁽²²⁾ nyligen uppskattade till 289 miljarder US-dollar i EU år 2015. De sistnämnda finns på nationell nivå och på EU-nivå och leder till enorma (implicita) kostnader för miljön, samhället och ekonomin som upphäver de framsteg som gjorts när det gäller klimatåtgärder. Eftersom de också sänker koldioxidpriset anser EESK att de måste fasas ut så snart som möjligt, och att medlemsstaternas nationella planer och klimatplaner måste innehålla en tydlig tidsplan för detta.

4.5 För det andra förblir finansieringen av klimatåtgärder begränsad eftersom EU-medlemsstaternas finanspolitik i regel begränsas av stabilitets- och tillväxtpakten och eftersom reglerna om statligt stöd förhindrar staten från att spela en mer betydelsefull roll i omställningspolitiken. Den nuvarande användningen av den allmänna undantagsklausulen för den förstnämnda ⁽²³⁾ och en tillfällig ram för reglerna för statligt stöd ⁽²⁴⁾ är undantag som kommittén hoppas kommer att utnyttjas för att finansiera klimatåtgärder i största möjliga utsträckning.

4.6 För det tredje finns det hinder för finansiering från den privata sektorn, särskilt för små och medelstora företag och investeringar i forskning och innovation. Parallellt med den gröna given bör bankunionen och kapitalmarknadsunionen fullbordas, med särskild inriktning på de små och medelstora företagens allmänna och enkla tillgång till mer diversifierad och betydande finansiering för omställningen till klimatneutral teknik.

4.7 Dessutom är deltagandet i styrningen av viktiga EU-program ofta begränsat så det är omöjligt att ta tillvara alla fördelar med ett verkligt deltagande av berörda aktörer: demokratiskt deltagande och demokratisk kontroll samt styrning av offentliga medel till de socialt mest önskvärda användningsområdena. Det behövs därför ett bredare deltagande av aktörer från myndigheter samt organisationer i det civila samhället, arbetsmarknadens parter, den akademiska världen och näringslivet.

⁽²⁰⁾ <https://www.eesk.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>

⁽²¹⁾ EESK:s yttrande "Att underlätta tillgången till klimatfinansiering för icke-statliga aktörer" (EUT C 110, 22.3.2019, s. 14).

⁽²²⁾ <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/05/02/Global-Fossil-Fuel-Subsidies-Remain-Large-An-Update-Based-on-Country-Level-Estimates-46509>

⁽²³⁾ <https://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/IP_20_496

4.8 Priserna på EU:s koldioxidmarknad håller på att sjunka kraftigt till följd av den ekonomiska nedstängning som föranletts av covid-19-krisen, vilket understryker behovet av att stärka systemet så att det bättre står emot liknande chocker. Strax före krisen var priset i EU:s utsläppshandelssystem 25 euro per ton, vilket bidrog till att driva på utfasningen av kol. På grund av det nuvarande prisfallet har brunkolskraftverkens lönsamhet tyvärr redan förbättrats. Prisfallet innebär också att medlemsstaternas intäkter från auktionering av utsläppsrätter minskar. Ett lägre koldioxidpris innebär att koldioxidprissignalen har mindre inverkan som incitament till utsläppsminskningar. Detta är särskilt viktigt för stora förorenande industrisektorer (stål, kemikalier, cement) och luftfartssektorn. **Reserven för marknadsstabilitet i EU:s utsläppshandelssystem** har absorberat överskotten på utsläppsrätter på marknaden sedan början av 2019, vilket är den främsta orsaken till priset på 25 euro. Den kommer även fortsättningsvis att eliminera överskotten och senare upphäva dessa tillstånd. Reserven för marknadsstabilitet utformades dock för att hantera det överutbud som ackumulerats under årens lopp. Den lämpar sig inte för att hantera nuvarande eller framtida överskott. Reserven för marknadsstabilitet ⁽²⁵⁾ kommer att behöva stärkas mot bakgrund av genomförandet av EU:s klimatlag och den kommande översynen av reglerna för EU:s koldioxidmarknad.

4.9 EESK stöder ett kommissionsförslag om att den nya EU-budgeten som ska gälla 2021–2027 bör erbjuda europeiska länder med höga kapitalkostnader en möjlighet att utveckla projekt för förnybar energi med ekonomiskt stöd från en garantimekanism i EU:s budget. En minskning av kapitalkostnaderna skulle sänka de utjämnade kostnaderna för el till landbaserade vindkraftverk i Grekland ⁽²⁶⁾ med 20 % jämfört med ett scenario utan riskminskande åtgärder (från 5,7 eurocent/kWh till 4,6 eurocent/kWh).

4.10 EESK anser att mer lättbegripliga och transparenta **regler för statligt stöd** skulle ge såväl statliga som icke-statliga aktörer mer klarhet kring vilken politik och vilka sektorer som bör finansieras och hur. Vi efterlyser dessutom en striktare utvärdering av nationella ordningar för statligt stöd när det gäller balansen mellan finansiering till förorenare och bidrag till omställningen till en koldioxidsnål ekonomi.

4.11 För att utnyttja deras fulla potential att forma energiomställningen måste den reviderade allmänna gruppundantagsförordningen och riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi ⁽²⁷⁾ vara tydligt utformade, med exempel på projekt eller verksamheter (t.ex. lokalsamhällen som producerar förnybar energi) som medlemsstaterna skulle kunna välja att ta med, och ange att organisationer i det civila samhället som arbetar med miljöskydd ska erkännas som "berörda parter" i enlighet med artikel 1 h i procedurförordningen ⁽²⁸⁾, ⁽²⁹⁾.

5. Utmaningar i samband med finansieringen av anpassningen till klimatförändringarna

5.1 I Parisavtalet om klimatförändringar uppmanas det till åtgärder både när det gäller orsakerna till och konsekvenserna av klimatförändringarna. Orsakerna till klimatförändringarna ska åtgärdas genom en drastisk minskning av utsläppen av växthusgaser (dvs. begränsning) och deras konsekvenser genom en lika stor tonvikt på investeringar i klimatreiliens (dvs. anpassning).

5.2 En färsk studie visar att kostnads-nyttoförhållandet för anpassningsprogram (system för tidig varning, förbättring av infrastrukturens motståndskraft, förbättrat torrjordbruk eller förvaltning av vattenresurser), är mellan 5:1 till 10:1 ⁽³⁰⁾. Samma studie antyder att anpassning skulle kunna generera en trefaldig vinst som består i att förluster undviks på grund av klimatförändringar samt i ekonomiska vinster från investeringsprogram och sociala och miljömässiga fördelar.

⁽²⁵⁾ <https://carbonmarketwatch.org/publications/avoiding-a-carbon-crash-how-to-phase-out-coal-and-strengthen-the-eu-ets/>

⁽²⁶⁾ https://www.agora-energievwende.de/fileadmin2/Projekte/2019/De-risking_SEE/161_Unlocking_SEE_EN_WEB.pdf

⁽²⁷⁾ Se även ClientEarth's bidrag till det offentliga samrådet om kontrollen av ändamålsenligheten av riktlinjerna för statligt stöd till miljöskydd och energi, juli 2019 på <https://www.documents.clientearth.org/library/download-info/clientearths-response-to-the-targeted-consultation-for-the-evaluation-of-the-guidelines-on-state-aid-for-environmental-protection-and-energy-2014-2020/>

⁽²⁸⁾ Rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUT L 248, 24.9.2015, s. 9).

⁽²⁹⁾ Se punkt 2.1.13 i EESK:s yttrande "En mer konstruktiv roll för det civila samhället i genomförandet av miljölagstiftningen" (EUT C 47, 11.2.2020, s. 50), samt punkterna 3.5.8 och 3.5.9. i EESK:s yttrande "EU:s åtgärder för att förbättra efterlevnaden av miljölagstiftningen och miljöstyrningen" (EUT C 283, 10.8.2018, s. 83).

⁽³⁰⁾ Global Commission on Adaptation, World Resources Institute, september 2019.

5.3 EESK stöder ett starkt mandat för att utveckla en ny anpassningsstrategi för EU, och betonar det brådskande behovet av att utveckla en kompetent och trovärdig beslutsprocess på EU-nivå och medlemsstatsnivå för att man ska kunna omsätta principen om att lägga "lika stor vikt" vid finansiering av såväl begränsning som anpassning genom en optimal fördelning av tillgängliga medel och framtida medel mellan dessa två prioriteringar. Likaså behövs det en diskussion om att utveckla en innovativ mobilisering av finansiella resurser för anpassning.

5.4 EESK anser att anpassningsåtgärder i hög grad kan bidra till att säkerställa att omställningen och återuppbyggnaden efter covid-19-pandemin genomförs på ett mer rättvist sätt. Samhällen och regioner som påverkas mer än genomsnittet av klimatförändringarnas negativa effekter bör få hjälp med att hantera dessa konsekvenser och upplevda risker. Detta gäller särskilt samhällen och regioner som har lägre genomsnittliga utsläpp av växthusgaser, i dag och historiskt sett.

5.5 För att säkerställa en rättvis tillgång till de finansiella resurser som mobiliserats för anpassningsåtgärder efterlyser EESK tekniskt och organisatoriskt stöd till berörda regioner, och initiativ till en särskild **fond för en rättvis anpassning**, eventuellt på EU-nivå, medlemsstatsnivå och regional nivå.

5.6 Begränsningsmålen är tydliga (t.ex. att hålla den globala medeltemperaturökningen under 1,5 °C eller minska utsläppen med en viss mängd i förhållande till basåret), men anpassningsmålen är svåra att fastställa. De är dock nödvändiga för att få till stånd en effektiv anpassningsprocess. EESK stöder införandet av sårbarhetsindex som kommer att vägleda anpassningsstrategin och fastställa anpassningsmålen. Indexen bör utvecklas med inriktning på tre aspekter: geografisk eller regional sårbarhet, sektoriell eller ekonomisk sårbarhet samt social sårbarhet.

6. Ny finansiering för icke-statliga aktörer när det gäller klimatåtgärder

6.1 Organisationer i det civila samhället och nationella, regionala och lokala myndigheter behöver inte bara tillgång till finansieringsinstrument, de måste också bli aktiva deltagare i utformningen och genomförandet av projekt, initiativ och verksamheter som bidrar till att minska utsläppen och klimatsäkra samhällena ⁽³¹⁾.

6.2 EESK stöder programmet Europeiska solidaritetskåren som sammanför ungdomar för att skapa ett mer inkluderande samhälle, stödja utsatta människor och hantera samhällsliga utmaningar ⁽³²⁾. Mot bakgrund av klimatrörelsen och den tydliga motivationen hos ungdomar runt om i EU föreslår EESK en betydande ökning av de tillgängliga medlen och införande av ett riktat underprogram, **En europeisk solidaritetskår för klimatet**, som skulle göra det möjligt för alla intresserade unga människor och värdorganisationer att bistå lokala initiativ runtom i EU för brådskande klimatåtgärder.

6.3 EESK efterlyser en betydande ökning av de tillgängliga medlen från EU och medlemsstaterna, särskilt till samarbetet mellan lokala myndigheter och det organiserade civila samhället för att utveckla koldioxidsnåla energi- och transportprojekt som är baserade i och ägs av lokalsamhällen. EESK noterar att klimatfinansiering kan komma att medföra ännu större utmaningar under återhämtningen efter covid-19-pandemin, eftersom tillgången till offentliga och privata källor sannolikt kommer att minska medan efterfrågan på finansiering fortsätter att öka.

6.4 EESK anser generellt att EU måste börja investera i det som gör vårt socioekonomiska system motståndskraftigt mot kriser, genom att lägga grunden för en grön cirkulär ekonomi som är förankrad i naturbaserade lösningar och inriktad på medborgarnas välbefinnande. Det är nu dags att inleda en ekonomisk systemförändring och den goda nyheten är att vi har en plan: en kombination av FN:s Agenda 2030 (17 mål för hållbar utveckling) och kommissionens europeiska gröna giv.

⁽³¹⁾ EESK:s yttrande "Att underlätta tillgången till klimatfinansiering för icke-statliga aktörer" (EUT C 110, 22.3.2019, s. 14) och studien "Toolbox for multi-stakeholder climate partnerships. A policy framework to stimulate bottom-up climate actions." (Verktyslåda för klimatpartnerskap med flera parter – en politisk ram för att stimulera klimatåtgärder nedifrån och upp).

⁽³²⁾ https://europa.eu/youth/solidarity_sv

7. Globala och geopolitiska aspekter

7.1 Covid-19-krisen påminner oss om elens oundgängliga roll i våra liv och visar hur central elinfrastrukturen och sakkunskapen om el är. Krisen ger oss insikt i hur denna roll kommer att utvidgas och utvecklas i framtiden. Hur kan omställningen till ren energi bidra till att snabbt få fart på ekonomin? Genom omställningen kan en ambitiös agenda för skapande av arbetstillfällen och för klimatmål fastställas. Exempelvis kan en modernisering av energisystemen bidra till att skapa arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt, och samtidigt skydda klimatet. Myndigheterna ligger direkt eller indirekt bakom 70 % av de globala energiinvesteringarna. I dessa kristider har deras agerande större betydelse än någonsin tidigare. Med hjälp av politiska ramar kan man aktivt styra in de energirelaterade investeringarna på en mer hållbar bana. I stimulansprogrammen inom energisektorn bör prioriteten vara att stödja befintlig arbetskraft, skapa nya arbetstillfällen och minska utsläppen.

7.2 De globala oljemarknaderna befinner sig i en aldrig tidigare skådad situation. Kommer det att ske en rusning till förnybara energikällor, eller kommer deras utveckling i stället att försenas? Generellt låga (negativa) oljepriser gör grön energi mindre konkurrenskraftig, men för oljeexportörerna innebär de mycket låga priserna ett större ekonomiskt incitament att investera i förnybara energikällor. Investeringarna skulle då kunna tolkas som ett tecken på att oljemarginalerna kommer att vara låga, och därför placera mer av sitt kapital i gröna resurser.

7.3 EESK anser att den gröna given bör trygga EU:s och särskilt de små och medelstora företagens internationella konkurrenskraft, eftersom de konfronteras med en tilltagande konkurrens från tillväxtekonomier, mot de omställningsrisker som hänger samman med politiska strategier inriktade på att nå det önskade koldioxidneutralitetsmålet, men som kan få oönskade bieffekter i form av internationell konkurrens.

7.4 Det är uppenbart att genomförandet av den gröna given kommer att äventyra intressena hos importörer av fossila bränslen till EU, både på företagsnivå och på statlig nivå. EESK anser att EU snarast måste utveckla motståndskraft mot en eventuell upptrappning av alla intressebaserade ansträngningar utanför EU som syftar till att bromsa genomförandet av den gröna given, och ta fram starkare mekanismer för att identifiera och reagera på pågående försök.

7.5 Vi anser att Parisavtalet bör ingå som en viktig klausul i alla EU:s framtida handelsavtal och efterlyser en aktiv europeisk klimatdiplomati som verkar för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser globalt och anpassa sig till dem, i samarbete med EU:s medlemsstater. EU bör ta itu med frågor som rör ökade försäkringskostnader på grund av de tilltagande fysiska riskerna med klimatförändringarna, genomförandet av artikel 6 i Parisavtalet och uppnåendet av ett globalt koldioxidpris genom sammankopplade koldioxidmarknader på global nivå.

7.6 EESK stöder förslagen om en mekanism för koldioxidjustering vid gränserna och efterlyser åtgärder som undanröjer hinder för energieffektiva och utsläppsnåla produkter och främjar investeringar i förnybar energi i handelsavtal.

Bryssel den 11 juni 2020.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 552:a PLENARSESSION (+ TELEKONFERENS INTERACTIO), 10.6.2020–11.6.2020

Yttrande från Sektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Unionens årliga arbetsprogram för europeisk standardisering 2020

(COM(2019) 486 final)

(2020/C 311/05)

Föredragande: **Gerardo LARGHI**

Medföredragande: **Elżbieta SZADZIŃSKA**

Remiss	Europeiska kommissionen, 19.12.2019
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av sektionen	2.3.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	206/0/7

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK håller med kommissionen om att standardiseringen är grundläggande för strategin för den inre marknaden och kontinuerligt bör uppdateras.

1.2 Kommittén anser att det europeiska standardiseringssystemet omgående behöver moderniseras för att man ska kunna bemöta de globala utmaningarna med en innovativ samarbetsprocess och snabbt kunna utveckla standarder i ett sammanhang präglad av snabb teknisk utveckling.

1.3 Vi anser att den nya modulbaserade strategin, som bygger på övergripande behov (såsom respekt för miljön, den gröna given och den cirkulära ekonomin), kräver ett sektorsövergripande tillvägagångssätt.

1.4 EESK noterar att det årliga arbetsprogrammet för 2020, förutom att utveckla och integrera tidigare fastställda prioriteringar, innehåller nya mål.

1.5 Standardiseringsprocessen bör ha sin utgångspunkt i forsknings- och utvecklingsfasen, med stöd från industrin, företrädare för små och medelstora företag och den sociala ekonomin, konsumenter, arbetsmarknadens parter, miljöorganisationer och berörda aktörer i det civila samhället.

1.6 Det är viktigt att utarbeta en flerårig budgetram för att konkret följa upp de planerade åtgärderna och ge ekonomiskt och organisatoriskt stöd så att även mindre inflytelserika och sämre rustade organisationer och representativa organ kan delta.

1.7 Kommittén håller med om att artificiell intelligens (AI) är viktig för den inre marknaden och anser att de nuvarande säkerhetsreglerna bör uppdateras. I synnerhet bör de etiska riktlinjer för en tillförlitlig AI som utarbetades 2019 till stöd för en människocentrerad AI integreras i de tekniska säkerhetsstandarderna.

1.8 Kommittén anser att minimimiljökriterier bör bli en obligatorisk standard vid offentlig upphandling och att användningen av returråvaror bör ingå bland de kriterier som ska prioriteras.

1.9 Vi välkomnar möjligheten till en ny begäran om standardisering avseende sakernas internet och it-säkerhet för att skydda säkerheten, den personliga integriteten och konnektiviteten.

1.10 Kommittén uttrycker sin förhoppning om att "det europeiska formatet för utbyte av elektroniska patientjournaler" ska garantera säkerheten i nätverk och it-system genom utvecklingen av avancerade standarder.

1.11 Särskilda standarder behöver utarbetas för att hantera potentiella systemfel hos självkörande fordon, datasäkerhet, it-angrepp, kommunikation och etiska frågor.

1.12 Kommittén välkomnar kommissionens begäran om att harmoniserade standarder ska utarbetas eller revideras på viktiga områden såsom miljöskydd, social inkludering och den inre marknaden för varor. Vi stöder förslaget om att utarbeta standarder för återvinning och återanvändning av fiskeredskap av plast, säkerhet i pyrotekniska artiklar, migrationsbaserade gränsvärden för kemikalier som omfattas av begränsningar och som används i konsumentvaror, energiprestanda för elektriska motorer och hushållsapparater, gödselmedel och byggsektorn. Särskilt viktigt är beslutet att investera resurser för att harmonisera produktionstekniken i stålsektorn.

1.13 Kommittén förespråkar ett inkluderande förhållningssätt till standardisering, dvs. ett förhållningssätt som omfattar mål i fråga om anställbarhet, sociala rättigheter, respekt för biologisk mångfald och för miljön. EESK anser att detta kommer att underlätta övergången från efterlevnad av reglerna till överensstämmelse och utgör en positiv faktor för det europeiska systemets konkurrenskraft.

1.14 EESK anser att man genom lagstiftning och standardisering bör undanröja den praxis som hittills har förekommit i form av planerat åldrande för produkter.

1.15 Vi stöder utarbetandet av standarder som gör det möjligt för personer med funktionsnedsättning och digitala analfabeter att få bättre tillgång till produkter och tjänster på den inre marknaden.

1.16 Kommittén framför sitt stöd för den politiska dialogen med internationella standardiseringsorgan och de bilaterala förhandlingarna med länder utanför EU.

1.17 Vi välkomnar de åtgärder som kommissionen vidtar för att stödja berörda parter deltagande i standardiseringsverksamheten.

1.18 Kommittén uppmanar alla berörda aktörer att inrätta ett särskilt forum om delaktighet i det europeiska standardiseringssystemet, med uppgift att anordna en årlig offentlig hearing för att bedöma framstegen på detta område.

1.19 EESK instämmer med kommissionen när det gäller upprättandet av en handlingsplan för standardisering inom försvarssektorn och rymdsektorn. Vi ställer oss bakom utarbetandet av standarder inom den cirkulära ekonomin och den sociala ekonomin.

1.20 Kommittén anser att europeisk standardisering bör utarbetas på ett språk som är direkt begripligt för slutanvändarna, t.ex. små och medelstora företag och konsumenterna.

2. Kommissionens förslag

2.1 I enlighet med förordning (EU) nr 1025/2012 har kommissionen lagt fram ett meddelande om Europeiska unionens årliga arbetsprogram för europeisk standardisering 2020. I programmet beskrivs de åtgärder som kommissionen avser att vidta under 2020 för att förbättra styrningen och den internationella inverkan av samt delaktigheten i det europeiska standardiseringssystemet.

2.2 Enligt programmet omfattar de strategiska prioriteringarna för den europeiska standardiseringen som stöd för unionens lagstiftning och politik följande åtgärder:

- Åtgärder avseende återvinning och återanvändning av fiskeredskap av plast ⁽¹⁾.
- Åtgärder avseende krav på ekodesign, till stöd för genomförandeakter ⁽²⁾ som avser specifika produktkategorier.
- Åtgärder avseende pyrotekniska artiklar och den senaste tekniska utvecklingen inom sektorn ⁽³⁾.
- Åtgärder avseende utformning, tillverkning, installation, användning och prestandakontroll av radionuklidkalibratörer ⁽⁴⁾.
- Åtgärder avseende utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar för att ta hänsyn till den tekniska utvecklingen ⁽⁵⁾.
- Åtgärder avseende gödselmedel ⁽⁶⁾.
- Åtgärder avseende fastställande av migrationsbaserade gränsvärden för ämnen som omfattas av begränsningar (polycykliska aromatiska kolväten) i gummi- och plastmaterial som används i konsumentvaror ⁽⁷⁾.
- Åtgärder avseende det tekniska språket för byggprodukter ⁽⁸⁾;
- Åtgärder avseende ackreditering och bedömning av överensstämmelse ⁽⁹⁾.
- Åtgärder avseende uppfyllandet av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster ⁽¹⁰⁾.
- Åtgärder avseende artificiell intelligens ⁽¹¹⁾, sakernas internet och it-säkerhet ⁽¹²⁾.
- Åtgärder avseende utbyte av elektroniska patientjournaler i Europa.
- Åtgärder avseende driftskompatibiliteten hos samverkande system som omfattar alla fordonsklasser.
- Åtgärder avseende digitalisering, automatisering och cybersäkerhet, som är av grundläggande betydelse för järnvägssektorn ⁽¹³⁾.
- Åtgärder avseende det försvarsindustriella utvecklingsprogrammet ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁾ Se åtgärderna avseende fiskeredskap i den europeiska strategin för plast i en cirkulär ekonomi (COM(2018) 28 final) och åtgärd 13 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽²⁾ Se närmare uppgifter om åtgärderna 1–3 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽³⁾ Se åtgärd 7 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽⁴⁾ Se åtgärd 8 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽⁵⁾ Se åtgärd 6 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽⁶⁾ Se åtgärd 5 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽⁷⁾ Se åtgärd 4 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽⁸⁾ Se åtgärd 9 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽⁹⁾ Se åtgärd 11 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽¹⁰⁾ Se åtgärd 12 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽¹¹⁾ COM(2018) 237 final.

⁽¹²⁾ COM(2017) 477 final.

⁽¹³⁾ Se åtgärd 10 i bilagan till det meddelande som yttrandet avser.

⁽¹⁴⁾ Förordning (EU) 2018/1092.

2.2.1 Dessutom avser kommissionen att

- fortsätta samarbetet med internationella standardiseringsorgan,
- samarbeta om standardisering som en prioriterad fråga i handelsavtal (med bl.a. Kina, Singapore, Australien, Nya Zeeland, Indonesien och Mercosur) för att öka handeln och stärka konkurrenskraften, sysselsättningen och tillväxten i Europa,
- fortsätta att främja styrningsprocessen genom alla relevanta medel som den förfogar över, dvs. via kommittén för standarder, det europeiska flerpartsforumet om standardisering på ikt-området och de strukturerade dialogerna med de europeiska standardiseringsorganisationerna,
- fortsätta att ge stöd för att berörda parter som företrädar små och medelstora företag, konsumenter, miljöintressen och fackföreningar ska kunna delta i standardiseringsprocessen (de s.k. bilaga III ⁽¹⁵⁾-organisationerna ⁽¹⁶⁾),
- utvärdera inverkan av programmet för den inre marknaden ⁽¹⁷⁾ med hjälp av en halvtidsutvärdering och en slutlig utvärdering samt genom fortlöpande övervakning av en uppsättning avancerade centrala prestationsindikatorer,
- under 2019 inleda en studie av den europeiska standardiseringens och de europeiska standardernas funktion och effekter i EU. Resultaten av studien kommer att bli tillgängliga under 2021.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Kommittén håller med kommissionen om att standardisering är av grundläggande betydelse för strategin för den inre marknaden.

3.2 EESK anser att de tekniska säkerhetsstandarderna och de därmed sammanhängande rättsliga normerna ständigt bör uppdateras, särskilt med tanke på de risker som avancerad teknik kan medföra.

3.3 Vid sidan av kravet på överensstämmelse, som omfattar såväl efterlevnad av standarder som prestanda (effektivitet, hållbarhet osv.), bör man tillämpa en modulbaserad strategi som bygger på övergripande behov (t.ex. respekt för miljön, den gröna given, den cirkulära ekonomin osv.). Kommissionen har därför med rätta uppdaterat sin strategi i enlighet med vad som anges i den gröna given och i kommissionens övergripande arbetsprogram för 2020.

3.4 EESK delar – såsom tidigare nämnts ⁽¹⁸⁾ – uppfattningen att det omgående behövs en verklig och effektiv modernisering av det europeiska standardiseringssystemet. Kommittén anser också att det krävs en ny gemensam vision och konkreta åtgärder för att, alltid på frivillig basis, kunna bemöta de globala standardiseringsutmaningarna med en innovativ samarbetsprocess, baserad på samförstånd, så att standarder snabbt kan utarbetas i ett sammanhang präglad av snabb teknisk utveckling.

3.5 EESK noterar att det årliga arbetsprogrammet för 2020, förutom att utveckla och integrera tidigare fastställda prioriteringar, innehåller nya mål för att anpassa det europeiska standardiseringssystemet till en internationell miljö i ständig förändring och till utmaningarna på världsmarknaden.

3.6 EESK anser att standardiseringsprocessen bör ha sin utgångspunkt i forsknings- och utvecklingsfasen, genom gemensamt standardiseringsarbete och standardförberedande åtgärder och genom att stärka mekanismerna för överföring av de europeiska standarderna till internationell nivå, men endast med stöd från industrin, företrädare för små och medelstora företag och den sociala ekonomin, konsumenter, arbetsmarknadens parter, miljöorganisationer och berörda aktörer i det civila samhället.

⁽¹⁵⁾ Bilaga III till förordning (EU) nr 1025/2012 om europeisk standardisering.

⁽¹⁶⁾ Standarder för småföretag (Small Business Standards), den europeiska organisationen för konsumentinflytande i samband med standardisering (European consumer voice in standardisation, Anec), Europeiska fackliga samorganisationen (EFS) och den europeiska medborgarorganisationen för standardisering på miljöområdet (European Environmental Citizen's Organisation for Standardisation, ECOS).

⁽¹⁷⁾ COM(2018) 441 final.

⁽¹⁸⁾ EUT C 376, 22.12.2011, s. 69.

3.7 EESK uppmanar alla partner att verka för en snabb och effektiv samordning av de olika europeiska referenssystemen för programplanering, utveckling och övervakning.

3.8 Det är viktigt att utforma en lämplig flerårig budgetram för att konkret följa upp de planerade åtgärderna ⁽¹⁹⁾ och ge ekonomiskt och organisatoriskt stöd så att även mindre inflytelserika och sämre rustade organisationer och representativa organ kan delta, genom åtgärder för att utveckla tekniska och lagstiftningsmässiga standarder, ”medvetenhet, utbildning och kunskap” samt delaktighet på ”europeisk” nivå och i en ”internationell dimension”.

3.9 Kommittén stöder utarbetandet av standarder för den cirkulära ekonomin i syfte att på ett avgörande sätt bidra till en hållbar produktion och därmed till bevarandet av naturresurser ⁽²⁰⁾ och biologisk mångfald.

3.10 Kommittén efterlyser också att det utvecklas standarder för den sociala ekonomin för att sprida bästa praxis och stärka den sociala och ekonomiska potentialen i denna sektor, som är så viktig för vår ekonomi.

3.11 Kommittén anser att minimimiljökriterier bör bli en obligatorisk standard vid offentlig upphandling och att användningen av returråvaror bör ingå bland de kriterier som ska prioriteras.

3.12 Kommittén instämmer i att AI är viktig för den inre marknaden och anser att de nuvarande säkerhetsstandarderna och säkerhetsreglerna bör uppdateras för att hantera de nya risker som AI innebär genom att man integrerar de etiska riktlinjer för en tillförlitlig AI som utarbetades under 2019 till förmån för en människocentrerad AI.

3.13 EESK välkomnar möjligheten till en ny begäran om standardisering avseende sakernas internet och it-säkerhet för att skydda säkerheten, den personliga integriteten och konnektiviteten.

3.14 Kommittén uttrycker sin förhoppning om att ”det europeiska formatet för utbyte av elektroniska patientjournaler” ska garantera säkerheten i nätverk och it-system genom utvecklingen av avancerade standarder.

3.15 Självkörande bilar är också högriskprodukter och kräver att det utarbetas särskilda standarder.

3.16 Kommittén välkomnar kommissionens begäran – som ligger i linje med beslutet om en ny grön giv – om att harmoniserade standarder ska utvecklas eller revideras på viktiga områden såsom den inre marknaden, produktionsteknik inom stålsektorn, försvarssektorn och rymdtekniksektorn, miljöskydd och social inkludering. Vi stöder förslaget om att utarbeta standarder för återvinning och återanvändning av fiskeredskap av plast, säkerhet i pyrotekniska artiklar, migrationsbaserade gränsvärden för kemikalier som omfattas av begränsningar och som används i konsumentvaror, energiprestanda för elektriska motorer och hushållsapparater, gödselmedel och byggsektorn.

3.17 EESK noterar att det planerade åldrandet för produkter medför en förlust på cirka 100 miljarder euro per år för konsumenterna. Denna praxis bör förbjudas genom lagstiftning och under alla omständigheter undanröjas med hjälp av standardisering.

3.18 Kommittén stöder utarbetandet av standarder som gör det möjligt för personer med funktionsnedsättning att få bättre tillgång till produkter och tjänster på den inre marknaden. Kommittén betonar att den särskilda standardiseringen avseende funktionsnedsättningar också bör omfatta standarder för sysselsättning och social inkludering.

3.19 Kommittén framför sitt stöd för den politiska dialogen med internationella standardiseringsorgan och de bilaterala förhandlingarna med länder utanför EU.

⁽¹⁹⁾ Se bilagan till det gemensamma standardiseringsinitiativet i enlighet med strategin för den inre marknaden, som finns på <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/SV/3-2016-3211-SV-F1-1-ANNEX-1.PDF>

⁽²⁰⁾ EUT C 264, 20.7.2016, s. 98, EUT C 367, 10.10.2018, s. 97, EUT C 283, 10.8.2018, s. 61 och EUT C 62, 15.2.2019, s. 207.

3.20 Kommittén upprepar sin begäran om en noggrann uppföljning av de viktigaste standardiseringsaktörernas insatser i syfte att göra en så bred grupp av berörda parter som möjligt delaktiga i det europeiska standardiseringssystemet. EESK föreslår i synnerhet att man stimulerar alla åtgärder för att sprida, samordna och öka kunskapen om standarderna, eventuellt också genom att det inrättas ett särskilt forum om delaktighet i det europeiska standardiseringssystemet, som årligen skulle bedöma framstegen på detta område.

3.21 EESK uppmärksammar kommissionen på de effekter som besluten på standardiseringsområdet kan få på samhällslivet och på frågor som rörlighet, som framkommit i dialogen mellan kommissionen och berörda parter. Därför efterlyser vi att dialogen om denna känsliga aspekt upprätthålls och att man fortsätter den gemensamma insatsen tillsammans med alla europeiska organisationer och berörda parter.

3.22 Kommittén anser att man bör vara uppmärksam på de följdverkningar som standardernas tillgänglighet kan få för befolkningsgrupper som inte är lika redo för förändringar, t.ex. en del äldre och digitala analfabeter, samt de ekonomiska konsekvenser som detta får för små och medelstora företag.

4. Särskilda kommentarer

4.1 När det gäller ekodesign⁽²¹⁾ är det viktigt att utarbeta lämpliga referensmetoder som innehåller tekniska föreskrifter fastställs och snabbt kan tjäna som en första frivillig referensram på nya områden som ännu inte har konsoliderats genom teknisk standardisering.

4.2 Kommissionen har i samband med arbetsplanen för 2016–2019 för ekodesign⁽²²⁾ och energimärkning⁽²³⁾ utfärdat ett antal förordningar⁽²⁴⁾. För alla berörda produkter pågår mer än 40 förfaranden i samband med standardiseringsuppdrag.

4.3 Kommissionen har utfärdat en rekommendation⁽²⁵⁾ med riktlinjer för att stödja industrin när det gäller att ingå frivilliga avtal, som ett alternativ till eller stöd för reglering, och som innehåller översynsbestämmelser. Under översynen är det viktigt att se till att ta hänsyn till aspekter som rör den cirkulära ekonomin, resurseffektivitet, reparationsmöjligheter, återvinningsbarhet och hållbarhet.

4.4 **Delaktighet** EESK betonar ännu en gång "vikten av att underlätta tillgången till standardiseringsprocessen för små och medelstora företag och samhällsaktörer" och av "en fördjupad uppföljning av det arbete som utförts av standardiseringens huvudaktörer för att stärka delaktigheten i det europeiska standardiseringssystemet"⁽²⁶⁾. Kommittén anser att det evenemang som anordnades i dess lokaler den 5 november 2019 om delaktigheten i det europeiska standardiseringssystemet kan fungera som ett exempel på samarbete och konstruktiv dialog mellan institutioner och berörda parter.

4.5 **Stöd till europeiska standarder på global nivå.** Framför allt mindre företag, konsumenter och miljöorganisationer behöver få större genomslagskraft, bättre möjligheter att bli företrädare, stärkt kompetens och bättre samstämmighet, särskilt inom ISO, IEC och Internationella teleunionen (ITU) men även multilateralt och inom frihandelsavtal.

4.5.1 EESK anser – i linje med sin ståndpunkt när det gäller den cirkulära ekonomin – att beslutet om att harmonisera rörlighetspolitiken också är ett viktigt steg mot en hållbar rörlighet för Europa⁽²⁷⁾.

4.6 EESK anser att frågan om hur snabbt man tillgodoser det europeiska produktionssystemets standardiseringsbehov är avgörande. I detta avseende är det viktigt att det sker en fortsatt återhämtning av den strukturella eftersläpning som har uppstått när det gäller nya arbetsmetoder.

⁽²¹⁾ Punkterna 1, 2 och 3 i bilagan till COM 486, som det hänvisas till i direktiv 2005/32/CE, omarbetat i direktiv 2009/125/CE.

⁽²²⁾ COM(2016) 773 final.

⁽²³⁾ I enlighet med direktiv 2009/125/EG

⁽²⁴⁾ Kommissionens delegerade förordningar (EU) 2019/2013, (EU) 2019/2014, (EU) 2019/2015, (EU) 2019/2016, (EU) 2019/2017, (EU) 2019/2018, (EU) 2019/2019, (EU) 2019/2020, (EU) 2019/2021, (EU) 2019/2022, (EU) 2019/2023 och (EU) 2019/2024 (EUT L 315, 5.12.2019).

⁽²⁵⁾ C (2016) 7770.

⁽²⁶⁾ EUT C 303, 19.8.2016, s. 81.

⁽²⁷⁾ EUT C 62, 15.2.2019, s. 254.

4.7 Kommittén håller med om de strategiska områden som kommissionen fastställt, nämligen artificiell intelligens, sakernas internet, blockkedjor, cybersäkerhet (särskilt när det gäller kritisk infrastruktur såsom transport- och kommunikationsnät), tillgänglighet samt stöd till uppbyggandet säkra system för digitalt informationsutbyte inom den europeiska hälso- och sjukvårdssektorn (e-hälsa).

4.8 EESK upprepar – liksom flera gånger tidigare – att det är absolut nödvändigt att föra löpande förhandlingar med de andra internationella konkurrenterna. Ingåendet av handelsavtalet med Japan – och den planerade fortsättningen av dialogen med Förenta staterna och Kina samt frihandelsavtalen med Australien, Nya Zeeland, Indonesien och länderna i Mercosur – bör vara en hörnsten för kommissionens verksamhet 2020 och under kommande år.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kontroll av förvärv och innehav av vapen (kodifiering)*(COM(2020) 48 final – 2020/0029 (COD))**(2020/C 311/06)*

Remiss	Europaparlamentet, 9.3.2020 Rådet, 27.2.2020
Rättslig grund	Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	210/0/4

Eftersom kommittén till fullo står bakom förslaget och redan har framfört sin ståndpunkt i denna fråga i yttrandena CES 1166/1987 ⁽¹⁾, CESE 1157/2006 ⁽²⁾ och CESE 6789/2015 ⁽³⁾, beslutade EESK under sin 552:a plenarsession den 10–11 juni 2020 (sammanträdet den 10 juni) med 210 röster för och 4 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovannämnda dokument.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EGT C 35, 8.2.1988, s. 5.

⁽²⁾ EUT C 318, 23.12.2006, s. 83.

⁽³⁾ EUT C 264, 20.7.2016, s. 77.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1628 vad gäller dess övergångsbestämmelser för att hantera konsekvenserna av covid-19-krisen

(COM (2020) 233 final – 2020/0113 (COD))

(2020/C 311/07)

Föredragande: **Gerardo LARGHI**

Remiss	Europeiska unionens råd, 8.6.2020 Europaparlamentet, 17.6.2020
Rättslig grund	Artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion
Presidiets beslut	9.6.2020
Antagande vid plenarsessionen	11.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	226/0/2

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar förslaget till förordning som en lämplig och proportionerlig reaktion på konsekvenserna av covid-19-krisen.

1.2 Förslaget tillgodoser det dubbla målet att säkerställa en väl fungerande inre marknad och samtidigt säkerställa en hög nivå vad gäller allmän säkerhet och miljöskydd.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 I förordning (EU) 2016/1628⁽¹⁾ fastställs nya utsläppsgränser ("Steg V") som ska minska utsläppen av luftföroreningar från motorer för mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg och där anges en tidsfrist för denna övergång.

2.2 Covid-19-pandemin har orsakat allvarliga störningar i leveranskedjan, vilket har påverkat möjligheterna för dem som tillverkar mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg att hålla vissa tidsfrister.

2.3 Förslaget syftar till att senarelägga de datum för tillverkning och utsläppande på marknaden av mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg och av traktorer utrustade med övergångsmotorer med tolv månader, och på så sätt hjälpa tillverkarna att hantera en störning som inte kunde ha förutsetts.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK upprepar sin övertygelse att en minskning av skadliga utsläpp av kolmonoxid, kväveoxider, kolväten och partiklar från motorer avsedda för jordbruks- eller skogsbrukstraktorer är ett nödvändigt steg mot att uppnå EU:s mål om luftkvalitet.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1628 av den 14 september 2016 om krav för utsläppsgränser vad gäller gas- och partikelformiga föroreningar samt typgodkännande av förbränningsmotorer för mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg, om ändring av förordningarna (EU) nr 1024/2012 och (EU) nr 167/2013 samt om ändring och upphävande av direktiv 97/68/EG (EUT L 252, 16.9.2016, s. 53), EESK:s yttrande (EUT C 251, 31.7.2015, s. 31).

3.2 I sitt yttrande ⁽²⁾ om förordning (EU) 2016/1628 rekommenderade EESK att den nya förordningen skulle godkännas snabbt med hänsyn till den starka oron för folkhälsan p.g.a. nanopartiklar från förbränningsprocesser och den höga skyddsnivå som kan uppnås om det föreslagna steg V genomförs för motorer i mobila maskiner som inte är avsedda att användas för transporter på väg.

3.3 EESK är också väl medveten om att covid-19-krisen har gett upphov till exceptionella omständigheter som får konsekvenser på ett antal områden. Krisen har framför allt resulterat i fullständiga leveransavbrott för delar och komponenter, vilket har lett till att tillverkarna står med lager av motorer och produkter som inte är färdigtillverkade.

3.4 Till följd av detta kommer många motor- och maskintillverkare inte kunna klara de tidsfrister som fastställs i förordningen utan att lida allvarlig ekonomisk skada.

3.5 EESK är också fullt medveten om att krisen inte var förutsedd och inte kunde ha förutsetts.

3.6 EESK är därför positiv till den ettåriga förlängning som anges i förslaget och som enligt EESK är en rimlig och proportionerlig åtgärd för att säkerställa en väl fungerande inre marknad och en hög nivå av allmän säkerhet och miljöskydd.

Bryssel den 11 juni 2020.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

⁽²⁾ EUT C 251, 31.7.2015, s. 31.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för en rättvis omställning

(COM(2020) 22 final – 2020/0006 (COD))

och om ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering

(COM(2020) 23 final – 2018/0196 (COD))

(2020/C 311/08)

Föredragande: **Ester VITALE**

Medföredragande: **Petr ZAHRADNÍK**

Remiss	Europeiska unionens råd, 23.1.2020 Europaparlamentet, 29.1.2020
Rättslig grund	Artiklarna 175.3 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	13.5.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	210/1/5

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) är djupt övertygad om att Fonden för en rättvis omställning (FRO) är det första konkreta instrument som bidrar till det mycket ambitiösa målet om koldioxidneutralitet senast 2050 och är förenlig med den europeiska gröna given.

1.2 Kommittén är oroad över att de planerade investeringarna för den rättvisa omställningen inte motsvarar kommissionens ambitiösa gröna giv, och anser att ytterligare resurser bör uppbringas genom en ökning av den fleråriga budgetramen, antingen genom att man inför nya egna medel eller genom att man ökar medlemsstaternas bidrag. EU bör visa en ambitionsnivå som motsvarar utmaningen med att bekämpa klimatförändringarna. Ett genomsnitt på 40 % av den totala budgeten (den fleråriga budgetramen 2021–2027) bör avsättas för detta mål.

1.3 EESK rekommenderar att man mer i detalj preciserar budgetramen för FRO, eftersom endast 30 miljarder euro är garanterade enligt förslaget och resten grundas på ett frivilligt beslut av medlemsstaterna. Kommittén är inte övertygad om att budgetramen bygger på en konservativ hållning och förutsättningarna.

1.4 Kommittén är medveten om att framgång med FRO (och hela investeringsplanen för ett hållbart Europa) förutsätter ett nytt slags partnerskap mellan den privata och den offentliga sektorn när det gäller finansiering och delat ansvar. Det behövs en ny pakt mellan den offentliga och den privata sektorn, inbegripet alla aktörer på det ekonomiska, sociala och miljörelaterade området, som fastställer finansieringen och delade ansvarsområden. Eftersom den europeiska gröna given har ett enormt finansiellt behov och EU:s gemensamma budgetkällor är tämligen begränsade, kommer den privata sektorns roll att vara betydande. Icke-statliga organisationer bör spela en avgörande roll när det handlar om att ge vägledning för användningen av FRO så att den till fullo inbegriper alla grupper i samhället, och detta går hand i hand med förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning och äldre personer.

1.5 EESK stöder helhetsgreppet, där hänsyn tas till de ekonomiska, sociala, industriella och tekniska dimensionerna av omställningen till en neutral ekonomi, med deltagande av lokala aktörer, arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer. Arbetsmarknadens parter bör involveras i utarbetandet och genomförandet av politiken och strategierna för en rättvis omställning. Fackföreningarna bör vara delaktiga i alla skeden av en rättvis omställning för att skydda arbetstagarnas intressen på olika nivåer.

1.6 EESK hoppas att arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer kommer att delta aktivt och på ett betydande sätt i dialogen mellan kommissionen och medlemsstaterna inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

1.7 Kommittén ställer sig positiv till att de territoriella planerna och de eventuella särskilda programmen ska följas upp av övervakningskommittéer med samma regler som de som fastställs i förordningen om gemensamma bestämmelser för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.

1.8 EESK rekommenderar att arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer fullt ut och på ett betydande sätt deltar i de territoriella planerna och de eventuella särskilda programmen inom FRO.

1.9 EESK välkomnar varmt flexibiliteten i reglerna för statligt stöd och de förväntade underförstådda konsekvenserna, som också bör avspegla den gröna givens betydelse, särskilt i kol- och koldioxidintensiva medlemsstater och regioner. Statligt stöd, och i synnerhet grönt statligt stöd, bör bidra till omställningen till en grönare och mer inkluderande ekonomi, med fortsatt och ännu större utrymme för användning av statligt stöd för att främja sysselsättningen bland dem som ofta är avskurna från den öppna arbetsmarknaden, t.ex. personer med funktionsnedsättning.

1.10 Eftersom hållbar utveckling och klimatåtgärder har en positiv inverkan på de offentliga utgifterna och undanröjer ett antal negativa externa effekter (hälsa, sanering, återuppbyggnad osv.) bör offentliga investeringar i miljöskydd och i samband med klimatförändringarna undantas från stabilitetspaktens begränsningar. Det är nu viktigare än någonsin med tanke på denna kris utan motstycke. Covid-19 kan ha stor inverkan på EU:s medborgare, deras hälsa och ekonomin i allmänhet.

1.11 Vid denna tidpunkt utgör covid-19-pandemin den första prioriteringen. Den undergräver vårt sociala och ekonomiska liv och påverkar även EU:s nuvarande och framtida finanspolitik. Samtidigt skapar den en aldrig tidigare skådad osäkerhet som skulle kunna leda till en kraftig förändring i inriktningen på och fördelningen av EU:s budget. I kommissionens senaste dokument föreslås och rekommenderas att man fördelar den återstående delen av EU:s tillgängliga budgetmedel för 2014–2020 främst för att mildra pandemins konsekvenser. EESK kommer att respektera alla rimliga ändringar i förhandlingarna om den kommande fleråriga budgetramen som skulle kunna bidra till att lösa denna dramatiska situation.

1.12 EESK stöder kommissionens förslag "Next Generation EU" som syftar till att stärka omställningsmekanismen som svar på krisen, och dess nya förslag till EU:s nästa långtidsbudget.

1.13 EESK välkomnar möjligheten för medlemsstaterna att inrätta ett särskilt program inom FRO. EESK respekterar och stöder regionernas viktiga roll i programplaneringen, förvaltningen och genomförandet av FRO i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Dessutom rekommenderar EESK att man beaktar de olika beredskapsnivåerna i medlemsstaterna och regionerna för omställningen till koldioxidneutralitet samt de olika möjligheterna till produktion av ren energi inom EU. Skillnaderna i inställning hos medborgarna i medlemsstaterna och regionerna när det gäller att aktivt bidra till klimatskyddet måste också beaktas.

1.14 EESK skulle varmt uppskatta om man offentliggjorde en förteckning över hållbara projekt i syfte att utbyta bästa praxis. Man bör också offentliggöra stödet från vissa förvaltningsmyndigheter för att bidra till investeringsvänliga villkor. Detta kommer att öka transparensen och minska risken för informationsasymmetrier.

1.15 EESK framhåller behovet av att säkerställa komplementariteten mellan de insatser som finansieras av FRO och de insatser som medfinansieras av InvestEU inom ramen för andra pelaren och av lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom ramen för tredje pelaren i mekanismen för en rättvis omställning.

1.16 EESK påminner om att man måste uppnå rätt balans mellan ekonomiska omstruktureringsåtgärder och åtgärder som syftar till skydd och omskolning av arbetstagare som påverkas av omställningsprocesserna.

1.17 Utbildningssystemet är nyckeln till att stödja omställningsprocesserna. EESK rekommenderar att man ökar resurserna för sammanhållningspolitiken i syfte att stärka och förnya systemet för högstadie- och gymnasie- samt högskoleutbildning genom riktad vetenskaplig och teknisk vägledning som är inriktad på de aktuella behoven.

1.18 EESK hoppas att en stor del av medlen från FRO kommer att användas för att generera de investeringar som arbetstagarna behöver i syfte att stödja övergången mellan anställningar. Man bör dock säkerställa balans mellan investeringar i omskolning av arbetstagare som övergår till nya former av grönare sysselsättning och att ge de personer i de grupper som påverkas som är nya på arbetsmarknaden de färdigheter som krävs för att de ska kunna utföra nya former av arbete. Särskild tonvikt bör läggas på att stödja sysselsättning för dem som befinner sig längst från arbetsmarknaden, såsom unga människor och personer med funktionsnedsättning.

2. Inledning

2.1 Europeiska kommissionen har lagt fram sin strategiska långsiktiga vision om en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi fram till 2050. Såsom anges i meddelandet om den europeiska gröna given föreslår kommissionen en mekanism för en rättvis omställning där de lag- och budgetförslag som redan lagts fram för 2021–2027 integreras. Mellan 2021 och 2027 kommer ett paket på 100 miljarder euro för hela mekanismen för en rättvis omställning att delas ut för att stödja och underlätta omställningen av verksamhet som orsakar skadliga utsläpp, en minskad förbrukning av fossilt kol, främjandet av energieffektivitet och omställningen till mindre förorenande teknik inom alla produktionssektorer. Fonden kommer att ha ett inledande anslag på 7,5 miljarder euro, som förväntas öka till ett planerat belopp på 100 miljarder euro genom nationell medfinansiering, den finansiella armen InvestEU och Europeiska investeringsbanken.

2.2 Mekanismen för en rättvis omställning består av tre pelare:

- En fond för en rättvis omställning som ska genomföras inom ramen för sammanhållningspolitiken. Fonden inrättas genom en särskild förordning som fastställer dess särskilda mål och geografiska omfattning, metoden för hur de finansiella resurserna ska fördelas och innehållet i de territoriella planer för en rättvis övergång som krävs för att stödja programplaneringen. Fonden kommer framför allt att ge regionerna bidrag för att stödja arbetstagare (till exempel genom att hjälpa dem att förvärva kunskaper och kompetens som kan användas på framtidens arbetsmarknad), små och medelstora företag, uppstarts företag och företagskuvöser som verkar för att skapa nya ekonomiska möjligheter i de berörda regionerna. Den kommer också att stödja investeringar i omställningen till ren energi, inbegripet investeringar i energieffektivitet.
- Ett särskilt program inom InvestEU för projekt för energi- och transportinfrastruktur, inklusive gasinfrastruktur och fjärrvärme, samt projekt för minskade koldioxidutsläpp.
- En lånefacilitet för den offentliga sektorn som ska genomföras av EIB för att tillhandahålla finansiella resurser till de lokala myndigheterna för de berörda regionerna. De finansiella medlen från EU:s budget skulle kunna kompletteras med en räntesubvention eller ett investeringsbidrag tillsammans med lån som beviljas av EIB.

2.3 Ytterligare offentliga och privata resurser kommer att göras tillgängliga och sektorsspecifika regler för statligt stöd planeras för att underlätta användningen av nationella medel för projekt som är förenliga med målen för en rättvis omställning.

2.4 Rådgivningsstöd och tekniskt stöd till regionerna kommer att vara en integrerad del av mekanismen för en rättvis omställning.

2.5 FRO kommer att omfattas av delad förvaltning och vara tillgänglig för alla medlemsstater. Vid tilldelningen kommer hänsyn att tas till omställningsproblemen i regionerna med de största koldioxidutsläppen och de sociala utmaningarna till följd av potentiella förluster av arbetstillfällen.

2.6 Medlemsstaterna kommer att komplettera Eruf- och ESF+-medlen med sina anslag från FRO. Dessa överföringar ska uppgå till minst en och en halv gång och högst tre gånger anslaget från FRO. Medlemsstaterna bör dock inte använda mer än 20 % av sina ursprungliga anslag från Eruf och ESF och måste motivera dessa kompletterande medel. Medlemsstaterna kommer också att bidra med egna medel.

2.7 Programplaneringen, inbegripet identifieringen av territorier, kommer att överenskommas mellan kommissionen och varje medlemsstat och vägledas av den europeiska planeringsterminen. Medlemsstaterna uppmanas att lägga fram sina territoriella planer som visar de stora dragen i omställningsprocessen fram till 2030. I detta sammanhang kommer de för varje territorium att fastställa de sociala och miljöekonomiska utmaningarna samt behoven av omskolning och miljösanering. Fonden kommer att inriktas på stöd till territorier som motsvarar Nuts 3-regioner.

2.8 Godkännandet av de territoriella planerna kommer att göra det möjligt att tillhandahålla stöd från FRO och genomföra mekanismerna för användning av InvestEU och EIB. De program som stöds på detta sätt kommer att bli föremål för en halvtidsöversyn på samma sätt som alla sammanhållningspolitiska program.

2.9 FRO kommer att komplettera de sammanhållningspolitiska fonderna. Detta innebär att förslaget till förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Europeiska havs- och fiskerifonden, Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering bör ändras för att lägga till FRO som en ny sammanhållningspolitisk fond.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK välkomnar EU:s långsiktiga-strategi för en minskning av växthusgasutsläppen och dess mål att göra Europeiska unionen till en klimatneutral ekonomi senast 2050. EESK gläder sig åt att det gröna målet är en av de viktigaste prioriteringarna i den framtida sammanhållningspolitiken, med anslag på minst 30 % av Europeiska regionala utvecklingsfonden och 37 % av Sammanhållningsfonden. EESK befarar dock att de planerade investeringarna för en rättvis omställning inte motsvarar kommissionens ambitiösa gröna giv. De finansiella medel som föreslås för tio år är vad som skulle krävas varje år för att på ett rättvist sätt uppnå klimatneutralitet senast 2050. EESK anser att de planerade utgifterna i den fleråriga budgetramen bör höjas. Om de ambitiösa målen i den gröna given verkligen ska uppnås, måste EU:s budget utökas, antingen genom att man inför nya egna medel eller genom att man ökar medlemsstaternas bidrag.

3.2 EESK uppskattar de ansträngningar som gjorts för att anpassa EU:s fleråriga budgetram 2021–2027 till behoven och utmaningarna på klimatområdet genom FRO och, i ett bredare sammanhang, genom hela investeringsplanen för ett hållbart Europa, där FRO utgör den största delen. FRO utgör visserligen det första konkreta steget för att hantera frågan ur ett finans- och investeringsperspektiv, men EESK noterar och betonar behovet av att i praktiken genomföra även de andra uppgifter som föreskrivs i överenskommelsen om den europeiska gröna given. Annars kommer FRO:s effektivitet att bli begränsad.

3.3 Såsom redan betonats i tidigare yttranden ⁽¹⁾ håller EESK med om att riktad finansiering, genom mekanismen för en rättvis omställning, bör tillhandahållas inom ramen för sammanhållningspolitiken. De finansiella medlen bör dock komma från lämpliga särskilda anslag för att undvika ytterligare minskningar av tillgången till sammanhållningspolitiska medel.

3.4 När det gäller ESF+ skulle en obligatorisk överföring kunna orsaka oavsiktliga intressekonflikter. Till exempel skulle frågor såsom huruvida man bör stödja personer som riskerar att drabbas av fattigdom eller industriarbetare som riskerar att förlora sitt arbete kunna uppstå. Sådana intressekonflikter skulle kunna ha en negativ inverkan på acceptansen för klimatpolitiken som helhet. Under alla omständigheter måste utvidgningen av tillämpningsområdet för ESF+ gå hand i hand med en ökning av resurserna.

3.5 Eftersom hållbar utveckling och klimatåtgärder har en positiv inverkan på de offentliga utgifterna och undanröjer ett antal negativa externa effekter (hälsa, sanering, återuppbyggnad osv.) bör offentliga investeringar i miljöskydd och i samband med klimatförändringarna undantas från stabilitetspaktens begränsningar. Det är nu viktigare än någonsin med tanke på denna kris utan motstycke. Covid-19 kan ha stor inverkan på EU:s medborgare, deras hälsa och ekonomin i allmänhet.

⁽¹⁾ Se EESK:s yttrande om "Förordningen om gemensamma bestämmelser 2021–2027" (EUT C 62, 15.2.2019, s. 83).

3.6 Kommittén är övertygad om att det finns många gemensamma intressen och mål mellan de olika lösningarna på pandemikrisen och utmaningarna i samband med den gröna given. Det verkar dock lämpligt att se över genomförandet av vissa mål i den gröna given, särskilt när det gäller tidsplanen för dem. Viss flexibilitet (jämförbar med den för de finanspolitiska reglerna och reglerna för statligt stöd) rekommenderas starkt.

3.7 Det går inte att föreställa sig stora investeringar i kampen mot klimatförändringar och i den ekologiska omställningen om underskottsbegränsningarna kvarstår. Detta innebär naturligtvis inte att det vanliga kravet på en stabilisering av de offentliga finanserna överges, men det innebär ett val mellan två alternativ: antingen vill vi verkligen vända den globala uppvärmningsprocessen och då måste vi finna enorma belopp att investera, eller så vill vi bara göra några korrigeringar för att ha ett rent samvete och hålla de offentliga finanserna i ordning.

3.8 För att göra omställningen ekonomiskt mer kraftfull och politiskt mer trovärdig anser EESK att åtgärder bör vidtas så snart som möjligt för att avskaffa systemet med direkta och indirekta subventioner för sektorn för fossila bränslen, som orsakar enorma miljömässiga, sociala och ekonomiska kostnader som skulle kunna utplåna de framsteg som görs med klimatåtgärder.

3.9 Genom att avveckla subventioneringen av fossil energi och främja en framväxande sektor såsom förnybara energikällor samt skapa lika villkor kommer förnybara energikällor att gynna konsumenterna i fråga om överkomliga priser, ekonomiskt välstånd och klimatomfattig hållbarhet.

3.10 Mekanismen för en rättvis omställning utgör en balanserad symbios mellan subventioner och finansiella instrument, mellan en samordnad och en centralt förvaltd strategi. Det behövs en ny pakt mellan den offentliga och den privata sektorn, inbegripet alla aktörer på det ekonomiska, sociala och miljörelaterade området, som fastställer finansieringen och delade ansvarsområden. Den kommer dock att kräva ny förvaltnings- och styrningskapacitet för att kunna tillämpas på ett effektivt sätt. Kommittén ställer sig positiv till att kommissionen kommer att bistå de offentliga myndigheterna och de ansvariga för hållbara projekt under alla faser av projekten, från planering till genomförande.

3.11 För att detta ska bli framgångsrikt är det avgörande att uppmuntra privat kapital att ingå i systemet. Det kommer att bli nödvändigt att skapa ett nytt partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn, på grundval av principen om resultat som alla vinner på.

3.12 EESK stöder helhetsgreppet, där hänsyn tas till de ekonomiska, sociala, industriella och tekniska dimensionerna av omställningen till en neutral ekonomi, med deltagande av lokala aktörer, arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer. Hållbar utveckling måste hanteras på ett enhetligt sätt inom alla politikområden, med sikte på en modell för konvergens mellan medlemsstaterna. EESK rekommenderar att man ser till att alla berörda parter på alla nivåer faktiskt deltar och att inverkan på sysselsättningen av den förändrade ekonomiska modellen bemöts och hanteras genom en social dialog som kopplar samman den nationella och den europeiska nivån.

3.13 EESK anser att omställningen till en koldioxidneutral ekonomi också förutsätter investeringar i tillgängliga och hållbara offentliga kollektivtrafiksystem och byggda miljöer. Tillsammans med Europeiska regionala utvecklingsfonden bör Fonden för en rättvis omställning användas för att främja koldioxidneutralitet genom investeringar på dessa områden på ett sätt som säkerställer att de kan användas av alla delar av samhället och är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning och för äldre personer.

3.14 EESK anser att en socialt rättvis omställning är avgörande för att vinna arbetstagarnas, företagens och det civila samhällets stöd och för att genomföra de stora ekonomiska förändringar som behövs för att rädda planeten från klimatförändringarna. Slutet på den fossilberoende tidsåldern i Europa måste gå hand i hand med de investeringar som krävs för att säkerställa att arbetstagarna är skyddade, att nya arbetstillfällen skapas och att stöd ges för lokal utveckling. Hur omställningen ska gå till måste förhandlas med arbetsmarknadens parter och civilsamhällets organisationer med öppenhet och välfungerande kommunikationsstrategier som grund.

3.15 EESK påminner om att man måste uppnå rätt balans mellan ekonomiska omstruktureringsåtgärder och åtgärder som syftar till skydd och omskolning av arbetstagare som påverkas av omställningsprocesserna. Man bör också säkerställa balans mellan investeringar i omskolning av arbetstagare som övergår till nya former av grönare sysselsättning och att ge de personer i de grupper som påverkas som är nya på arbetsmarknaden de färdigheter som krävs för att de ska kunna utföra nya former av arbete. Särskild tonvikt bör läggas på att stödja sysselsättning för dem som befinner sig längst från arbetsmarknaden, såsom unga människor och personer med funktionsnedsättning.

3.16 Kommittén ställer sig positiv till att FRO riktar in sig på lösningar för att ta itu med konsekvenserna av nedgången inom kolindustrin och för att tillgodose behovet av stöd till tunga sektorer inom tillverkningsindustrin så att de kan fortsätta sin verksamhet på ett hållbart sätt samt för att tillgodose behovet av att hantera den tillhörande sociala inverkan. EESK påpekar dock att fonden inte bör begränsas till att finansiera processer för minskade koldioxidutsläpp. EESK hoppas att en del av medlen från FRO kommer att användas för att generera de investeringar som de arbetstagare och de samhällen som berörs av värdekedjan för processer för minskade koldioxidutsläpp behöver i syfte att stödja övergången mellan anställningar.

3.17 Utbildningssystemet är nyckeln till att stödja omställningsprocesserna. EESK rekommenderar att man ökar resurserna för att stärka och förnya systemet för högstadie- och gymnasie- samt högskoleutbildning genom riktad vetenskaplig och teknisk vägledning som är inriktad på de aktuella behoven, med hjälp av alla tillgängliga medel från sammanhållningspolitiken.

3.18 EESK stöder beslutet att främja och stödja innovativa och hållbara patent och uppstarts företag. Stödet till företag som ägnar sig åt ansvarsfull och hållbar verksamhet och som utvecklar ekologiska lösningar för samhällets välbefinnande måste uppmuntras.

3.19 Programplaneringen av medlen från FRO kommer att ha ett nära samband med ramen för den europeiska planeringsterminen, såsom redan föreskrivs i förordningarna för de sammanhållningspolitiska fonderna 2021–2027. Kommittén är övertygad om att EU:s ram för ekonomisk styrning, utöver den övervakning som planeras inom ramen för reglerna för sammanhållningspolitiken, kommer att användas för att övervaka genomförandet av FRO i medlemsstaterna genom den årliga strukturerade dialogen mellan medlemsstaterna och kommissionen. EESK hoppas därför att arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer kommer att delta aktivt och på ett betydande sätt i denna dialog mellan kommissionen och medlemsstaterna.

3.20 Kommittén ställer sig positiv till att FRO ska programplaneras genom en eller flera territoriella planer för en rättvis omställning som visar de stora dragen i omställningsprocessen fram till 2030, i överensstämmelse med de nationella energi- och klimatplanerna och omställningen till en klimatneutral ekonomi. EESK stöder möjligheten för medlemsstaterna att inrätta ett särskilt program inom FRO.

3.21 EESK rekommenderar att arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer fullt ut och på ett betydande sätt deltar i de territoriella planerna och de eventuella särskilda programmen inom FRO.

3.22 Kommittén ställer sig positiv till att de territoriella planerna och de eventuella särskilda programmen ska följas upp av övervakningskommittéer med samma regler som de som fastställs i förordningen om gemensamma bestämmelser för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Kommittén är övertygad om att det vore lämpligt att mer exakt fastställa budgetramen inte bara för FRO, utan för hela mekanismen för en rättvis omställning och investeringsplanen för ett hållbart Europa. EESK tillägger att mobiliseringen av större resurser än 30 miljarder euro inte är garanterad (därför att överföringar större än 1,5 gånger FRO-tilldelningen inte är obligatoriska). Många frågor kvarstår också beträffande den särskilda ordningen inom InvestEU-programmet och EIB:s lånefacilitet för den offentliga sektorn.

4.2 Kommittén befarar att beslutet att under tio år avsätta ca 1 000 miljarder euro för den ekologiska omställningen, bland annat genom att mobilisera offentliga och privata investeringar genom att använda InvestEU, skulle kunna beröva andra sektorer som drog nytta av denna fond resurser. Därför framhåller EESK behovet av att säkerställa en stark komplementaritet mellan de insatser som finansieras av FRO och de insatser som medfinansieras av InvestEU inom ramen för andra pelaren och av lånefaciliteten för den offentliga sektorn inom ramen för tredje pelaren i mekanismen för en rättvis omställning.

4.3 Målen i den gröna given kommer också att stödjas med medel från den gemensamma jordbrukspolitiken, som kommer att avsätta 40 % av sitt totala anslag till de klimatrelaterade målen. I detta avseende kommer det att vara viktigt att behålla de nationella regeringarnas och EU-institutionernas åtagande att investera i sammanhållning som tidigare.

4.4 EESK uppskattar mycket starkt de föreslagna förfaranden för en mer flexibel tolkning av reglerna för statligt stöd och en ständig förenkling som föreslås av kommissionen som en del av den bredare politiska ramen i meddelandet om investeringsplanen för ett hållbart Europa. Det behövs olika regler för att skapa utrymme för investeringar som ska leda till ny tillväxt.

4.5 EESK förstår uppsättningen av väl kvantifierade kriterier för berättigande till stöd från FRO och ställer sig bakom dem.

4.6 Grönt statligt stöd:

- Tillämpa gröna villkor för statligt stöd för företag inom sektorer med stort koldioxidavtryck och/eller materiellt fotavtryck.
- Tillämpa liknande gröna villkor för nya och förlängda banklån (med eller utan statlig garanti) för dessa sektorer.
- Neka statligt stöd till företag och sektorer som inte kan eller vill anta koldioxidsnåla och cirkulära teknikformer, och omskola deras arbetstagare för ny anställning.
- Påskynda planeringsförfarandena för förnybar energi, offentlig transport samt cirkulära byggnadsprojekt och infrastrukturer. Företag kämpar för att överleva och behöver få statligt stöd snabbt.

För att minska den initiala administrativa bördan kan myndigheterna välja att tillämpa ett enklare grönt test när de beviljar det statliga stödet, i kombination med ett hårdare test i ett senare skede. Om ett företag bryter mot de överenskomna gröna villkoren måste det statliga stödet återbetalas helt eller delvis, beroende på överträdelsens allvarlighetsgrad. Det föreslås också att man inriktar sig på viktiga sektorer som är koldioxid- och materialintensiva för att minimera byråkratin (?).

4.7 EESK välkomnar också angivandet av de områden där medel från FRO kan tilldelas och de områden där finansiella medel från fonden inte kan beviljas. Tilldelningsmetoden bidrar till att säkerställa att medlen i tillräckligt hög grad koncentreras till de medlemsstater som måste hantera de mest krävande utmaningarna, samtidigt som alla medlemsstater ges betydande stöd. I synnerhet kommer de medlemsstater vars BNI per capita ligger under 90 % av EU-genomsnittet att få ca två tredjedelar av medlen från FRO.

4.8 Med tanke på omständigheterna rekommenderar EESK att man ger större utrymme åt andra enheter än små och medelstora företag, eftersom de främsta gruvföretag och företag inom den tunga industrin som påverkas av klimatåtgärderna tenderar att vara stora företag. Dessutom tillhandahåller framför allt dessa företag ofta ett stort antal anständiga arbetstillfällen, och de är avgörande för regionernas ekonomiska välbefinnande. Att förebygga arbetslöshet bör bli ett centralt mål i de territoriella planerna. Detta bör inte bara handla om att hjälpa nuvarande arbetstagare i omställningen till nya former av sysselsättning utan också om att hjälpa unga människor och personer som är avskurna från den öppna arbetsmarknaden, t.ex. personer med funktionsnedsättning, att finna arbete i dessa framväxande sektorer.

4.9 EESK uppskattar de nya möjligheter som öppnas för de lokala och regionala myndigheterna att ta direkt ansvar för att förvalta projekt och konkret genomföra en platsbaserad strategi, eftersom de grundläggande enheterna för de territoriella planerna för en rättvis omställning är Nuts 3-regionerna.

4.10 Arbetsmarknadens parter och de icke-statliga organisationer som är verksamma på området bör delta i utarbetandet och genomförandet av politiska åtgärder och strategier för en ambitiös utsläppsminskning i syfte att säkerställa en rättvis omställning som tryggar anständiga arbetstillfällen och skapar balans mellan rena energisystem och arbetstillfällenas hållbarhet. Fackföreningarna bör vara delaktiga i alla skeden av en rättvis omställning för att skydda arbetstagarnas intressen på olika nivåer.

(?) Följande sektorer har relativt stort koldioxidavtryck och materiellt fotavtryck: 1) Transport: väg-, luft- och vattentransport drivs främst med fossila bränslen; 2) Tillverkning: många tillverkare använder fortfarande energi- och materialintensiva teknikformer; 3) Byggindustri: många byggföretag använder fortfarande energiintensiva material som inte kan återvinnas, såsom cement; 4) Energi: omställningen från fossila bränslen till förnybar energi sker mycket gradvist.

4.11 För att uppnå planerade resultat är kommissionens strategi när det gäller territoriernas stödberättigande restriktiv eftersom finansiella medel endast kan tilldelas länder som tillämpar och lägger fram planer för en rättvis omställning. EESK uppmanar därför alla medlemsstater att förbereda sina planer så fort som möjligt, så att många arbetstagare i Europa i de regioner som anges i planerna kan få stöd.

4.12 EESK välkomnar anpassningen av förordningen om gemensamma bestämmelser för att skapa en klar och tydlig rättslig grund för EU:s framtida sammanhållningspolitik och dess klimatinriktning.

4.13 Med tanke på den stora osäkerheten kring omställningens inverkan på sysselsättningen och dess möjliga geografiska fördelning, konstaterar EESK att det skulle ha varit bättre att inte ha någon geografisk förhandstilldelning av medlen från FRO. En annan viktig fråga är styrningen av fonden. Det anförtros helt och hållet de nationella regeringarna att fastställa de stödberättigade områdena och fördela medlen mellan dem. Med tanke på avsaknaden av regionala anslag finns det en risk för att detta kan leda till obalanser i fördelningen av finansiella medel på regional och lokal nivå och till att områden som är mindre sårbara för de negativa konsekvenserna av klimatförändringsmålen inte får några resurser.

4.14 EESK noterar att ambitionen att förlita sig på InvestEU och EIB för att mobilisera 45 miljarder euro respektive 25–30 miljarder euro måste övervakas noga för att inte problemen med Efsi-investeringarna ska upprepas^(?). Man måste se till att dessa investeringar ligger helt i linje med Parisavtalet och att EU:s mål för Europa till den första klimatneutrala kontinenten.

4.15 EESK stöder kommissionens förslag "Next Generation EU" som syftar till att stärka omställningsmekanismen som svar på krisen, och dess nya förslag till EU:s nästa långtidsbudget. EESK hoppas att den totala budgeten för fonden för en rättvis omställning har ökat till 40 miljarder euro och att ordningen för en riktig omställning inom InvestEU stärks. EESK ställer sig också bakom kommissionens förslag om ett lån till den offentliga sektorn, som kommer att mobilisera 25–30 miljarder euro. På så sätt kommer mekanismen för en riktig omställning att kunna mobilisera minst 150 miljarder euro i offentliga och privata investeringar.

4.16 Att bevara en ambitiös budget för sammanhållningspolitiken efter 2020 måste förbli den främsta prioriteringen i kampen mot klimatförändringarna på regional nivå. Med andra ord bör inrättandet av en ytterligare fond inte användas som en förevändning för att motivera ytterligare nedskärningar i anslagen för sammanhållningspolitiken under förhandlingarna om den fleråriga budgetramen.

4.17 EESK hyser vissa tvivel beträffande programplaneringsprocessen, eftersom man fortfarande måste anta lagtexten och ändra förordningen om gemensamma bestämmelser. Kommissionen förväntar sig att de territoriella planerna kommer att godkännas under andra halvåret 2020 och att programmen inom FRO kommer att antas under 2021. Detta skulle kunna leda till förseningar i genomförandet av vissa sammanhållningspolitiska program.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

(?) Revisionsrättens särskilda rapport nr 03/2019. I vissa fall ersatte Efsi-stödet bara annan EIB- eller EU-finansiering, och en del av de finansiella medlen gick till projekt som kunde ha använt andra offentliga eller privata finansieringskällor. I slutändan var uppskattningarna av de ytterligare investeringar som mobiliserats av Efsi ibland för höga och det mesta av investeringarna gick till ett fåtal större EU-15-medlemsstater med väletablerade nationella utvecklingsbanker.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Investeringsplanen för ett hållbart Europa – Investeringsplanen inom den gröna given

(COM(2020) 21 final)

(2020/C 311/09)

Föredragande: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Medföredragande: **Petr ZAHRADNÍK**

Remiss	Europeiska kommissionen, 6.2.2020
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande av sektionen	13.5.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	220/1/8

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 I nuläget är coronaviruspandemin Europas främsta prioritering, som handlar om att hantera en osäkerhet som skulle kunna leda till en genomgripande förändring av inriktningen på och tilldelningen av EU:s budget. EESK rekommenderar starkt att nästa fleråriga budgetram ska förstärkas och att taket för budgetutgifterna tillfälligt ska till höjas till 2 %, vilket skulle sörja för nödvändiga finanspolitiska medel och skulle kunna stödja utfärdandet av gemenskapsobligationer som ett led i en kraftfull återhämtningsplan.

1.2 Kommittén välkomnar att Eurogruppen⁽¹⁾ nyligen enades om att tillhandahålla 540 miljarder euro i stöd till arbetstagar, företag och medlemsstater och samtidigt öppnade för ökad flexibilitet i EU:s regler om budgetpakten.

1.3 Europeiska rådet bör nå en överenskommelse om återhämtningsfonden⁽²⁾ och den fleråriga budgetramen före sommaruppehållet, i enlighet med kommissionens förslag av den 27 maj, för att bana väg för Europas ekonomiska återhämtning samt stärka de gröna och digitala omställningarna i den europeiska gröna given.

1.4 Kommittén lovordar också de snabba och samordnade solidaritetsåtgärderna från alla berörda EU-institutioner⁽³⁾.

1.5 Coronavirusutbrottet kommer att få en djup och negativ inverkan på uppnåendet av målen för hållbar utveckling och målen i den europeiska gröna given. EESK insisterar därför på att detta akuta hot måste bemötas snarast möjligt så att vi utan onödigt dröjsmål kan fokusera våra återhämtningsinsatser på målen för hållbar utveckling och den gröna given.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/04/09/report-on-the-comprehensive-economic-policy-response-to-the-covid-19-pandemic>

⁽²⁾ NextGenerationEU på 750 miljarder euro.

⁽³⁾ I synnerhet Europeiska kommissionens förslag om att optimera användningen av den nuvarande budgeten på ett heltäckande, tillgängligt och flexibelt sätt, närmare bestämt genom EU:s solidaritetsfond, investeringsinitiativet mot effekter av coronaviruset (paketen I & II) och återaktiveringen av instrumentet för krisstöd (ESI), tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krisituation (SURE), Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead); Europeiska centralbankens stödprogram föranlett av pandemin (PEPP), som utvidgar godtagbara tillgångar och lättar på bankgarantier; tillsynsmyndigheternas uppgift att snabbt behandla de lagstadgade finansiella kraven; Europeiska investeringsbankens (EIB) initiativ för att skapa en Europaomfattande garantifond med inriktning på små och medelstora företag; krishanteringsinitiativet från Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT).

1.6 Utöver de tillfälliga solidaritetsåtgärderna efterlyser EESK ett återställande av Europeiska investeringsstabiliseringsfunktionen (EISF) samt ett omedelbart genomförande av budgetinstrumentet för konvergens och konkurrenskraft (Bicc), med ett ökat anslag i den fleråriga budgetramen 2021–2027.

1.7 Det behövs en ny grön och social pakt för att föra samman medborgarna i all deras mångfald, med de nationella, regionala och lokala myndigheterna, arbetsmarknadens parter, det organiserade civila samhället och näringslivet i nära samarbete med EU:s institutioner och rådgivande organ.

1.8 Investeringsplanen för ett hållbart Europa är den första övergripande politiska åtgärden för att uppnå mycket ambitiösa mål om koldioxidneutralitet senast 2050 i linje med EU:s gröna giv.

1.9 EESK välkomnar den gröna givens ambitioner, men beklagar bristen på konsekvens med dess budgetanslag i den kommande fleråriga budgetramen, vilket ligger långt under de 1,3 % av medlemsstaternas BNI som Europaparlamentet och EESK begärt för att se till att varje specifik åtgärd kan nå sin fulla räckvidd utan att andra får stryka på foten.

1.10 EESK uttrycker också sina tvivel beträffande ändamålsenligheten i att integrera klimatåtgärder i alla EU-program, och uppmanar medlemsstaterna att involvera det civila samhällets organisationer i arbetet med att driva på för klimatsäkrade EU-utgifter. Miljö- och medborgarrättsgrupper kan bland annat delta i viktiga åtgärder inom ramen för de nationella energi- och klimatplanerna och de nationella reformprogrammen.

1.11 EESK välkomnar mekanismen för en rättvis omställning, men beklagar att budgetanslagen för Fonden för en rättvis omställning är uppenbart otillräckliga (7,5 miljarder euro för att uppnå finansiering på 100 miljarder euro). Detta måste kompenseras med överföringar från Eruf/ESF+ och medlemsstaternas medfinansiering, liksom vad som man hoppas kommer att bli stora privata investeringar och lånefaciliteten för offentlig sektor tillsammans med EIB.

1.12 För framgång här krävs allianser (FN:s mål för hållbar utveckling nr 17 *partnerskap för målen*) mellan den privata och den offentliga sektorn när det gäller finansiering och delat ansvar, vilket marknadsuppgången för gröna obligationer visar.

1.13 EESK stöder helhetsstrategin och välkomnar helhjärtat incitamenten för offentliga och privata investeringar samt offentlig och privat finansiering, särskilt för miljöanpassad offentlig upphandling och det förväntade stödet genom mer flexibla regler för statligt stöd.

1.14 EESK stöder också förbättringen av EU:s finanspolitiska styrning med tanke på hållbarhetsriskerna, med lärdomar från granskningen av bästa praxis för grön budgetering och finanspolitiska planer. Dessutom behövs en lämplig skattebehandling av gräsrotsfinansierare och givare för att komplettera stimulanspolitiken.

1.15 EU:s ekonomiska och monetära union (reform av ESM-fördraget, hand i hand med Bicc och det europeiska insättningsgarantisystemet) måste också fullbordas för att en effektiv och integrerad kapitalmarknadsunion och bankunion som omfattar alla medlemsstater och är inriktad på ytterligare harmonisering ska kunna utvecklas.

1.16 EESK efterlyser en förbättrad europeisk planeringstermin kopplad till den gröna giv genom att målen för hållbar utveckling sätts i centrum för EU:s beslutsfattande, liksom en mer heltäckande EU-taxonomi som omfattar den sociala dimensionen.

1.17 EESK anser att både den offentliga och den privata sektorn bör använda samma standarder, inte bara när det gäller taxonomin utan även när det gäller redovisning av icke-finansiell information. EESK välkomnar nästa översyn av direktivet om icke-finansiell rapportering, som måste vara tillräckligt djupgående för att uppmuntra företagen att inse sin verkliga inverkan. Detta bör kopplas till genomförandet av standardiserade miljöklausuler och sociala klausuler i samband med offentlig upphandling.

1.18 EESK efterlyser en fördjupad och förbättrad användning av offentliga statistikällor, genom att stärka Eurostats och de offentliga registrens roll så att de kan tillhandahålla tillförlitliga uppgifter om resultat "ur ett hållbarhetsperspektiv".

1.19 EESK understryker vikten av att ge alla potentiella användare korrekt och lättillgänglig information för att ytterligare underlätta skräddarsytt rådgivningsstöd och tekniskt bistånd. Ingen bör lämnas på efterkälken!

1.20 Rätt kompetens för gröna jobb är en förutsättning för den faktiska omställningen till en grönare och rättvis ekonomi. EESK förespråkar tydliga strategier för kompetensprognoser och yrkesutbildning med tillhörande färdplaner för att se till att arbetskraften kan och kommer att kunna möta de framtida behoven inom alla sektorer.

1.21 EESK föreslår att EU:s medlemsstater ska förbättra programmen för finansiell utbildning genom att inkludera hållbar finansiering, och uppmuntra offentliga förvaltningar på alla nivåer att införa skatteincitament för företag och individer som investerar i gröna initiativ med social inverkan.

2. Bakgrund

2.1 Investeringsplanen inom den gröna given, även känd som investeringsplanen för ett hållbart Europa, utgör det första konkreta politiska svaret för att tillgodose mycket ambitiösa mål om koldioxidneutralitet i enlighet med den europeiska gröna given. Som sådan utgör den investeringspelaren i den europeiska gröna given, med ett förväntat kompletterande investeringsanslag på 260 miljarder euro per år fram till 2030, omkring 1,5 % av BNP 2018 i form av extra årliga investeringar enbart i energi- och transportsystemet och tillhörande infrastruktur mellan 2020 och 2030.

2.2 För att detta koncept ska bli framgångsrikt är det ytterst viktigt att källor till privat kapital inbegrips i det. Detta koncept utgör nämligen ett nytt slags socialt kontrakt mellan den privata och den offentliga sektorn för att finansiera projekt av högsta vikt som gynnar allmänintresset.

2.3 I den fleråriga budgetramen 2021–2027 fastställs ett övergripande mål på 25 % för integrering av klimatåtgärder i alla EU-program. Man får inte förlora fart när man rör sig mot ett verkligt och djupgående genomförande av den europeiska gröna given, som måste ta itu med denna enorma utmaning för planeten med politisk ambition och en hög nivå av teknisk effektivitet. Den europeiska gröna given kan förstås som ryggraden i det framtida ekonomiska paradigmet i EU, och kan bli startskottet för en grundläggande förändring och bli en vändpunkt. Den skulle kunna bli en symbol för gemensamt europeiskt mervärde och EU:s globala ledarskap.

2.4 Finansiella resurser och lämpliga instrument måste sättas samman och samordnas med medlemsstaterna, deras regioner och deras städer, och även omfatta den internationella miljön. I detta syfte omfattar färdplanen för den gröna given nyckelåtgärder för klimat, energi, mobilitet, en industristrategi för en ren och cirkulär ekonomi, jordbrukspolitik, biologisk mångfald och digitalisering, med integrering av hållbarhet genom en investeringsplan inom den gröna given och en förnyad strategi för hållbar finansiering. Detta är en grundläggande del av mekanismen, som syftar till att mobilisera en biljon euro i privata och offentliga hållbara investeringar fram till 2030 och även beakta de efterföljande sociala konsekvenserna.

2.5 Mekanismen för en rättvis omställning, som omfattar en fond för en rättvis omställning⁽⁴⁾ som tillkommer utöver kommissionens förslag till nästa fleråriga budgetram, har som mål att mobilisera 100 miljarder euro i investeringar under perioden 2021–2027. Den bör bidra till att mildra de socioekonomiska, arbetsrelaterade och miljömässiga konsekvenserna av omställningen till klimatneutralitet i unionen på regional nivå.

2.6 Med sikte på EU:s omställning till klimatneutralitet kommer också innovations- och moderniseringsfonderna att finansieras genom en del av intäkterna från utsläppsrätter (minst 25 miljarder euro under det kommande tio åren). Moderniseringsfonden kommer dock endast att omfatta tio medlemsstater.

⁽⁴⁾ COM(2020) 22 final

3. Allmänna kommentarer

3.1 Europa genomgår för närvarande en hälsokris och en ekonomisk kris till följd av coronaviruspandemin. Båda kriser måste hanteras på ett samordnat sätt av alla EU-institutioner under den tid som krävs.

3.2 EESK välkomnar de betydande resurser som ställts till förfogande för att hantera hälsokrisen och den ekonomiska krisen och som hjälper medlemsstaterna att stärka resurser avsedda för investeringar, garantera företagens likviditet⁽⁵⁾, bevara arbetstillfällena och skydda arbetslösa. Dessa relevanta åtgärder bör följas av ett godkännande av det europeiska systemet för arbetslöshetsåterförsäkring.

3.3 De 20 miljoner företagen i Europa är avgörande för framgång på detta område, men de mobiliserade investeringarnas omfattning måste stå i proportion till utmaningarnas omfattning. Det är i detta avseende oerhört viktigt att medlemsstaterna och EU:s institutioner är redo att överbrygga sina motsättningar.

3.4 Under tiden bör EU-finansieringen struktureras så att dubbelarbete och överlappning undviks, för att avspegla kommissionens förslag⁽⁶⁾.

3.5 EESK betvivlar att kommissionens förslag om den fleråriga budgetramen 2021–2027 verkligen har kapacitet att tillgodose behoven i investeringsplanen inom den gröna given. Efter att ha konstaterat att "ytterligare investeringar" på 2,6 biljoner euro behövs fram till 2030, är de 1 biljon euro som eftersträvas i planen långt ifrån att uppnå detta mål. Den bristande exaktheten beträffande vissa av de planerade mekanismerna och programmen gör det svårt att känna till dess verkliga omfattning.

3.6 EESK rekommenderar att mer detaljerade uppgifter lämnas om den finansiella ramen för investeringsplanen för ett hållbart Europa. Till exempel är alla de tre huvudpelarna i mekanismen för en rättvis omställning beroende av mycket ambitiösa krav, nämligen själva Fonden för en rättvis omställning samt den förväntade hävstångseffekten för det EIB-baserade instrumentet för den offentliga sektorn.

3.7 EESK efterlyser en mer ingående beskrivning av det särskilda arrangemang beträffande den gröna given som föreslås för InvestEU-programmet.

3.8 EESK uppskattar stort skapandet av ytterligare förutsättningar och förenkling för mer robusta privata investeringar, särskilt för gröna obligationer. Empiriska analyser visar tydligt att obligationerna de senaste åren verkligen har blivit grönare. Användningen av gröna obligationer stärker emittentens anseende (medvetenhet om klimatfrågor och ett engagemang för hållbarhet). Gröna obligationer har blivit populära bland många olika investerare – både inhemska och internationella samt ESG-investerare (miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning). Dessutom visar stora investeringsbanker ett intresse för ökade emissioner av gröna obligationer och bidrar på detta sätt till att bredda det gröna tänkesättet.

3.9 EESK välkomnar en flexibel uppsättning regler för statligt stöd beträffande investeringar på grund av deras bidrag till uppnåendet av målen för den gröna given, och förespråkar att de små och medelstora företagen ska ges större utrymme att kunna ställa om sig till cirkulära företag. Under återhämtningen efter coronaviruskrisen bör EU också överväga att införa ett tillfälligt verktyg i form av en "social och grön gyllene regel", enligt vilken investeringar som är direkt inriktade på att begränsa effekterna av klimatförändringarna och minska de sociala orättvisorna och fattigdomen (som man till stor del ännu inte har tagit itu med sedan finanskrisen) undantas från de finanspolitiska reglerna. Detta skulle stimulera välbehövliga investeringar under den ekonomiska återhämtningen efter covid-19 och samtidigt bidra till att ta itu med både klimatförändringarnas effekter och den sociala sammanhållningen i EU.

3.10 Kommissionens åtagande att eftersträva grön finansiering och gröna investeringar och samtidigt säkerställa en rättvis omställning för de sektorer och regioner som påverkas bör göra att alla typer av företag kan dra nytta av den, och bör uppmuntras och användas som en möjlighet för de lokala myndigheterna att delta i lokalsamhällesinitiativ såsom kooperativ för förnybar energi.

⁽⁵⁾ Justeringar i tillsynsreglerna för banker för att maximera kreditinstitutens kapacitet att bevilja krediter och absorbera förluster samtidigt som deras fortsatta motståndskraft säkerställs.

⁽⁶⁾ EESK:s yttrande av den 19 september 2018 "Den fleråriga budgetramen för perioden efter 2020" (EUT C 440, 6.12.2018, s. 106).

3.11 Miljöambitionen i färdplanen för den europeiska gröna given att få EU:s tredje partner att agera genom att se till att åtgärderna är jämförbara bör ta formen av en koalition av länder för klimatet som, i enlighet med rekommendationerna från Nobelpristagarna Tirole (2017) och Nordhaus (2018), klassificerar länder efter de växthusgaser som de släpper ut, i syfte att få Världshandelsorganisationen (WTO) att förorda en koldioxidtull. En mekanism för lägsta pris för koldioxid skulle kunna införas, antingen genom EU:s system för handel med utsläppsrätter eller genom energiskattedirektivet, som kommer att ses över inom ramen för den europeiska gröna given.

4. Särskilda kommentarer

4.1 Säkerställa budgeteffektiviteten

4.1.1 I anslutning till kampen mot covid-19-pandemin uppskattar EESK alla föreslagna åtgärder för att tillhanda likviditetsstöd till sektorer och företag genom EIB:s garantiinstrument, vilket också skulle kunna främja dess omvandling till EU:s klimatbank.

4.1.2 En av de viktigaste lärdomarna från den extraordinära mänskliga och ekonomiska kris som orsakats av coronaviruspandemin är att det behövs en förstärkt europeisk investeringsstabiliseringsfunktion (EISF) som kan reagera på varje lands specifika utmaningar med tillräckliga offentliga investeringar. Det behövs också åtgärder för att hjälpa medlemsstaterna att förbättra användningen av sina skattesystem och offentliga politiska incitament ⁽⁷⁾ för att blåsa nytt liv i sina ekonomier.

4.1.3 EESK påpekar också att den planerade reformen av fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen bör gå hand i hand med Bicc och det europeiska insättningsgarantisystemet. Betydande insatser har redan gjorts i fråga om riskminskning i banksektorn (minskning av nödlidande lån, höjning av minimikraven för kapitalbas och kvalificerade skulder, insolvensordning osv.).

4.1.4 EESK ställer sig helhjärtat bakom Europeiska investeringsbankens (EIB) roll som unionens klimatbank och håller med om vikten av samarbete med andra finansinstitut. Enligt proportionalitetsprincipen är det nödvändigt att säkerställa tillräcklig likviditet för alla potentiella banker som skulle kunna delta i transaktioner som rör den gröna given.

4.2 Optimera resultaten av de planerade instrumenten och verktygen för att omfokusera den europeiska planeringsterminen genom att sätta målen för hållbar utveckling i centrum för EU:s beslutsfattande och åtgärder

4.2.1 Det finns ett behov av en sund och mer ambitiös taxonomi för hållbar verksamhet, som omfattar sociala aspekter och skapar av synergier och konfluens med FN:s framsteg genom en ordentlig integrering av målen för hållbar utveckling i den europeiska planeringsterminen. Beslut om hur EU:s återhämtningsfonder ska användas bör vägledas av en EU-omfattande taxonomi för grön finansiering, som har till syfte att belöna investeringar i ren teknik.

4.2.2 EESK efterlyser en fördjupad och förbättrad användning av offentliga statistikällor, genom att stärka Eurostats roll när det gäller att tillhandahålla tillförlitliga uppgifter om resultat "ur ett hållbarhetsperspektiv". Kopplingen till FN:s resultatindikatorer för målen för hållbar utveckling och EIB:s bestämmelser bör stärkas.

4.2.3 Det behövs tekniska lösningar för att uppnå "granularitet" hos data av olika härkomst (upp till geospatial lokalisering) och för att utveckla jämförbarheten mellan länder. Samtidigt skulle en översyn av direktivet om icke-finansiell information (2014/95/EU) kunna bidra till redovisning av standardiserad information av god kvalitet som är mer komplett, relevant och jämförbar tack vare en harmoniserad metod ⁽⁸⁾, med beaktande av rekommendationerna från arbetsgruppen för klimatrelaterade finansiella informationskrav (TCFD).

⁽⁷⁾ För att hantera positiva externa effekter.

⁽⁸⁾ EESK:s yttrande av den 17 oktober 2018 om kommissionens meddelande "Handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt" (EUT C 62, 15.2.2019, s. 73).

4.2.3.1 Redovisningen av icke-finansiell information bör vara öppen för små och medelstora företag genom att man ger tekniskt bistånd till insamling av lättillgängliga viktiga uppgifter (som underlag till nyckeltal för verksamheten⁽⁹⁾).

4.2.4 En dynamisk taxonomi för hållbar verksamhet: marknadsmetoder som åtföljer starka effektindikatorer bör värderas och integreras. EESK betonar vikten av marknadstest när lämpliga projekt väljs ut⁽¹⁰⁾.

4.2.4.1 EESK understryker att det är absolut nödvändigt att använda sig av mer precisa metoder när sådana finns, i syfte att utveckla värderingssystem på grundval av tillförlitlig information från företagen för att uppfylla alla finansiella produktstandarder (märkningar, gröna obligationer och riktmärken för hållbarhet) som tagits fram i handlingsplanen för hållbar finansiering.

4.2.4.2 Det behövs återkoppling om processen med att se över effektberäkningarna av olika arbetsgrupper inom FN (i synnerhet med avseende på koldioxidskatt och handel med utsläppsrätter, en viktig aspekt för tillförlitliga hållbara riktmärken).

4.2.5 EESK välkomnar den konsekvensbedömda planen för att höja EU:s mål för minskade växthusgasutsläpp för 2030, som ska offentliggöras senast sommaren 2020, med en analys av investeringsbehoven. EESK uppmanar också till att man specificerar effekterna beträffande framstegen i genomförandet av FN:s Agenda 2030 och den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

4.2.6 Revisionsinstitutioner och andra offentliga tillsynsorgan, såsom Europeiska revisionsrätten, bör också spela en kompletterande roll när det handlar om att övervaka de sociala konsekvenserna av de ovannämnda minskningsmålen.

4.2.7 Kommittén vill framhålla potentialen hos stordata och artificiell intelligens när det gäller att anpassa investerarnas preferenser till ändamålet för investeringarna. Maskininlärningslösningar bör också analyseras för att styra om investeringsflöden till specifika sektorer eller verksamheter som omfattar ESG-principer (miljö, samhällsansvar och bolagsstyrning).

4.3 Tekniskt bistånd

4.3.1 Den tidigare kapacitetsuppbyggnaden av kommissionen och Europeiska centrumet för investeringsrådgivning är en god grund för att skapa en katalog av hållbara projekt, men mer robusta metoder som möjliggör en verklig omorientering av de finansiella flödena till den gröna ekonomin måste tillämpas.

4.3.2 EESK ställer sig bakom tillhandahållandet av en gemensam kontaktpunkt för att underlätta tillgången till finansiering via både offentliga och privata projektansvariga och finansiella mellanhänder. När det gäller små och medelstora företag stöder EESK ett strukturellt samarbete med deras representativa organisationer.

4.4 Finansiell utbildning (hand i hand med tekniskt bistånd)

4.4.1 För medborgarna, med början i förskolan: EU-medborgarna är i allt högre grad intresserade av att deras besparingar och investeringar ska hänga samman med sociala och miljömässiga mål. Finansiella kunskaper (en djupare förståelse av hur finansmarknaderna fungerar) kan vara till hjälp för att ge medborgarna egenmakt och ge dem en ordentlig koppling till frågor som rör hållbar finansiering, bland annat att fastställa den lämpliga rollen för finansiering i samhället.

4.4.2 Detta är relevant för alla tekniska organ som deltar i processen för den gröna given och de berörda organisationerna i det civila samhället.

⁽⁹⁾ Även kallade KPI (key performance indicators).

⁽¹⁰⁾ EESK:s yttrande av den 17 oktober 2018 "Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet" (EUT C 62, 15.2.2019, s. 131).

4.5 Kompetensens hållbarhet för företagen

4.5.1 EESK understryker att antagandet och spridningen av ren teknik kräver kompetens inom tillämpning, anpassning och underhåll av teknik. Kompetens är också avgörande för ekonomier och företag, arbetstagare och företagare, för att snabbt kunna anpassa sig till förändringar som följer av miljöpolitik eller klimatförändringar. Rätt kompetens för gröna jobb är en förutsättning för den faktiska omställningen till en grönare ekonomi.

4.5.2 EESK påpekar att ett viktigt mål för anpassningen till föränderliga arbetstillfällen och yrkeskrav är att arbetstagarna ska hållas ajour med den nya kompetens som behövs i den gröna ekonomin. Det bör finnas en tydlig strategi för kompetensprognoser och en kompetensfärdplan för att se till att arbetskraften kan och kommer att kunna möta industrins framtida behov, och investeringar i utbildning och en stärkt kultur av livslångt lärande bör därför utgöra grunden för en regional rättvis omställning.

4.6 Socialt ansvarsfull offentlig upphandling

4.6.1 Socialt ansvarsfull offentlig upphandling utgör grunden för förvaltningarnas ekologiska omställning och kampen mot korruption, inbegripet främjande av ansvarsfulla metoder via tjänsteleverantörer.

4.6.2 EESK stöder obligatoriska gröna minimikriterier eller mål för offentlig upphandling i sektorsspecifika initiativ, EU-finansiering eller produktspecifik lagstiftning med hjälp av miljöindikatorer mot bakgrund av framstegen med EU-taxonomin. I detta avseende behövs mer holistiska, transparenta och enhetliga miljömärknings- och informationssystem (ELIS) som visar att strikta hållbarhetsmål uppfylls.

4.7 Mekanismen för en rättvis omställning

4.7.1 EESK välkomnar mekanismen för en rättvis omställning, som har stor potential att underlätta den gröna omställningen i vissa sektorer och regioner. Kommittén noterar att mekanismen inte får begränsas till att finansiera processer för utfasning av fossila bränslen och bör genomföras parallellt med de tillfälliga stabiliseringsmekanismerna, till förmån för andra sektorer och regioner som befinner sig i en ogynnsam ekonomisk situation och behöver strukturreformer.

4.7.2 Mekanismen för en rättvis omställning utgör en välavvägd kombination av bidrag och finansiella instrument, mellan program som förvaltas på central eller delad grund, mellan olika typer av finansieringskällor samt befogenheter och ansvar på flera nivåer (unionsnivå, nationell nivå, regional nivå och kommunal nivå). Denna nyskapande mix kommer därför att kräva en ny nivå av styrning och förvaltning.

4.7.3 Mekanismen för en rättvis omställning bör skapa nya arbetstillfällen av god kvalitet i de berörda regionerna. EESK påpekar att ILO redan har fastställt att kompetensunderskott är en betydande flaskhals inom flera sektorer, såsom förnybar energi, energi- och resurseffektivitet, energirenovering av byggnader, byggande av nollenergibyggnader, miljötjänster och tillverkning.

4.7.4 EESK efterlyser en stark samstämmighet mellan den planerade handlingsplanen för den sociala ekonomin under 2021 och investeringsplanen inom den gröna given för att inbegripa investeringar i den sociala ekonomin i genomförandet av mekanismen för en rättvis omställning.

4.7.5 I mekanismen för en rättvis omställning måste man också beakta de tidigare insatser för att fasa ut fossila bränslen som varje land och dess regioner gjort sedan 1990 ⁽¹¹⁾, så att de också kan få tillgång till medel och inte straffas för att ha utfört detta arbete tidigare. I detta syfte bör Eurostat förbättra offentlighetsförhållanden av sina regionala konvergens- och divergensindikatorer (inklusive befolkningsförlust och åldrande) så att dessa områden också kan gynnas.

⁽¹¹⁾ Regioner som påverkades av nedläggningen av gruvdriften enligt rådets beslut 2010/787/EU.

4.8 En global insats genom internationellt samarbete

4.8.1 EESK välkomnar den nyligen inrättade internationella plattformen för hållbar finansiering ⁽¹²⁾, som ökar det privata kapitalet till miljömässigt hållbar finansiering på global nivå. Detta forum bör också användas för att stimulera det internationella antagandet av systemet för handel med utsläppsrätter.

4.8.2 EESK noterar även att miljö- och klimatinvesteringar för att stödja åtgärder utanför EU behövs, särskilt inom ramen för strategin för Afrika.

4.8.3 Inom ramen för de globala åtgärderna för att bekämpa coronaviruset ger EESK sitt starka stöd till det världsomfattande givarmaraton som anordnas som en global insats för att samla in medel för diagnostik, behandling och vaccin i samband med coronaviruset.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹²⁾ Den internationella plattformen för hållbar finansiering lanserades den 18 oktober 2019 av offentliga myndigheter från Argentina, Kanada, Chile, Kina, Indien, Kenya, Marocko och EU, som står för nästan hälften av världens växthusgasutsläpp.

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 575/2013 och (EU) 2019/876 vad gäller anpassningar mot bakgrund av covid-19-pandemin

(COM(2020) 310 final – 2020/0066 (COD))

(2020/C 311/10)

Huvudföredragande: **Giuseppe GUERINI**

Remiss	Europeiska unionens råd, 6.5.2020 Europaparlamentet, 13.5.2020
Rättslig grund	Artiklarna 114 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Presidiets beslut	30.4.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	208/2/5

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar kommissionens förslag till ändring av förordningarna (EU) nr 575/2013 och (EU) 2019/876 vad gäller anpassningar mot bakgrund av covid-19-pandemin.

1.2 Eftersom EU står inför en kris utan motstycke krävs det en lika extraordinär reaktion. Förslaget måste antas så snart som möjligt så att de frigjorda medlen kan användas på ett så effektivt sätt som möjligt för att hantera de konsekvenser som covid-19 har och kommer att fortsätta att ha.

1.3 EESK ställer sig bakom Basalkommitténs beslut att skjuta upp genomförandet av Basel III+, som godkänts av kommissionen. Det är dock även viktigt att uppskjutandet inte enbart innebär att det gällande regelverket bekräftas. Därför är förslaget att se över direktiven och förordningarna lämpligt.

1.4 EESK anser också att det, innan genomförandeprocessen inleds på nytt, är ytterst viktigt för en anpassning av det europeiska regleringssystemet att man noggrant bedömer de förändringar som de ekonomiska och finansiella institutionerna kommer att åläggas i dessa svåra tider. Nya konsekvensbedömningar skulle kunna bli nödvändiga.

1.5 På samma sätt är kommittén bekymrad över att det kanske inte är möjligt att iaktta andra regleringstidsfrister vid denna tidpunkt med tanke på de operativa utmaningar som bankerna (och myndigheterna) möter. Detta är uppenbart fallet med den nya ramen för ränterisken i övrig verksamhet (IRRBB). Den skulle börja tillämpas från och med juni 2021, men de berörda genomförandebestämmelserna är ännu inte tillgängliga. Det är också fallet med den stabila nettofinansieringskvoten (NSFR), som skulle börja tillämpas från och med juni 2021.

1.6 Därför kan det vara lämpligt att under en rimlig tid skjuta upp tillämpningen av dessa delar av kapitalkravsförordningen (CRR2) och kapitalkravsdirektivet (CRD5) samt av Europeiska bankmyndighetens (EBA) riktlinjer om utgivning och övervakning av lån och riktlinjer om den nya definitionen av fallissemang. Alternativt skulle man, såsom i fallet med NSFR, kunna föreskriva en infasningsperiod på tre år (som för likviditetstäckningskvoten) och bevara lagstiftarnas ursprungliga avsikt att efter antagandet ge bankerna ett års tid för att tillämpa de nya bestämmelserna.

1.7 Liknande överväganden måste göras när det gäller efterlevnaden av de skyldigheter som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/879 och förordning (EU) 2019/877 om kreditinstituts förlustabsorberings- och rekapitaliseringskapacitet. Med tanke på trycket på kreditverksamheten och de krav som tillsynsmyndigheterna själva ställer på användning av kapitalbuffertar för att undvika en kreditåtstramning, bör man se över och därmed förlänga de tidsfrister som fastställs i ovan nämnda direktiv och förordning för att uppnå de obligatoriska målen om minimikrav för kapitalbas och kvalificerade skulder (MREL).

1.8 EESK ställer sig bakom kommissionens förslag om att justera de övergångsarrangemang som tillåter kreditinstitut att mildra effekterna på deras kapitalbas av avsättningarna och justeringarna för kreditrisken (ECL) enligt IFRS 9. EESK anser dock att förslaget enbart utgör ett första steg mot målet att mildra effekterna av recessionen, men att det varken är ändamålsenligt eller tillräckligt för att upprätthålla lika villkor mellan de europeiska intermediärerna. Kommittén anser därför att förslaget kan kompletteras med följande åtgärder:

- Att utvidga den "nya" dynamiska delen, uppmätt den 1 januari 2020, till att även omfatta lån som blivit nödlidande sedan den 1 januari 2020 (eller ett annat senare datum som anses vara lämpligt och i linje med den dag då pandemin utbröt).
- Att inte ersätta skalfaktorn med en enda vikt på 100 %, såsom görs för finansiering till icke-professionella kunder. Genom en sådan åtgärd skulle man inte erkänna den inneboende skillnaden i risksituationen för de olika kategorier av låntagare som är typiska för de flesta affärsbanker och, i betydligt högre grad, de lokala bankerna. Detta gäller särskilt hushåll samt små och medelstora företag. Exponeringar som är förknippade med denna kategori av låntagare omfattas av en särskild tillsynsbehandling när det gäller kapitalkraven. Att ersätta skalfaktorn med en enda vikt på 100 % skulle dessutom medföra betydande, om inte oöverstigliga, tillämpningskonsekvenser för de banker som tillämpar standardmetoden och använder sig av protokollförfarandet för rapporteringsändamål. Som ett alternativ till den bestämmelse som kommissionen föreslår skulle man, som en åtgärd för effektiv operativ förenkling, kunna överväga en åtgärd som består i att behandla den tillhörande beskattningen enligt punkt 7 a i stället för att stryka led b.
- Att utvidga infasningsperioden till att även omfatta den statiska del som uppmättes den 1 januari 2018 och införa den nya redovisningsprincipen IFRS 9, som ålägger bankerna att ägna särskild uppmärksamhet åt effekterna i samband med FTA (First Time Adoption), får effekter på värderingsmetoderna i ett "försäljningsscenario", också för de nödlidande positionerna, som i dag utgör den största delen av hela beloppet i FTA-reserven.

1.9 EESK anser att det är lämpligt att utvidga den behandling som nu gäller för nödlidande exponeringar (NPE) som garanteras eller försäkras av officiella exportkreditorgan till att även gälla de NPE som uppstår till följd av effekterna av covid-19-pandemin och som täcks av de olika garantiordningar som införts av medlemsstaterna. Om syftet med denna ändring är att erkänna att offentliga garantier har samma riskbegränsande effekt som de som tillhandahålls av exportkreditorgan, bör dock även tidsfristerna anpassas. Om syftet är att uppnå fullständig anpassning av behandlingen av sådana garantier bör den gräns på sju år som kommissionen föreslår för tillämpningen av denna behandling ändras.

1.10 Eftersom allt måste göras för att uppmuntra bankerna att bättre stödja den reala ekonomin, stöder EESK förslaget att flytta tillbaka tillämpningsdatumen för vissa av de mest lämpliga åtgärder för att kalibrera kapitalabsorptionen som föreskrivs i CRR men som ännu inte är tillämpliga, såsom bestämmelserna om behandlingen av vissa typer av lån med pensioner eller löner som säkerhet eller stödfaktorn för små och medelstora företag eller den nya stödfaktorn för infrastrukturfinansiering.

1.11 Infrastrukturinvesteringar kommer att vara mycket viktiga under nästa period, och EESK anser därför att man bör förenkla de komplexa och betungande kriterier som fastställs i artikel 501a i CRR beträffande dessa projekt i syfte att underlätta deras erkännande med sikte på tillämpningen av de förmånliga tillsynsbehandlingar som föreskrivs (t.ex. genom att stryka kraven i punkt 1 b, d, g, i och l samt punkt 2 a).

1.12 I ett bredare sammanhang, mot bakgrund av översynen av EU:s fleråriga budget, är den nya strategi för återhämtning som kommissionen lade fram den 28 maj av grundläggande betydelse, med planen #NextGenerationEu, som omfattar extraordinära åtgärder som en reaktion på den kris som pandemin medför. Denna strategi bör komplettera investeringsplanen för den gröna given, som lades fram under första kvartalet 2020 till stöd för omställningen till en hållbar europeisk ekonomi.

1.13 När det gäller stödfaktorerna i CRR betonar EESK behovet av att införa en grön och social stödfaktor som gör det möjligt att minska kapitalabsorptionen vid finansiering som banker tillhandahåller företag inom den sociala ekonomin och sådana som verkligen deltar i program för hållbar utveckling för alla.

1.14 När det gäller regelverket för osäkra lån är det värt att notera att covid-19 oundvikligen kommer att påverka marknaden för nödlidande lån på många sätt. I detta sammanhang, och med tanke på att den rådande krisen oundvikligen kommer att påverka marknaden och fördröja överlåtelseförfarandena, efterlyser EESK en tillfällig ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/630 vad gäller minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar.

1.15 Det är oerhört viktigt att skapa privata marknader för nödlidande lån, med så många deltagare och köpare som möjligt, för att undvika överföringar av tillgångar från banksektorn till fondsektorn (som inte omfattas av samma regler) och från de lokala, nationella och europeiska ekonomierna till aktörer med säte och skatterättslig hemvist på annat håll.

1.16 EESK anser att det är nödvändigt att tillfälligt införa den så kallade försiktighetsmarginalen, som redan föreskrivs i Basel II-regelverket, för att avlägsna orealiserade vinster eller förluster från balansräkningen. En av pandemins effekter är nämligen en markant ökning av volatiliteten även hos värdepapper som traditionellt har varit mindre känsliga. Under sådana marknadsförhållanden, och med beaktande av bankernas betydande stöd till den offentliga skulden, bör man för att öka det lagstadgade kapitalets stabilitet minska effekterna av volatiliteten på andra värdepapper än dem som finns i handelslagret.

1.17 Utöver kommissionens förslag och med hänsyn till marknadsrisken, i linje med ECB:s riktlinjer av den 16 april, bör nivå 1-ramen ändras för att avlägsna de nuvarande kopplingarna mellan volatilitet och bankernas kapitalabsorption (VaR-multiplikator). Detta är nödvändigt eftersom marknaden, till följd av covid-19, redan har uppvisat en hög grad av volatilitet, vilket har lett till en betydande ökning av institutens kapitalabsorption.

2. Allmänna kommentarer

2.1 De allvarliga konsekvenser som kommer att följa av den pandemi som orsakats av covid-19 gör det nödvändigt att anta brådskande åtgärder till stöd för den europeiska ekonomin och den ekonomiska verksamhetens återhämtning i unionens medlemsstater. I detta sammanhang är det ytterst viktigt att undvika att recessionen, utan adekvat lagstiftningsskydd, så småningom leder till en ytterligare minskning av den redan äventyrate mångfalden i EU:s banksektor: i synnerhet bör den särskilda roll som spelas av lokala och regionala banker – särskilt dem med ett sådant starkt och brett deltagande som är typiskt för kooperativa banker – skyddas och stärkas.

2.2 Den 28 april 2020 lade kommissionen fram ett paket med bankåtgärder för att underlätta bankernas uppgift att främja finansiering till företag och hushåll i syfte att mildra de betydande ekonomiska konsekvenserna av covid-19. Paketet bekräftar de senaste uttalandena om flexibilitet vad gäller de redovisnings- och tillsynsregler som fastställs i de internationella standarderna och av de europeiska branschmyndigheterna, samt vissa riktade förslag till ändring av EU:s bankregler, som bör antas snabbt i syfte att förbättra banksystemets förmåga att låna ut och absorbera förluster i samband med covid-19-pandemin, samtidigt som samstämmigheten med tillsynsbestämmelserna bibehålls.

2.3 EESK välkomnar de första åtgärder som beslutats och de första vägledningarna från de europeiska branschmyndigheterna, dvs. EBA, Esma och ECB/SSM. Dessa beslut och riktlinjer, som syftar till att skapa större flexibilitet inom det nuvarande regelverket, går i rätt riktning för att hantera den första fasen av denna kris. EESK ställer sig bakom kommissionens meddelande, som syftar till att säkerställa en enhetlig tolkning och tillämpning av de åtgärder som vidtas av de olika aktörer som ingår i det europeiska systemet av tillsynsmyndigheter. En enhetlig tolkning och tillämpning gör åtgärderna mer effektiva.

2.4 EESK anser dock att de föreslagna åtgärderna inte är tillräckliga med hänsyn till den recession som förväntas till följd av pandemin. Covid-19 är en extraordinär kris med stora ekonomiska och sociala konsekvenser. Alla EU-institutioner måste agera för att minska effekterna på den reala ekonomin, bland annat genom djärva beslut som bryter med den hittillsvarande linjen.

2.5 I detta sammanhang noterar EESK att särskild uppmärksamhet har ägnats åt tillämpningen av anståndsåtgärder och moratorier och deras effekter på den potentiella omklassificeringen av gäldenärer enligt tillsynsreglerna och IFRS-redovisningsstandarderna och åt behandlingen av offentliga garantier och nödlidande lån.

2.6 I syfte att hantera krisen betonar EESK att alla europeiska finansinstitut tillhandahåller olika instrument för att stödja den reala ekonomin. Bland annat tillhandahåller bankerna moratorier, anståndsåtgärder, kontantförskott på arbetslöshetsförmåner och annat extraordinärt stöd till aktiebolag, medelstora börsnoterade företag, små och medelstora företag och hushåll. Detta ekonomiska stöd grundas på nationella bestämmelser eller frivilliga system.

2.7 Med tanke på de allvarliga och aldrig tidigare skådade effekterna av pandemin framhäver EESK dock att ovan nämnda åtgärder inte är tillräckliga.

2.8 Mot bakgrund av ovanstående välkomnar EESK det förslag till anpassningar mot bakgrund av covid-19-pandemin som kommissionen lade fram den 28 april.

2.9 EESK håller med om att det, utöver att fullt ut utnyttja den flexibilitet som medges inom den befintliga ramen, krävs vissa begränsade ändringar av specifika aspekter av CRR för att maximera kreditinstitutens kapacitet att stödja ekonomin och samtidigt absorbera förluster i samband med covid-19-pandemin, och även säkerställa deras fortsatta motståndskraft. På internationell nivå har dessutom Baselkommittén enats om att med ett år skjuta upp genomförandet av de sista delarna av Basel III-regelverket, av vilka vissa delar redan hade införlivats i CRR, samt om större flexibilitet när det gäller IFRS 9:s effekter på kapitalet. Dessa ändringar måste återspeglas i de befintliga reglerna.

2.10 Konsekvenserna av pandemin kommer att påverka marknaden för nödlidande lån på många sätt. Det räcker att tänka på att domstolarnas verksamhet ställts in och/eller skjutits upp under flera veckor och att förfarandena för återkrav av nödlidande lån därför fördröjts. Även utomrättsliga återkravsförfaranden kommer att fördröjas.

2.11 Till följd av detta kommer även förfarandena för avyttring av nödlidande lån att påverkas, och de minskade priserna på nödlidande lån kommer att vara i minst 24 månader. Detta skulle kunna skapa ytterligare en fördel för specialiserade förvärvare av nödlidande lån som inte är banker och som inte omfattas av de europeiska tillsynsbestämmelserna, vilket skulle innebära en betydande nackdel för bankerna i EU och leda till en överföring av tillgångar från banksektorn till oreglerade institut, just vid en tidpunkt då bankerna måste stödja den ekonomiska återhämtningen och även har ställt in utdelningarna.

2.12 I detta sammanhang, och med tanke på att den rådande krisen oundvikligen kommer att påverka marknaden och fördröja avyttringsförfarandena, efterlyser EESK en tillfällig ändring av bestämmelsen om säkerhetsmekanismen för nödlidande lån, såsom beskrivs ovan.

2.13 Artikel 473a i CRR innehåller övergångsarrangemang som gör det möjligt för institut att till sitt primärkapital återföra en del av effekterna av avsättningarna som beror på införandet av nedskrivningsmodellen med förväntade kreditförluster enligt IFRS 9. De bestämmelser som införs gör det möjligt dels att delvis neutralisera effekterna av tillämpningen av den nya nedskrivningsmodellen på exponeringar, dels att mildra effekterna av ytterligare värdeminskningar mellan olika tidpunkter.

2.14 Denna bestämmelse kommer att göra det möjligt att närma sig målet om att begränsa de mycket allvarliga effekterna av recessionen, men den är inte tillräcklig för att säkerställa att lika villkor för de europeiska kreditinstitutet upprätthålls. Eftersom en ökning av värdeminskningarnivåerna kommer att vara en av de främsta konsekvenserna av krisen, bör begränsningen av krisens effekter med avseende enbart på komponenten säkra exponeringar utvidgas till att omfatta lån blivit nödlidande efter utbrottet av pandemin i Europa (januari 2020).

2.15 Såsom redan nämnts kommer EU:s socioekonomiska system att utsättas för stora påfrestningar av de effekter som pandemin kommer att få på den reala ekonomin under de kommande månaderna. Det kommer att bli nödvändigt att i grunden se över Europas produktionsstruktur. Vi anser därför att denna enorma utmaning kan ge tillfälle att bygga upp en miljömässigt mer hållbar och socialt mer inkluderande ekonomisk modell i Europa. I detta scenario kan och bör lokala banker oavsett rättslig form (aktiebolag, personbolag eller kooperativ), eftersom de är decentraliserade till sin natur och har

stor spridning över hela territoriet, spela en grundläggande roll vid fördelningen av incitament, genom att de till fullo kan ta på sig rollen som värdefördelningskedja från de centrala instituten till de mest avlägsna lokala områdena. Därför måste de lokala bankernas strategiska betydelse erkännas och stärkas.

2.16 Pandemin har visat dels att där det finns en sammanhållen social struktur och en betydande förekomst av organisationer inom den sociala ekonomin har det solidariska svaret, bl.a. i form av sociala företag, varit en viktig faktor för motståndskraft, dels att förekomsten av organisationer inom det sociala företagandet kommer att ha stor betydelse för att blåsa nytt liv i ett inkluderande och hållbart ekonomiskt system, och på så sätt avvärja risken för att hela sektorer av ekonomin kollapsar. Därför betonar EESK behovet av att införa en grön och social stödfaktor i CRR som gör det möjligt att minska kapitalabsorptionen vid finansiering som banker tillhandahåller företag inom den sociala ekonomin.

2.17 För övrigt ska EBA i enlighet med artikel 501c i CRR2 senast 2025 genomföra en grundlig undersökning för att bedöma om det är möjligt att motivera en särskild tillsynsbehandling av exponeringar med avseende på sådana tillgångar eller verksamheter.

2.18 EESK anser att man bör införa denna stödfaktor utan att vänta till 2025, vilket skulle kunna vara för sent och ödesdigert, i syfte att anta en stödåtgärd som skulle ge kreditinstituten möjlighet att bevilja mer krediter och resurser till dessa strategiska sektorer som för närvarande har det svårt.

2.19 Under denna fas av krisen har man kunnat iaktta exempel på i vilken utsträckning sociala företag kan säkerställa större motståndskraft i de samhällen som de riktar sina tjänster till, i många fall t.o.m. genom att komplettera eller ersätta offentliga förvaltningar när dessa inte är i stånd att tillgodose behoven överallt. Vi föreslår därför att tidsfristen för det uppdrag som lagstiftarna har gett EBA ska förkortas betydligt och att processen för att ta fram en "hållbarhetsstödfaktor" ska påskyndas. Det mikroprudentiella perspektivet bör i detta fall på lämpligt sätt korrigeras och balanseras med ett systeminriktat, makroprudentiellt och samtidigt socialt perspektiv.

2.20 EESK håller med kommissionen om att man genom att flytta tillbaka tillämpningsdatumet för de två stödfaktorerna, förmånsbehandlingen av vissa programvarutillgångar och förmånsbehandlingen av vissa lån med pensioner eller löner som säkerhet till den 1 juli 2020 skulle frigöra en del av institutens kapitalbas och göra det möjligt för dem att utöka den nödvändiga utlåningen under covid-19-pandemin och i dess efterdyningar. Om man flyttade stödfaktorerna ⁽¹⁾ för den reala sociala ekonomin och den gröna ekonomin till den 1 januari 2021 skulle detta också helt klart få en positiv effekt..

2.21 Kommissionens föreslagna ändringar kommer inte att förändra tillsynsregelverket i grunden och skulle underlätta de gemensamma insatserna för att mildra effekterna av pandemin och därmed en snabb återhämtning. I detta avseende bör det framhållas att man bör flytta fram avsättningskurvorna för nödlidande lån med 24 månader för att tillgodose behovet av att säkerställa tillräckliga finansieringsströmmar som kan begränsa effekterna av pandemin. Utan denna åtgärd skulle bankerna stå inför två motstridiga incitamentssystem i reglerna: å ena sidan alla de åtgärder som syftar till att frigöra bankernas kapital för ny finansiering eller åtminstone undvika ett alltför stort tryck på detta kapital (t.ex. översynen av övergångsbestämmelserna om IFRS 9), och å andra sidan de bestämmelser som i slutändan kan ge upphov till ett enormt tryck på kapitalet eller åtminstone avhålla bankerna från att bevilja finansiering i en ekonomi som är utsatt för påfrestningar för att undvika negativa följder för kapitalet. Om den inte ändras skulle säkerhetsmekanismen kunna vara en sådan regel, ett negativt incitament i ett scenario med ekonomisk stress och recession. Anpassningen bör gälla nödlidande lån både med och utan säkerhet.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ Se artikel 501c – Tillsynsbehandling av exponeringar med avseende på miljömässiga och/eller sociala mål.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU för att åtgärda det akuta behov av att skjuta upp vissa tidsfrister för inlämning och utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som följer av covid-19-pandemin

(COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS))

om Förslag till rådets beslut om ändring av direktiven (EU) 2017/2455 och (EU) 2019/1995 vad gäller dag för införlivande och dag för tillämpning till följd av covid-19-utbrottet

(COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS))

och om Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/2454 vad gäller dag för tillämpning till följd av covid-19-utbrottet

(COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS))

(2020/C 311/11)

Huvudföredragande: **Petru Sorin DANDEA**

Remiss	Rådet, 13.5.2020 och 15.5.2020
Rättslig grund	Artiklarna 113 och 115 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Beslut av EESK:s ordförande	14.5.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	218/2/6

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Mot bakgrund av den kris som covid-19-pandemin gett upphov till och de kraftiga störningar i näringslivet som orsakats av de exceptionella åtgärder som medlemsstaterna vidtagit ställer sig Europeiska ekonomiska och sociala kommittén bakom det åtgärdspaket som kommissionen föreslagit, som syftar till att förlänga vissa tidsfrister för tillämpningen av direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor och senarelägga det paket som reglerar mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel.

1.2 Enligt kommissionens beräkningar kommer det föreslagna uppskjutandet av tidsfristerna för mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel att innebära en ekonomisk förlust på cirka 3 miljarder euro för medlemsstaterna. Kommissionen visar dock att systemet först kan tas i bruk den dag då alla medlemsstater är redo. EESK rekommenderar att medlemsstaterna vidtar alla åtgärder som krävs för att systemet ska kunna tas i drift omedelbart efter den nuvarande krisen.

1.3 Direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor och paketet om mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel ingår i EU:s bestämmelser för bekämpning av skatteflykt och skatteundandragande. EESK uppskattar kommissionens ansträngningar för att bekämpa dessa negativa företeelser, men påpekar att det endast är genom bättre samarbete mellan medlemsstaterna som verkligt goda resultat kan uppnås. EESK uppmanar medlemsstaterna att sträva efter största möjliga samförstånd så snart som möjligt, så att dessa åtgärder snabbt kan börja tillämpas.

1.4 EESK anser att kommissionen också bör ge stöd till utbildning av den personal som ska sköta det nya it-system som behövs för att genomföra det nya mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel.

2. Bakgrund till förslaget

2.1 Sedan Världshälsoorganisationen förklarat att utbrottet av covid-19 utgör en pandemi har vissa medlemsstater underrättat kommissionen om att de, på grund av de exceptionella åtgärder som införts på nationell nivå, inte kommer att kunna säkerställa tillämpningen av vissa bestämmelser i direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor och inte heller införlivandet av bestämmelserna i paketet om mervärdesskatt på e-handel.

2.2 Kommissionen har lagt fram ett paket med förslag för att stödja medlemsstaterna i detta svåra sammanhang. Kommissionens förslag⁽¹⁾ syftar till att skjuta upp vissa tidsfrister för tillämpning eller införlivande som föreskrivs i direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor, i direktiven (EU) 2017/2455 och (EU) 2019/1995 samt i förordning (EU) 2017/2454 som reglerar mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel.

2.3 När det gäller direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor (DAC) föreslår kommissionen att tidsfristerna i DAC2 och DAC6 skjuts upp med tre månader. Närmare bestämt kommer det utbyte av upplysningar som föreskrivs i de två direktiven, om finansiella konton vars förmånstagare har skattehemvist i en annan medlemsstat respektive om gränsöverskridande skattearrangemang, att äga rum efter det datum till vilket kommissionen föreslår att tidsfristerna ska skjutas upp. Om medlemsstaterna blir tvungna att förlänga tillämpningsperioden för de exceptionella åtgärderna föreslår kommissionen att man ska kunna förlänga de tidsfrister som skjuts upp genom det aktuella paketet genom att anta en delegerad akt.

2.4 När det gäller införlivandet av paketet om mervärdesskattesystemet för e-handel föreslår kommissionen att ikraftträdandet skjuts upp med sex månader. Mervärdesskattesystemet för e-handel behöver ett helt nytt it-system när det gäller mekanismen med en enda kontaktpunkt för import.

2.5 Kommissionens initiativ är förenligt med övriga åtgärder som hittills vidtagits och är ett svar på motiverade framställningar från vissa medlemsstater, men även från företag med verksamhet inom sektorn för post- och budtjänster som, i det sammanhang som uppstått till följd av covid-19-krisen, har haft svårigheter att anpassa sina tjänster till det nya mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel.

3. Allmänna kommentarer

3.1 Den hälsokris som orsakats av covid-19 har skapat stor social och ekonomisk turbulens. Medlemsstaterna har på många områden ställts inför utmaningar utan motstycke. Skatteförvaltningarna har konstaterat att de i detta komplicerade sammanhang inte kommer att kunna säkerställa tillämpningen av vissa bestämmelser. Genom det lagstiftningspaket som kommissionen föreslår förlängs vissa tidsfrister i direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor, men också tidsfristen för att införliva mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén anser att förlängningen av tidsfristerna är nödvändig och ställer sig bakom de åtgärder som kommissionen föreslår.

3.2 Med tanke på de intäktsförluster för medlemsstaterna som beräknats av kommissionen och som orsakas av de uppskjutanden av tidsfrister som föreskrivs i mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel, rekommenderar EESK att medlemsstaterna vidtar alla åtgärder som krävs för att komma till rätta med den rådande krisen och återgå till en normal situation så snart som möjligt.

3.3 Med tanke på osäkerheten om när medborgarnas liv och företagens verksamhet kommer att återgå till det normala, ställer sig EESK bakom idén om att kommissionen ska kunna förlänga de tidsfrister som föreskrivs i föreliggande paket på grundval av delegerade akter.

3.4 Kommissionen ger medlemsstaterna tekniskt stöd för idrifttagandet av det it-system som är nödvändigt för mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel. EESK anser att kommissionen också bör ge stöd till utbildning av den personal som ska sköta det nya it-systemet.

(1) COM(2020) 197 final, Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU för att åtgärda det akuta behov av att skjuta upp vissa tidsfrister för inlämning och utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som följer av covid-19-pandemin.
COM(2020) 198 final, Förslag till rådets beslut om ändring av direktiven (EU) 2017/2455 och (EU) 2019/1995 vad gäller dag för införlivande och dag för tillämpning till följd av covid-19-utbrottet.
COM(2020) 201 final, Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/2454 vad gäller dag för tillämpning till följd av covid-19-utbrottet.

3.5 Direktivet om administrativt samarbete i skattefrågor och bestämmelserna om mervärdesskattesystemet för gränsöverskridande e-handel har som huvudsakligt mål att bekämpa skatteflykt och skatteundandragande. EESK uppskattar kommissionens ansträngningar för att bekämpa dessa negativa företeelser, men påpekar att det endast är genom bättre samarbete mellan medlemsstaterna som verkligt goda resultat kan uppnås. EESK uppmanar medlemsstaterna att sträva efter största möjliga samförstånd så snart som möjligt, så att dessa åtgärder snabbt kan börja tillämpas.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1305/2013 vad gäller särskilda åtgärder för att ge exceptionellt tillfälligt stöd inom ramen för Ejflu för att hantera covid-19-utbrottet

(COM(2020) 186 final – 2020/0075 (COD))

(2020/C 311/12)

Föredragande utan studiegrupp: **Arnold PUECH D'ALISSAC**

Remiss	Europeiska unionens råd, 12.5.2020 Europaparlamentet, 13.5.2020
Rättslig grund	Artiklarna 42 och 43.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö
Antagande av sektionen	27.5.2020
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	208/1/4

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Covid-19-pandemin har en betydande negativ inverkan på EU:s jordbruks- och livsmedelssektor. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) välkomnar därför den nya åtgärd som kommissionen föreslår, betraktar den som ytterst nödvändig och uppmanar EU-institutionerna att anta den så snabbt som möjligt.

1.2 Krisen visar den jordbruksbaserade livsmedelssektorns geostrategiska karaktär och behovet av att upprätthålla självförsörjning med livsmedel i Europeiska unionen. Därför är det nödvändigt med åtgärder för att stödja likviditeten hos jordbruksföretag och små och medelstora livsmedelsföretag i syfte att garantera deras ekonomiska överlevnad under denna tid av kris, särskilt i områden som lider av nackdelar eller avlägset belägna områden, såsom öar och bergsområden.

1.3 Med tanke på att vissa EU-länder redan har förbrukat sina medel från Ejflu eller gjort åtaganden för dem, anser EESK dock att kommissionen bör inrätta en särskild fond utanför budgeten för den gemensamma jordbrukspolitiken och förse denna med medel ur återhämtningsplanen för att kunna genomföra denna åtgärd, utan att Ejflu-medlen behöver skäras ned. Annars bör viss flexibilitet inom ramen för Ejflu införas i detta lagstiftningsförslag. EESK uppmanar därför kommissionen, rådet och Europaparlamentet att beakta de allmänna kommentarerna i detta yttrande.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 Kommissionen föreslår en ändring av Ejflu-förordningen för att göra det möjligt för förvaltningsmyndigheterna att mobilisera upp till 1 % av budgeten för 2014–2020 för en ny åtgärd, kallad artikel 39b, "Exceptionellt tillfälligt stöd till jordbrukare samt små och medelstora företag som är verksamma inom bearbetning, marknadsföring och/eller utveckling av jordbruksprodukter och som påverkas särskilt av covid-19-krisen".

2.2 Den föreslagna åtgärden består av ett schablonstöd på upp till 5 000 euro per jordbruksföretag och 50 000 euro per litet eller mellanstort företag, som ska fördelas enligt objektiva och icke-diskriminerande kriterier och utbetalas senast den 31 december 2020.

3. Allmänna kommentarer

3.1 EESK välkomnar kommissionens förslag till förordning och den snabbhet med vilken den har reagerat för att minska likviditetsproblemen hos företag som befinner sig i ekonomiska svårigheter till följd av covid-19-pandemin.

3.2 Kommittén ställer sig bakom den föreslagna åtgärden och anser att det är mycket viktigt att EU-institutionerna antar den så snart som möjligt.

3.3 EESK anser dock att vissa aspekter skulle kunna förbättras:

3.3.1 En särskild tilläggsfond bör föreslås för att finansiera denna åtgärd och förses med medel ur den kommande återhämtningsplanen så att Ejflu-medlen inte behöver skäras ned.

3.3.2 Under detta sista år av den fleråriga budgetramen 2014–2020 varierar de tillgängliga medlen inom Ejflu mycket från en medlemsstat till en annan. Det föreslagna taket på 1 % av anslaget är nödvändigt och säkerställer en europeisk harmonisering som kommittén alltid har önskat.

3.3.3 Detta tak bör dock undantas från budgetbegränsningarna i förordning (EU) nr 1305/2013, så att medlemsstaterna kan uppnå det. Medlemsstaterna måste därför få möjlighet att använda tillgängliga medel och för detta medges undantag från artikel 59.5 i förordning (EU) nr 1305/2013, oavsett medlens ursprung, samtidigt som man med riktade kriterier undviker varje form av överkompensation.

Bryssel den 11 juni 2020.

Luca JAHIER
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande*

Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning (kodifiering)

(COM(2020) 49 final – 2020/0022 (CNS))

(2020/C 311/13)

Remiss från rådet	25.2.2020
Rättslig grund	Artiklarna 113 och 115 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning
Antagande vid plenarsession	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	221/1/3

Eftersom kommittén till fullo stöder förslaget och redan har framfört sin ståndpunkt i denna fråga i sina tidigare yttranden om *Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 904/2010 vad gäller åtgärder för att stärka det administrativa samarbetet för att bekämpa mervärdesskattebedrägeri*, som antogs den 15 maj 2019 ⁽¹⁾, *Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning som rör rapporteringspliktiga gränsöverskridande arrangemang*, som antogs den 18 januari 2018 ⁽²⁾, *Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning och Förslag till rådets direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt påverkar den inre marknadens funktion*, som antogs den 28 april 2016 ⁽³⁾, *Fullbordande av EMU – Skattepolitikens roll*, som antogs den 10 december 2014 ⁽⁴⁾, och *Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/16/EU när det gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar på skatteområdet*, som antogs den 16 oktober 2013 ⁽⁵⁾, beslutade EESK vid sin 552:a plenarsession den 10–11 juni 2020 (sammanträdet den 10 juni 2020) med 221 röster för, 1 röst emot och 3 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovan nämnda dokument.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽¹⁾ EUT C 240, 16.7.2019, s. 29.

⁽²⁾ EUT C 197, 8.6.2018, s. 29.

⁽³⁾ EUT C 264, 20.7.2016, s. 93.

⁽⁴⁾ EUT C 230, 14.7.2015, s. 24.

⁽⁵⁾ EUT C 67, 6.3.2014, s. 68.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 223/2014 vad gäller införandet av särskilda åtgärder för att hantera covid-19-krisen

(COM(2020) 223 – 2020/0105 (COD))

(2020/C 311/14)

Remiss	Europaparlamentet, 17.6.2020 Rådet, 8.6.2020
Rättslig grund	Artikel 175 tredje stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	225/2/3

Eftersom kommittén till fullo stöder förslaget och redan har framfört sin uppfattning i denna fråga i sitt ståndpunktsdokument SOC/651 – "Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead)/Covid-19-krisen" (EESC-2020-01741-00-01-PAC-TRA-EN), som översändes till rådet och Europaparlamentet den 15 april 2020, beslutade EESK vid sin 552:a plenarsession den 10–11 juni 2020 med 225 röster för, 2 röster emot och 3 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget och hänvisa till ståndpunkterna i ovannämnda dokument.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller medlen för den särskilda tilldelningen för sysselsättningsinitiativet för unga

(COM(2020) 206 *final* – 2020/0086 (COD))

(2020/C 311/15)

Remiss	Europaparlamentet, 27.5.2020 Rådet, 2.6.2020
Rättslig grund	Artiklarna 177 första stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande vid plenarsessionen	10.6.2020
Plenarsession nr	552
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	219/0/2

Eftersom kommittén utan förbehåll stöder förslaget beslutade den vid sin 552:a plenarsession den 10–11 juni 2020 (sammanträdet den 10 juni 2020) med 219 röster för, 0 röster emot och 2 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 10 juni 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens
publikationsbyrå
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV